శ్రీ రస్తు.

రాజశేఖరవిలాసము.

కవిసార్వభౌమ

కూచిమంచి. తిమ్మకవి ప్రణీతము.

చెన్నపురి:

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచే

ప్రకటితము.

1924.

All Rights Reserved.

THE ANDHRA BOOK HOUSE,

SULTAN BAZAR, HYDERABAD-DN.

పేదవై యుండి తనపవిత్రజీవితమును గడపె నని కొంద ఱందురు. కాని యది యంత చర్చాసహముగాఁ దోఁచదు.

కవనముసొంపు.

ఈతనికవనము గంగాప్రవాహమువలె నిరర్గళప్రసారమై ద్రాక్షాపాకప్రచురమై రసోత్తరమై రసానుగుణపాకభూయిష్ఠమై వెలయుచున్నది. ఈయనకవనముంగూర్చి సమకాలీనుఁడును సంబంధియుఁ బ్రౌఢ[illegible]మనీయ కవయిత్రన్యతముఁడు నగు నేనుఁగు. లక్ష్మణకవి

“క. హాటకగర్భవధూలీ
లాటనచలితాంఘ్రినూపురారావశ్రీ
పాటచ్చరములు తేనియ
తేటలు మాకూచిమంచి తిప్పయమాటల్,”

అని సభాముఖమునఁ బొగడెనఁట.

ఈతని కిట్టి రసోత్తర మగుకవితాధోరణి యలవడుటకు

“ఈయనయక్షరాభ్యాసమునాఁడు తల్లి యీతని కభ్యంజనము సేయుచో నెత్తిని జమురుపెట్టి యంతలోఁ గార్యాంతరమున మనసు దగిలి పోయి యాపనిఁ జక్కఁబెట్టుకొని వచ్చునంతలోఁ గుక్కుటేశ్వరస్వామి యీబాలు ననుగ్రహింపఁ దలఁచి వృద్ధబ్రాహ్మణరూపమునఁ బొడసూపి యిరువదిగనుపులచెఱకు నొక్కదానిం దెచ్చి యిచ్చి యదృశ్యుఁడు కాఁగా నతఁ డాచెఱకుగడను భక్షించుచుండిన నదిచూచి కొంచెమెచ్చుతక్కువగా నీతనియీడువాఁడెయగు నీతనితమ్ముఁడు జగ్గనయాచెంత నాడుకొనుచున్నవాఁ డాచెఱకు నొడిచికొని యాతఁడు దినఁగా మిగిలిన పదిగనుపులను దా భక్షించెనఁట. దానం జేసి యాయిరువురకును నిక్షురసోపమ మగుకవితాధార కల్గెను.”

అని యొకకథఁ జెప్పెదరు.

ఇది కల్పితమే యైనను కాకున్నను నీతనికవిత యిక్షురసోపమ మని పొల్చిన పోలిక యెంతయు హృద్యముగా నున్నది.

ఈతఁ డెంతగొప్ప ప్రబంధమునేని మిగులవేగముగాఁ బూరింపఁ జాలెడివాఁడఁట. అందును దనచరమకావ్య మగుశివలీలావిలాసమును

ముప్పదియొక్క దినములలోననే పూర్తి కావించితి నని కవియ చెప్పికొన్నాఁడు. ఇది యతిశయోక్తి యని కొందఱిమతము కాని యితఁడు పద్యములు పలుమాఱు విమర్శించి నెరసు లేఱి వంకలు దీర్చి యపూర్వకల్పనామృతముల నింపి మెఱుఁగిడియ కాని వెలువరింప మను నియమము గలవారిలోఁ జేరఁడు. గావున మన మంతగా సంశయింపఁ జనదు. ఇదిగాక యీదినములలోఁ బ్రవీణు లగుకొందఱు మహాకవులను పోటిపెట్టికొని తాము వారలకంటె మిన్నలమని చెప్పుచు కడుపుకక్కుఱితికి లోనై సింగములు చిఱుతపులులు మొదలుగా ఘోరములైన బిరుదపుఁబలకల తోమ్ముల వ్రేలఁగట్టుకొని వీథులవెంటఁ బరువులు వాఱి బలిగుడు కూయుచున్న, శతావధాన, పరశ్శతావధాన, సహస్రావధాన, అతిసహస్రావధాన నిపుణంమణ్య భీషణ చాటుకవి కవిశార్దూలముల సాహసకార్యములఁ జూచువారికి తిమ్మన యొకనెలలో రెండాశ్వాసముల ప్రబంధము వ్రాసె నన్న వింతగాఁ దోఁచదుగదా?

ఈ త ని కృ తు లు.

(1) రుక్మిణీపరిణయము మేము ముద్రించినాము.
(2) సింహాచలమాహాత్మ్యము
(3) నీలాసుందరీపరిణయము మాచే ముద్రింపఁబడెను.
(4) అచ్చ తెనుఁగు రామాయణము మేము ముద్రించినదే.
(5) సారంగధరచరిత్రము } ఈ 2 ను చక్కని వ్రాఁతప్రతు లు
(6) సాగరసంగమాహాత్మ్యము } న్నచోఁ బంప వేఁడెదము.
(7) రసికజనమనోభిరామము ముద్రించియే యున్నాము.
(8) సర్వలక్షణసారసంగ్రహము
(9) సర్పపురమాహాత్మ్యము [గద!
(10) కుక్కుటేశ్వరశతకము. 92 పద్యములదనుక ముద్రించితిమి
(11) శివలీలావిలాసము ముద్రించియున్నాము.
(12) రాజశేఖరవిలాసము (భల్లాణచరితము) ఇదిగో

ఇంకను నముద్రితము లైన యీతని గ్రంథము లెందేని దొరకినచో నలవియగునంతవఱ కీరీతిని సిద్ధప్రతులుగా ముద్రించి సహృద

యీలకుఁ గాన్కవెట్టికొందుము. ఉన్నచో దయమీఱఁ బంపుఁ డని భాషాభిమానులఁ బదింబదిగఁ బ్రార్థించుచున్నాము.

ఇంకొకమాట.

కొందఱు తలఁచినట్టు లీగ్రంథ మీతనిప్రథమప్రయత్న మగుటచేతనో మఱియే హేతువుననో కాని దీనియందు గవిత్రయేష్టములు కాని ప్రయోగము లందందుఁ జొనుపఁబడియుండుటయు కాక రేఫద్వయసాంకర్యమును దఱుచు కానంబడియెడిని. లక్షణగ్రంథమును సైత మొనర్చి ప్రథితుఁడైన యిక్కవివేర నిట్టి గ్రంథ ముండుట కేమికారణమో బహుజ్ఞు లగుదోషజ్ఞు లీతనిగ్రంథము లామూలాగ్రముగ శోధించి యీతనిమతమును లోకమున కనుగ్రహింతురుగాక.

నరాంకితము సేయమి,

తన కవితామహామంత్రశక్తిచే నెల్లరను రంజింపఁ జేసి బహుజనాదరమును బడసి విశేషముగా నప్పటి పిఠాపురపురాజగు మాధవరాయనిచేఁ గవిసార్వభౌమబిరుద మిచ్చి గౌరవింపఁబడినవాఁ డయ్యు నిక్కవి తనకబ్బములనొక్కఁడేని నరాంకితము సేయఁడయ్యె. మఱియు నట్లు సేయుటనుగూర్చి

“క. పనిబూని తుచ్ఛభోగం, బునకై కొఱగానిజనులఁ బొగడుట యెల్లన్
గనుఁగొన నిహపరదూరం, బని తలఁచి వినిర్మలాంతరంగుం డగుచున్.

చ. విను మఖిలేశ మర్త్యులకు వేడుకఁ గావ్య మొసంగి ధాత్రిపై
నొనరఁగ సౌఖ్యసంపదల నుద్ధతులై సుకవీంద్రు లుందు రా
ర్యనికరవంద్య నీ విహపరంబుల సౌఖ్య మొసంగుసామి యం
చును మది నెంచి నీకు సరసుల్ విని మెచ్చఁ బ్రబంధ మిచ్చెదన్.”

(రాజశేఖరవిలాసము.)

క. నృపులకుఁ గావ్యం బొసఁగిన, నపవర్గం బిడఁగఁ గలరొ యటు గాకున్నన్
ద్విప తురగ భూషణాంబర, తపనీయాదికముచేతఁ దనుపం గలరో.

సీ. ద్విజపుంగవులకుఁ బ్రవేశింపఁగారాని పృథుగృహాంతరములఁ బ్రేమ నుండి
కృతియంతధర్మపద్ధతు లెవ్వి యెఱుఁగక ధరణిపై నడువఁ బాదములు లేక
దుష్క్రియల్ చేయుమంత్రులు చెప్పినటు మీఱక నటించుచు ద్విజిహ్వకలును గలిగి
వితతంబుగా వక్రగతులచేఁ బాదలుచుఁ బూని యేప్రొద్దును బుస్స రనుచు

గీ. గాఢరోషవిషానలోద్గారిఘోర, వక్త్రములు గల్గి దుష్టదవర్తులగుచుఁ
జెలఁగు చుండెడు భోగిరాజుల భజింపఁ, గుటిలతరబుద్ధి సెవ్వాఁడు కోరఁగలఁడు.
(సింహాచలమాహాత్మ్యము)

ఈరీతిని ప్రసంగము వచ్చినప్పుడెల్లఁ బలుతావుల నందందు నిం దించియుండెను.

కథాసంగ్రహము.

"ఇందలికథాంశ మిప్పటి మన తెలుఁగునాటనున్న యారాధ్యు లను శైవమతప్రవిష్టులలో మిగులఁ బావనముగా వాడుకొనఁబడుభల్లా ణునిచరిత్రము. ఇదియామతమువారు పలువురచే గద్యపద్యద్విపద దండ కాదిరూపములఁ బలుతెఱఁగుల రచియింపఁబడి వాడుకలోనున్నది.

సింధుకటకాధీశ్వరుఁడును శివభక్తుఁడు నగుభల్లాణుఁ డనురాజు తనగురువుననుమతి వడసి ఇష్టదాన మనునొక వ్రతముం బూని జంగము లకు నేది యడిగిన దానినెల్ల నిచ్చెద నని శపథముచేసెను. అంత నీవృ త్తాంతము విని నానా దేశములనుండి విభూతిరేఖలు మెఱయ, రుద్రాక్ష సరములువ్రేల, కొమ్ముచెంబులు బట్టుకొని, పిడిగంటలు వాయించుకొను చు, శంఖములూఁదుకొనుచు, జింకతోళ్లు దర్భాసనములు దగిలించి కొని, ఆఱుపింజలమడతనీర్కావిధోవతులు గట్టుకొని కోలఁదికి మీఱు జంగాలురాఁగా రాజునువారినందఱ నిష్టప్రదానముచేఁ దృప్తులఁగావిం చుచుండెను. అంతనీవృత్తాంతమును నారదువలనవినిసంతసించితనభక్తు నిమహిమ నరయఁగోరి శంకరుఁడు కైలాసమునుండి తరలి జంగమవేష ధారియైవచ్చి యారాజుంగాంచెను. రాజును నత్యంతభక్తితో నాజంగ మేశ్వరు నారాధించఁగా నాతఁడెద్దియుఁగోరక తనకుఁ బడుపుఁదనమే జీవనముగాఁ గల లంజె నిమ్మని కోరి, యది యత్యంతానుచితమని రా జెంతబోధించినను నాదొంగజంగము వినఁ డయ్యెను. ప్రతిజ్ఞా భంగభయభీరు వగురాజును నాతనివేశ్య నొసఁగనొప్పికొనియూరెల్ల వెదకినను నాయీశ్వరునిప్రేరణచే నొక్కసానియు లభించదయ్యెను అంత రాజు ఖిన్నుఁడై యెటులైన మాట దక్కించుకోవలె తనభార్యను బతిమాలి యామెను వేశ్యంబోలెఁ గైసేసి యాతనికొ

గెను. టక్కరిజంగమురూపున నున్నశివుఁడును వానిసత్యసంధత్వమునకును భక్తితత్పరత్వమునకును సాహసమునకును గడునలరి, యంతః నిజరూపు జూపి యనుగ్రహించి యారాజశేఖరుని వానియిరువు భార్యలతోఁగూడ బొందితోఁ గైలాసముఁ జేర్చి వానికిఁ బ్రమథాపత్య మొసఁగెను.”

అనునీకథను మనతిమ్మన ప్రబంధముగాఁ గొన్నివర్ణనలు బెంవ్రాసెను. ఇక్కవియొక్కయు రాజశేఖరునియొక్కయు దేశకాలాంలం గూర్చిన విశేషములను దఱచి తెలిసికొనునంశము చదువరుల విడిచి యిఁక నీతనిశైలీప్రదర్శనార్థము కతిపయపద్యము లిందలివి చూపఁబడును.

పురవర్ణనము.

మ. శశికాంతోపలజాలనిర్మితమహాసౌధాగ్రభాగోల్లస
ద్విశదాబ్జారిముఖీజనాంచితముఖావిర్భూతమందస్మితా
తిశయప్రస్ఫుటకౌముదీముదితహృద్దేశానిశోద్యచ్చకో
రశకుంతావళి గ్రోయి తనర్చుఁ జెలువారన్ దత్పురం బెంతయున్.

మ. లలనల్ తత్పురిసౌధవీథులను డోలాకేళిచే నుండి తా
రలబాలార్కుని మింటఁ జూచి తమపాదాబ్జద్యుతిం బోలరాఁ
గలకెందమ్మి యటంచుఁ బాదములఁ ద్రొక్కన్ దంతముల్ రాలి యు
ట్లలరెం గాదె సహస్రపాదుఁ డనుపేరావాసరస్వామికిన్.

చ. మరకతరత్నసంఘటితమానితకుడ్యకదంబజాలకాం
తరములనుండి వే వెడలు తద్ఘనసారపుధూపధూమముల్
పరువడిఁ జూచి నీలఘనపంక్తు లటంచు నటించు నెంతయున్
గుఱుతుగ మేదినీస్థలినిఁ గోర్కెలచే శిఖినీసమూహముల్.

గిరివర్ణనము.

చ. చని కనిరొ న్నిలింపమునిసంతతభవ్యయశోవిశాలమున్
సనకసనందనప్రముఖసాధుగణస్తుతిమూలము న్నపా
వనతరసానుదేశపరివర్తితకిన్నరకంబుకంధరీ
జనమృదుగానమోదితభుజంగమజాలము శ్వేతశైలమున్.

సీ. ప్రకటితసహకారపల్లవోద్యత్ఖాదనామోదపరభృతోద్దామరవము
ఘననితంబస్థలోద్గాఢలీలాలోలగీర్వాణకామినీగీతరవము

చారుమారుతపూరితోరుతరాశేష కీచకానీక ప్రకీర్ణరవము
సదమలవరఝురీసందోహసంరూఢ మానితఘూర్ణాయమానరవము
తే. సతతగంగాతరంగసంగతబలాక, చక్రసారసహంసాదిశకునిరవము
నొక్కటఁ జెలంగు మిగులఁ గర్ణోత్సవముగ, సురుచిరంబైనయమ్మహీధరమునందు.

అస్తమయము.

మ. సరసీజోద్భవరక్షకారకుఁడు ఘుస్రస్త్రీమణిం బ్రేమతోఁ
గర మింపొంద నలంకరించుటకు వేగం గాఁచి తా నీటిలోఁ
బరఁగన్ ముంచినయట్టిమేల్మి యగుబల్బంగారపుంబూది య
న్కరణిన్ భానుఁడు పశ్చిమాంబునిధిఁ జక్కం గ్రుంకె నొక్కుమ్మడిన్.
మ. గురుపత్నిన్ వరియించుద్రోహి తనుఁ గన్గోరా దటంచున్ సుధా
కరురాకల్ మది నెంచి పద్మిని సువక్త్రంబుం గడు న్వంచె న
ట్లరయం బుణ్యవధూమణుల్ ధరణి నత్యంతోగ్రదోషాత్మునిన్
సరవి న్గన్గొన నొల్లకుందురుగదా చర్చింప నెంతేనియున్.

చంద్రుఁడు.

సీ. అజుఁడు చకోరామరావనార్థము నిల్పఁ గొమరారునమృతంపుఁగుండ యనఁగ
బతిరాకకును నిశాసతి హారతిం బట్టు బాగైనరజతంపుఁబాత్ర మనఁగ
ఘనపాంథహృత్పద్మవనములు గలఁచంగఁ దవిలియేతెంచుచాదంతి యనఁగఁ
దొగకన్నె ముదమంది నగుఁగాక యనుచుఁ బ్రాజ్ఞగము చూపెడుదర్పణం బనంగ
తే. విశదకాంతుల నంతంత వృద్ధిపొంది, శీతకరబింబ మింపొందఁ జెలఁగి దిశల
సాంద్రతరముగఁ జంద్రికాసమితి దనరెఁ, గోరికలమీఱి కేరం జకోరకములు.

వేశ్యాదూషణము.

ఆ. విటుఁడు లేనిరేయి వేదనఁ జెందుచు, నిదుర కంటి కెఱుఁగ నేర కుండి
కా సొసంగునట్టి కడజాతివాఁడైనఁ, గల్గఁ గోరు వారకాంత మనిని.
సీ. కడుఁ గురూపినైనఁ గందర్పనిభుఁ డంచు నభినుతి యొనరింతు రలఘులీల
నంత్యజన్మునైన నమలవంశజుఁ డంచుఁ బల్కుదు రెంతయుఁ బ్రౌఢి దనర
నతిమూఢమానసుం డగుమానవునినైన సరసుఁ డటందురు సరభసమున
బ్రహ్మహంతకునైనఁ బరమధార్మికుఁ డంచు గణుతింతు రెపుడును గ్రమముతోడ
తే. నెన్నఁ గల్గినసీతివిహీనునైనఁ, దవిలి సద్వర్తనుం డంద్రు తమకు నొక్క
వీసమైనను గాసైన వీడెమైనఁ, జేతి కొసఁగినచో వెలచిగురుఁబోండ్లు.
ఉ. చిన్నెల వన్నెల న్వగలఁ జిత్రవిధంబుల ముద్దుమాటలన్
వెన్నెలనెన్నునవ్వులను వేమఱుఁ బిత్తరివాలుఁజూపులన్

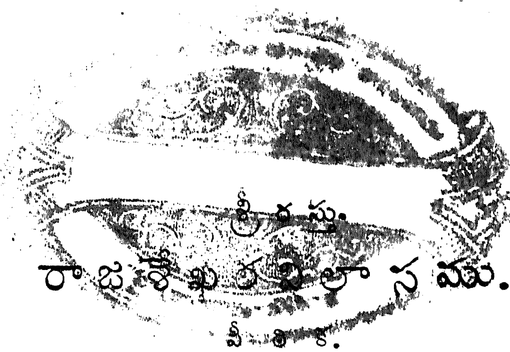
పన్నుల సైగల న్నిగుల జాణతనంబున వారకామినుల్
చెన్నుగ బల్లవ ప్రతతిచేత ధనంబులు దోఁతు రెప్పుడున్.
చ. పొలుపుగ నిన్నుఁ బ్రాసి యొకపూఁట మహాయుగ మంచు నెంచవో
వలనుగ నీవు నన్నిటుల వంచనసేయఁగఁ బాడియే యిటుల్
దలఁపఁగ నీతియే యనుచుఁ దక్కుచుఁ బొక్కుచు నిక్కువంబుగా
వలచినయట్లు మాయలను వారవధూటి భ్రమించుఁ బల్లవున్.

జంగాలు.

సీ. కక్షపాలలు పైఁడికట్లబెత్తంబులు శంఖసంఖ్యల మించుశంఖములును
పిడిగంటలును గేకిపింఛంపుఁగుంచెలు ఛత్రము లువ్వలితోళ్లు చామరములు
యోగదండంబులు యోగపట్టెడలను గండపెండేరము లుక్కుండలములు
తనువులభూతిపూఁతలు కావివస్త్రముల్ మేలైనరుద్రాక్షమాలికలును
తే. శ్వేతకేతనములు రుద్రవీణియలును, పాత్ర మగునట్టిరజతంపుఁబాత్రికలును
గేలుఁదామర బలువైనశూలములును, మొలకబంగరుగిలుకపావలును గలిగి.
సీ. అతులితవిమలపంచాక్షరీమంత్రంబు మించుకోరిక బఠియించువారు
తఱచుగా శైవకథారహస్యార్థము ల్మైటి శిష్యవరుల కేర్పఱచువారు
సారెసారెకు నమశ్శర్వాయ రుద్రాయ పశుపతయే యని పల్కువారు
నడుగడుగునకుఁ గాహళాదిరవంబులు చెలఁగించుచును వేడ్క నలరువారు
తే. చిత్రగతులను గానంబుఁ జేయువారు, సరవితో గద్యపద్యముల్ చదువువారు
నగుచు గోటానుకోట్లాక మొగిని నడువ, సాగి రానేల యీనినచందమునను.
సీ. మల్లయ్య వీరయ్య మఱి విరూపాక్షయ్య జడమడిబసవయ్య శంకరయ్య
పిడిఘంటచిక్కయ్య భీమయ్య సోమయ్య శివ్వయ్య హరిణాంకశేఖరయ్య
మరులయ్య సంగయ్య మూర్కొండలింగయ్య పర్వతనాథయ్య పశుపతయ్య
శరభయ్య రుద్రయ్య కరపాత్రసిద్ధయ్య శితికంఠయోగయ్య శ్రీగిరయ్య
తే. విశ్వనాథయ్య వీరమాహేశ్వరయ్య, యాదిగాఁ బేరు గల్గి మహాత్ములయిన
జంగమస్వాము లారాజసముఖమునకు, సరగఁ జనుదెంచి రత్యంతసంభ్రమమున.

ఇటు లింతకంటెను సరసములైనపద్యము లెన్నియో యున్నను గ్రంథవిస్తరభీతిని వాని నుదహరింప మానితిమి.

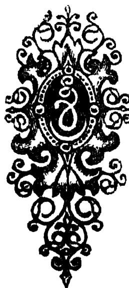
చెన్నపురి.
7—1—1913. } వావిళ్ల. రామస్వామి శాస్త్రులు అండ్ సన్స్.

శ్రీరస్తు.

రాజశేఖరవిలాసము.

పీఠిక.

నగజాతనుద్యుతులు చెల్వుమెఱుంగులుగా వియన్నదీ
ధ్వానము లెల్ల గర్జితకదంబముగా రజతాచలాంబరా
స్థాని జనించు శర్వజలదంబు కృపారసధార మీఱ మ
స్మానసబర్హి నెంతయు ఘనంబుగ సంతస మొందఁ జేయుతన్.

చ. కరిముఖుఁ గన్నతల్లి శశిఖండవిభూషణుకూర్మిరాణి భూ
ధరవరు ముద్దుపట్టి నిజదాసగృహాంగణకల్పవల్లి కి
న్నరగరుడోరగాఢ్యమరనవ్యకిరీటమణిప్రభాతివి
స్ఫురితపదాబ్జ యా త్రిపురసుందరి మాకు నభీష్ట మిచ్చుతన్. 2

ఉ. వల్లవపల్లవాధరు లవారితభక్తిని బాలుఁ డంచుఁ ద
న్నెల్లనఁ బిల్చి యెంతయును మేలుగ క్రొవ్విరిబోళ్లొసంగఁ దా
నొల్లక యల్లకప్పికొని యుంచినబంతు లొసంగు మంచు భా
సిల్లుకుచంబు లంటుచు హసించు ముకుందుఁ డభీష్ట మిచ్చుతన్. 3

గీ. కమలజార్చితమృదుపదకమల మైన, కమల నాయింట నెప్రొద్దు కడుముదమున
నిలిచి యభిలషితార్థముల్ గలుగఁ జేసి, చిరతరం బైనకృపను రక్షించుఁ గాత. 4

క. ఎంచఁ దగునంచతేజిని, జంచలగతి నెక్కుజాణ సరసిజగర్భుం
డంచితమతిచేఁ దానొన, రించుంగావుతను మాకుఁ బ్రేమన్ శుభముల్. 5

సీ. వేదాదివిద్యల వెలయించుపూఁబోణి నెఱి భక్తతతిఁ బ్రోచు నీలవేణి
యురుకవిత్వప్రౌఢి యొనగూర్చుకల్యాణి మహనీయపుస్తకమహితపాణి
నిఖిలగీర్వాణవర్ణితసద్గుణశ్రేణి నిజలోచనప్రభానిర్జితైణి
ఘనతరోత్తుంగసైకతసన్నిభశ్రోణి రాజీవభవుని గారాబురాణి

తే. సమదపికవాణి యవ్వాణి సంతతంబు, మదిని దైవార రచియించుమత్ప్రబంధ
మరసి దుర్దోషరహిత మౌనట్లుగాను, జిరకృపానూనస్ఫూర్తిఁ బరిపూర్తి చేయుఁ గాత.

చ. పొలుపుగ నీశుకంఠమునఁ బూనినయట్టికపాలమాలికల్
వలనుగఁ జూచి గొప్పలుగ వండినయుండ్రము లంచు భ్రాంతి లో
పల జనియించి తుండమునఁ బట్టి వడిం దివియంగఁ జూచు వి
ద్యలగురుఁ డేకదంతుఁడు ముదంబున మత్కృతిఁ బ్రోచుఁ గావుతన్.

చ. రవి శశి భౌమ సౌమ్య సురరాడ్గురు భార్గవ మంద రాహు కే
తువు లనఁ బేరుఁ గల్గి యలతోయజగర్భసురేంద్రముఖ్యులౌ
దివిజుల కెల్లఁ గోరిక లతిస్థిరమానసులై యొసంగుచున్
భువిని బ్రసిద్ధులైనగ్రహముల్ మముఁ బ్రోతురు గావుతం గృపన్.

సీ. కచశైవలంబులఁ గటిసైకతంబుల రోమరాజివళీజలౌకములను
లాలితబాహుమృణాళనాళంబుల నిరుపమలోచనేందీవరములఁ
గమనీయతరపాదకహ్లారదళముల మాన్యైన దరహాసఫేనములను
బంధురకరతలపంకేరుహంబుల వరవళీవీచికావ్రాతములను

తే. భాసిలుచు నుండు గిరిజావిలాససరసి, నమరఁ గ్రీడించుగిరిశహంసము మదీయ
దురితనీకంబు దిగనాడి నెరిని సుకృత, దుగ్ధములఁ గైకొనెడుఁ గాతఁ దూర్ణగతిని.

సీ. ఆశాంతవిదితపుణ్యశ్లోకు వాల్మీకు నఖిలశాస్త్రాగమాభ్యాసు వ్యాసు
భాసురకవితాప్రభవభూతి భవభూతిఁ జారుతరాతియశోరుఁ జోరు
వీరారిభుజగమయూరు మయూరుని బంధురరసపుష్పబాణు బాణు
నసమవిద్వన్మనోహర్షుని శ్రీహర్షు సారవాక్యక్రియాశ్లాఘు మాఘు

తే. కలితవిద్యాసముల్లాసుఁ గాళిదాసు, బుధజనానందకరముఖాంభోజు భోజు
మఱియు గీర్వాణకావ్యనిర్మాణచతుర, సుకవీంద్రులఁ బ్రార్థింతు నగణితముగ.

మ. రమణన్ నన్నయభట్టుఁ దిక్కమఖి సెఱ్ఱాప్రెగ్గడ న్భాస్కరుం
గ్రమ మింపొందఁగఁ బోతనాహ్వయుని లోకఖ్యాతుఁ డౌ జిమ్మపూ
డమరేశున్ ఘను భీమసత్కవిని దధ్యం బొప్ప శ్రీనాథసు
ఖ్యమహాంధ్రాంచితకావ్యకల్పకుల నేఁ బ్రార్థింతు నెల్లప్పుడున్. 11

సీ. గురుతరకౌండిన్యగోత్రవిఖ్యాతుండు బయ్యనామాత్యుఁ డేభవ్యుతాత
నిరతాన్నదానవర్ణితయశస్సాంద్రుండు తిమ్మనసచివుఁ డేధీరుతండ్రి
ఘనులు జగ్గనయు సింగన్నయు నరసన్న యనుమువ్వు రేమంత్రియనుఁగుఁదమ్ము
లలరఁ దిమ్మన్న రాజన్న జగ్గన్నయు సూరన్న యేమంత్రిసుతవరేణ్యు

తే. లానర సీరమ పాప మేఘునునిసహజ, లతిపతివ్రత లక్ష్మి యేచతురురాణి
యట్టిశ్రీసూచిమంచి పుంశాబ్ధివిధుని, సజ్జనకు నల గంగనామాత్యుఁ దలఁతు. 12

కం గావ్యాదుల, చందము నింతైన నెఱుఁగ సతతము విద్వ
ంబులకృపఁ గవితా, సందర్భం బొగి నొనర్తు సాహసవృత్తిన్. 13

ప్రసూనదామ మెవ రేక్రియఁ గూర్చిన నందుఁ గల్గువా
గాదె మానవులు సంతసమందుదు రుర్వి నట్టిపా
భుభక్తి యనువాసనకు న్మది మెచ్చి సత్కృతిం
తప్పు లెన్నక తగం గరుణింపుఁడు సత్కవీశ్వరుల్. 14

లవిబుధ విబుధ వినుతిం గావించి మఱియు నిష్టదేవతాప్రార్థనంబు జేసెద.

ంద్రజాచిత్తసరోహంస హంససహస్రదివ్యప్రతాప
నేకసంతతరక్షణాన్విత యుత్తేశసఖ దక్షయాగహరణ
పునాశ రజతాచలనివాస వాసవార్చితపాదవనజయుగళ
భూషణలలితహాలాహల హలధరానుజసన్నుతార్ధనాంగ
భూతమథన సత్యప్రచార, చారణామరపోషణసతతవిభవ
ంపాత్ర యోగిహృత్పద్మపీఠ, పీఠపురికుక్కుటేశ కిల్బిషవినాశ. 16

సర్వలఘుసీసము.

ధరణ సువితరణ ఘనహరణాకర యాయుణ సరసిరుహనిభచరణయుగళ
సమథన ఘనకదనతలవిజయ గిరిసదన జగదవన కరివదనజనక
సమన పురదనుజనుతశమన మునిమనుజసురవరద ప్రతిదినవిలసిత
రవిభవ రిపుగహనదహన పటువిహగపతిగమననుత మహితచరిత
తరుణిశశతసదృశ హరత్రినయన, గరళగళ ఘనదసఖ శుభద గగనచికుర
నికర మృదుహృదయ శరధిశరధి, యురగవరభరణ ఘరపరమపురుష గిరిశ. 17
ధ దివి జని, వర్గార్చితమృదులపాదవనరుహయుగళా
నిసన్నుత, భర్గా శ్రీకుక్కుటేశ భవ్యవిలాసా. 18

ంలేశ మర్త్యులకు వేడుకఁ గావ్య మొసంగి ధాత్రిపై
సౌఖ్యసంపదల నుద్ధతులై సుకవీంద్రు లుందు రా
ద్య నీ విహపరంబుల సౌఖ్య మొసంగుసామి విం
నెంచి నీకు సరసుల్ విని మెచ్చఁ బ్రబంధ మిచ్చెదన్. 19

న్న యెడల నొప్పులుగా నెంచి, పూని కావ్య మొనరఁ బూర్తిచేసి
ఇ మాకుఁ గామితార్థములెల్ల, ఘనత నొసఁగి యేలుకొను గిరీశ. 20

వించి యాతని, ఘనతరకరుణావిశేషగౌరవమున నే
వ నవ్విభునకు, జను లెల్లను బొగడఁదగిన షష్ఠ్యంతంబుల్. 21

క. ధీరునకు భక్తజనమం, దారునకు సురారిమదవిదారునకు మహో
దారునకు నఖిలజగదా, ధారునకు నఘౌఘవారిదసమీరునకున్. 22

క. సోమునకు రజతభూధర, ధామునకు నుదంచితాహిదామునకు నయో
ద్దామునకుఁ బ్రకటసద్గుణ, ధామునకున్ మౌళిశీతధామున కెలమిన్. 23

క. భవునకు శోషితసరసిజ, భవునకు నగణితలసద్విభవునకు గౌరీ
ధవునకు వృషభేశ్వరసైం, ధవునకు గిరిబాంధవునకు ధవళాంగునకున్. 24

క. శూలికి విమలదయాసం, శీలికి గజదైత్యచర్మచేలికిఁ బురని
ర్మూలికిఁ బరిపాలితదివి, జాళికి నతహృత్పయోరుహాళికి భక్తిన్. 25

క. స్థాణునకు నురుచతుర్భుజ, బాణునకు జితప్రసూనబాణునకు బుధ
త్రాణునకు నిరతపోషిత, బాణునకున్ సత్యవాక్యపారీణునకున్. 26

క. నరకిన్నరవిద్యాధర, గరుడోరగ సిద్ధసాధ్య గంధర్వసురా
సురపూజితచరణునకును, హరిణాంకనిభప్రకాశుఁ డగుపశుపతికిన్. 27

క. భృంగిరిటనాట్యరతునకు, సంగరవిజయునకుఁ బాణిసారంగునకున్
గంగాధరునకు నద్రిని, షంగున కుర్వీరథునకు జగదధిపతికిన్. 28

క. యక్షాధీశ్వరసఖునకు, నక్షీణలసత్కృపాకటాక్షునకు గణా
ధ్యక్షప్రియునకు విదళిత, దక్షాధ్వరునకును ధర్మతాత్పర్యునకున్. 29

క. హరునకు గాంచనధరణీ, ధరకోదండునకు మృత్యుదర్పహరున కీ
శ్వరునకుఁ బీఠాపురమం, దిరునకుఁ గుక్కుటలింగమునకు దివ్యాంగునకున్. 30

వ. అనంతసాష్టాంగదండప్రణామంబులు సమర్పించి యద్దేవతాసార్వభౌమునకు నంకితంబుగఁ దత్కృపాతిశయమున నాయొనర్పం బూనినయట్టి రాజశేఖరవిలాసంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టి దనిన. 31

కథారంభము.

ఉ. శ్రీకరలీలఁ దొల్లి మునిసింహు లనేకులు నైమిశాటవిం
బ్రాకటరీతి సూతుఁ గని పల్కుచుఁ బ్రార్థనఁ జేసి యెప్పుడున్
లోకములందు యోగిజనలోలుఁ డుమాపతి తత్కథాళికల్
చేకొని పల్కినన్ వినినఁ జేయు సౌఖ్యము లెట్టివారికిన్. 32

సీ. అసమానఘోరదుఃఖారణ్యములకుఁ బ్రజ్వలితాగ్నికీలలు శంభుకథలు
ఘనతరాఘౌఘాంధకారంబునకు బ్రసజ్జలజాప్తబింబముల్ శంభుకథలు

గాఢామితో గ్రదుష్కర్మోరగములకు సమదమయూరముల్ శంభుకథలు
అపమృత్యుముఖ్యదోషాంభోధరములకు జంఝూనిలంబులు శంభు కథలు
తే. సజ్జనస్తోత్రపాత్రముల్ శంభుకథలు, సకలసంపత్కరంబులు శంభుకథలు
శాశ్వతైశ్వర్యయుక్తముల్ శంభుకథలు, సవనఫలదాయకంబులు శంభుకథలు. 33
తే. గిరిశకథలందు నీవు నేర్పరివి మున్ను, శంభునకు వేశ్యగాఁ బ్రియసతి నొసంగి
యతనికారుణ్యమునకుఁ బాత్రత వహించి, నట్టిమనుజేంద్రుకథఁ దెల్పవయ్య మాకు.
క. అనవుడు సూతుఁడు మునులం, గనుఁగొని వెస నిట్టు లనియె గౌరీశుకథల్
వినిపించెద నని పూనఁగ, జనులకుఁ దర మగునె యోగిసంఘములారా! 35
శా. వాణీశామరవల్లభాదు లగుగీర్వాణుల్ నిజంబొప్ప న
య్యేణాంకార్ధవిభూషణుం దెలియఁగా నింతేనియుం జాల రీ
క్షోణిన్ మానవుఁ డెట్లు నేర్చు కృతభక్తుల్ గొంద ఱాచక్రభృ
ద్బాణుం గాంతురు సత్కథావళులు నిత్యంబుం బ్రశంసించుచున్. 36
క ఘనుఁ డగుపినాకిచరితలు, వినయవివేకజ్ఞుఁ డగుచు విలసిల్లెడుసూ
తునికిఁ దెలిసినవిధమునఁ, బనివడి యితరులకుఁ దెలియఁబడు టెట్లరయన్. 37
క ఘనశైలంబులు మించెడు, ఘననిధిలో నోడ నిలిపి పడి నీఁదెడు మ
ర్త్యునికరణి భక్తియను నా, వను గిరిశకథాసుధార్ణవం బీఁదఁదగున్. 38
తే. అట్లు గావున నతనిపాదాబ్జయుగము, భక్తితో డుత మది నిల్పి ప్రకటగతిని
మీర లడిగినకథ లెల్లఁ గోరికలర, నెఱుఁగఁ బలికెద వినుఁ డని యిట్టు లనియె.
క. శ్రీకరమై తిపుజనహృ, ద్వీకరమై త్రిభువనప్రథిత శివమతర
త్నాకరమై యనవరతశు, భాకర మై సింధుకటక మనుపురి వెలయున్. 40
మ. శశికాంతోపలజాలనిర్మితమహాసౌధాగ్రభాగోల్లస
ద్విశదాబ్జారిముఖీజనాంచితముఖావిర్భూతమందస్మితా
తిశయప్రస్ఫుటకౌముదీముదితహృద్దేశానిశోద్యచ్చకో
రశకుంతావళి యై తనర్చుఁ జెలువారన్ దత్పురం బెంతయున్. 41
చ. అరయఁగ నప్పురిం గనకహర్మ్యతలంబులఁ గేళిసల్పుచుం
దరులయొయారముల్ గని ముదంబున నచ్చరలెల్ల మెచ్చి భా
సురగతిఁ గాన్క లంపిన ప్రసూనపుదండ లనంగ నెల్లెడం
దఱచుగ రత్నతోరణకదంబము లందముమీఱు నెప్పుడున్. 42
మ. లలనల్ తత్పురిసౌధవీథులను డోలాకేళిచే నుండి తా
రల బాలార్కుని మింటఁ జూచి తమపాదాబ్జద్యుతిం బోలరాఁ

తే. యనుచుఁ దముఁ జేరి నెఱదంటతనము మీఱఁ, బలుకు నలకోడెకాండ్రకు బ్రతివచనము
లొసఁగుచును బువ్వులమ్ముచునుందు రందు, నందముగ నెప్పుడును గొందఱిందుముఖులు

సీ. అలకంబు లలరించి తిలకంబు లొగి ఫాలఫలకంబులను ముద్దుగులుక దిద్ది
యంటంబు లగుమంచిగంధంబు లెక్కు నానందంబుతో గుబ్బలందు నలఁది
సింగారముగ మేల్మిబంగారుతొడవులు పొంగారువేడ్కచేఁ బొసఁగఁ దాల్చి
బలువైనవిలువచేఁ జలువైనసన్నంపువలువలు రింగులు వారఁ గట్టి
తే. యంగభవకేళిఁ గోరి దాయంగ వచ్చు, వల్లవులమానసంబులు పల్లవింపఁ
బొందుమీఱంగ విహరించుచుందు రెపుడు, వారకామిను లందు నవారితముగ. 53

శా. శుంభద్విక్రమరూఢిచే బలుమఱున్ శోభం బ్రకాశించున
జ్జంభద్వేషణుచేతివజ్రమునకున్ శంకించి చంచత్కృపా
రంభుం డావిభుచెంతఁ జేరినమహీధ్రశ్రేణు లన్నైకవడిన్
గుంభీంద్రంబులు గల్గియుండు నెపుడున్ గోటానకోట్లప్పురిన్. 54

చ. గుఱుతుగ నప్పురిం గలుగు ఘోటకసంఘముతోడ నెంతయున్
బరువిడ నోడి వేగ హరిణంబులు వాయునిశాధినాథ శం
కరులను జేరి రైన నధికం బగు వైరము దీర్పలేక యా
కరణిన యుండెఁ దథ్య మిది కాదన వానికి నట్టు లేటికిన్. 55

తే రాజహంసప్రభలచేత రాత్రి పగలు, కుముదకమలాళి హెచ్చుచుఁ గొమరుఁజూప
రాజహంసప్రతతులచే రమ్య మైన, సరసు లలరారు నప్పోట సరసు లలర. 56

సీ. అసదృశఫలపల్లవాహారలాలసశుకపికాదివిహంగశోభితములు
చంచత్ప్రసూననిష్యందమ్మరందాభినందితసుందరేందిందిరములు
సతతవిలాససంచారనారీజనరమణీయగీతవిరాజితములు
సకలశ్రమాపనోదకభూరివిస్తారమానితచ్ఛాయాసమన్వితములు
తే. వకుళసహకారచంపకాశ్వత్థపూగ, నారికేళకపిత్థజంబీరపనస
కేతకీబిల్వముఖ్యభూజాతయుతము, లున్నతములొప్పు నప్పురియుపవనములు. 57

సీ. లలి బృహస్పతు లందు నలరు విప్రోత్తము ల్మేటి కల్పకము లందుఁ దరువులెల్లఁ
గామధేనువు లందుఁ గల గోగణములెల్లఁ బొసఁగ నచ్చర లందుఁ బువ్వుఁబోండ్లు
వలనొప్ప నుచ్చైశ్శ్రవంబు లందు హయంబు లైరావణము లందు వారణములు
గంధర్వవరు లందు గాయకానీకంబు లల వైజయంతు లందుల గృహంబు
తే. లభవనామజపంబె యం దమృతసేవ, గాఁగ సురలోకసుఖ మంది కల్గియుండు
రాజజంభారి భళ్ళాణరాయవిభుఁడు, కరుణఁ బాలించు తత్సింధుకటకమునను. 58

సీ. ఆడఁడు స్వప్నంబులందైన నెప్పుడు పాటిఁ దప్పి యసత్యభాషణములు
చూడఁ డొక్కఁడనైన సురుచిరసౌందర్యవరవధూజనముఖపద్మములను
వీడఁ డెంతటి యవివేకచిత్తులనైన శరణు వేఁడినభీతజనవితతుల
నోడఁ డత్యుగ్రరణోర్వీస్థలులనైనఁ జలితుఁడై శాత్రవసంఘములకు
తే నతఁడు రాజేంద్రమాత్రుఁడే మతిఁదలంప, నర్థిదారిద్ర్యతిమిరార్కుఁ డమితయశుఁడు
భవ్య శివదేవరాయ భూపాలసుతుఁడు, భూరివిభవుండు భళ్ళాణభూధవుండు. 59

తే. ధర్మగుణకాండములె చాలఁ దనకుఁ దోడు, గాఁగ నరులను రక్షించు గణన లేక
ధర్మగుణకాండములె చాలఁ దనకుఁ దోడు, గాఁగ నరులను శిక్షించు గణన లేక.

సీ. అలచందురునియందు గలకందుఁ గని ముందు పలుచందముల నింద లలి నొనర్చి
ఘనలీలలను గూలిగళమూలమున నీలమును బోలురుచిజాలమును హసించి
తగ సీరిపై భూరి తరవారి యగుచీరఁ గని సారెకునుఁ గేరి వినుతిమీఱి
పికవాణి యగువాణి పృథువేణి గలపోణిమిని జాణతనమున మించనాడి
తే. కుందమందారవిశదారవిందచంద, నేందుమణిహారతారకాహీరవార
ములఁ దిరస్కృతి యొనరించుఁ జలముమిగుల, పరుసతోడుత నమ్మహీవరునికీర్తి. 61

సీ. కోరినయప్పుడే కురియును వర్షంబు భూమి ఫలించు నద్భుతముగాఁగ
మొదవులు పాలిచ్చు మూఁడువేళలయందు విడువక కాచును వృక్షతతులు
నెరి నపమృత్యువు నెఱుఁగ రెవ్వారైనఁ జోరరుగ్బాధలు సోఁకు టరిది
జలతృణోపేతమై విలసిల్లు ధారుణి నిత్యోత్సవము లొప్పు నిఖిలదిశల
తే. జనులు కలనైనఁ గలహంబుఁ గనుట లేదు, జాతిభేదంబు దప్పక జరుగుచుండు
జలరుహాప్తాన్వయాంభోధిచంద్రుఁ డగుచుఁ, దనరుభళ్ళాణవిభుఁ డేలు ధరణియందు.

తే. సతతపుణ్యవ్రతలు గుణోన్నతలు పతికి, హిత లశేషజగజ్జననుతలు భాగ్య
వతులు రూపున మాఱురతులు సుమతు, లతులసౌజన్యయుత లిర్వు రతనిసతులు. 63

ఆ. వారిలోన నగ్రవనజాక్షి చల్లాంబ, మఱియుఁ జిన్నపొలఁతి మల్లికాంబ
సవతు లెరుసు లేక సతతంబు మెలఁగుచు, సవతు లేక యుండ్రు సమ్మదమున. 64

సీ. కమనీయమేఖలాఘటితభూరినితంబ పోషితాశేషసద్బుధకుటుంబ
సుందరాస్యప్రభానిందితశశిబింబ మధురోష్ఠవిహసితమహితబింబ
చికురకోమలకాంతిజితమత్తరోలంబ కేవలతరకరుణావలంబ
యానావధానప్రహర్షితకాదంబ నిఖిలపాపౌఘావనీధ్రశంబ
తే. గురుజనానందకరలసద్గుణకదంబ, సేవకాభీష్టఫలదప్రసిద్ధసాంబ
శివ చరణ భక్తివాసనాంచిత కదంబ, సతత సత్యవ్రతాలంబ చల్లమాంబ. 65

శా. ఆ చల్లాంబవిలాసవైఖరులు భాషాధీశ భోగీశులున్
వాచాప్రౌఢిని బల్కఁ జాల రల గీర్వాణాబ్జపత్రాక్షులం
దాచెల్వం బొకయింతయుం గలుగ దిట్లైనట్టి యాలేమతో
భూచక్రంబునఁ గల్గు నిందుముఖులం బోల్పంగ నీ డౌదురే? 66

చ. కలికిపదద్వయంబునకుఁ గ్రక్కున నోడినవ్రీడఁ గచ్ఛపా
వళి తలఁ జూపఁ జాలక జవంబున లోఁతగు నీటిలోఁ బడెం
దలరఁగ నెఱ్ఱతామరలు దట్టపుకాంతికి నోడి తత్పదం
బులఁ బడి యెప్పుడున్ వదలిపోక భజించు నహర్నిశంబులున్. 67

తే. సకియజంఘాయుగంబుతో సాటిరాఁగఁ,దలఁచియెదిరించియోడిడెందమునబలియు
భీతిచేఁ గాదె పొట్టలు పిగులుచుండుఁ, గలమగర్భంబు లెల్లనుఁ గ్రమముతోడ.

క. కరిగమనతొడలతోడుత, సరివోలఁ దలంచి చూచి చక్కఁగ నరఁటుల్
పెరిగి జిగితఱుగఁగా కటు, తర మగునే పిల్లపిల్లతరములఁ దమకున్. 69

క. కలికిపిఱుందుల కెన గాఁ, బులినము లిసుమంత లెటులఁ బోలెడు నొకచోఁ
దుల తుల యనుచుండెడు వే,దులఁ దుల యన నేల వానితో సరి యగునే. 70

తే. అతివనడలకు నోడి రాయంచతుటుము, లరయ నిలువెల్ల వెల్లనై యాత్మలోనఁ
దద్విరోధంబు సాధింపఁ దలఁచి కాక, కమలజుని మోవఁ దమ కేమికారణంబు. 71

చ. చిరతరవిక్రమస్ఫురణచే సముదంచితకుంభికుంభముల్
పఱియలు జేసి తత్పిశితభక్షణ నేయుమృగేంద్రకోటు లా
గురుకుచసూక్ష్మమధ్యమునకుం దగ నోడి యదృశ్య మయ్యెఁ గా
కరయ గుహాంతరాళముల నట్టు వసింపఁగ నేల వానికిన్. 72

తే. లలనవళులెప్పుడును దారు నిలిచియుండు,నెటుకడయొకింతయును లేక చలన మొందు
చుండు నంచును బలుమాఱు నుల్లసమున, భంగత యొనర్చు జలధితరంగములకు. 73

చ. పొలఁతుకయారుతీ తలరుఁ బొందుగ నాభి గుహ న్వసించుస
ల్లలితఫణోధరద్వయమిళద్ఘనలేపన దివ్యసౌరభం
బత్రమలయాద్రిశృంగసముదంచితచంచలమందచందనా
నిల మన్నుచుం బయల్వెడలి నిల్చిననీలభుజంగమో యనన్. 74

చ. చలమునఁ జంద్రుఁ డేఁచఁగను జక్కన లాచెలిగుబ్బచన్నులై
పొలుపుగ నుద్భవించి మదిఁ బూనినసాధ్వస మెల్లఁ దీఱి త

ద్విలసిత నామధేయమున వేఱుఱుఁ జెల్వగునట్టిచంద్రస
మ్మిళితము ్లై వసించుఁ జెలిమిన్ మనెనో యన నొప్పు నెప్పుడున్. 75

క. విరిచెండ్లు నిమ్మపండ్లును, గర మొప్పగు పసిడిగిండ్లు కరికుంభములున్
సరిగా వా వరవర్ణిని, గురుకుచయుగళంబుతోడ గోరంతైనన్. 76

క. గళమునకు నోడి శంఖము, గళగళ మని పలుకుచుండెఁ గలకంఠంబుల్
పలుచందంబుల నయ్యె, న్నళిసుస్వరమునకు నోడి మలినము లయ్యెన్. 77

సీ. వనజాక్షికెమ్మోవి కెనఁ బోల్పఁ దగు నని పల్కు దళాల్గావె పల్లవములు
శుకవాణియధరంబునకు సాటి యౌనంచుఁ గీర్తింప జాల్గావె కెంపు లెల్ల
నెలనాగపెదవితోఁ దుల యంచుఁ బొగడంగ విలువ దేరునుగావె విద్రుమంబు
లింతివాతెఱతోడ నీ డనంగను గంధరహితంబు నగుఁ గాదె రక్తకంబు
తే. నరయ నెందులతోఁ బ్రతి యనఁగవచ్చుఁ,బలుచ నైతేనె లొలుకుచు విలువదెగక
సతతఘనసారసౌరభోన్నతులఁ దనరు, కంబుకంఠరదనాంశుకంబునకును. 78

క తళతళ మనువజ్రంబులఁ, దళతళ మను నిందువదనదంతమరీచుల్
కలకల మనిరొదు రాచిలు, కలకలమనసుల్ గలంచుఁ గలికిమృదూక్తుల్. 79

ఉ. తామరసాక్షి వీనుగవ తా నవసంఖ్యల నెంచఁజాలుఁ ద
త్కామినితళ్కుఁజెక్కు లలకాముని చేతి మెఱుంగుటద్దముల్
సామజయాననాసికము సంపఁగిమొగ్గల నెగ్గులాడు నా
కోమలిలోచనంబులు చకోరగణంబుల నేలు నెంతయున్. 80

క. వనితారత్నంబునకుం, గనుబొమ లందమున మీఱుఁ గందర్పునిచేఁ
దనరెడి సింగిణివిండ్లో, యనుచున్ జను లెల్లఁ జూచి యభినుతి సేయన్. 81

మ నెరి నబ్జాహ్వయ మిర్వురందు నలరన్నీరేజతారేశు లా
తరుణీరత్నము ముద్దునెమ్మొగముచందం బంద వాదించుచో
సరసీజావళి యోడెఁ గా దని యొరుల్ చర్చింప సర్వోర్వికిం
గర మాహ్లాదము చేయుచంద్రుఁ గని స్రుక్కెన్ వాని కల్లేటికిన్. 82

క. నీలంబుల మృదుతరశై, వాలంబులఁ జారుచమరవాలంబుల స
ద్రోలంబమేచకాంబుద, జాలంబుల నేలఁ జాలు సఖిచికురంబుల్. 83

సీ. జలజాక్షినునుకురుల్ శైవాలలతికలు రాజాస్యవళులు తరంగతతులు
కలకంఠిలోచనంబులు గండుమీనులు సుమగంధివిమలహాసములు నురువు

లతిపకంఠము దక్షిణావర్తశంఖంబు భామచన్నుబ్బలు పర్వతములు
కామినీమణిజంఘికలు మకరంబులు చానపిఱుందులు సైకతములు—

తే. గంధగజయానచరణముల్ కచ్ఛపములు, రమణిహారంబు లెల్లను రమ్యమణులు
తరుణి ఘననాభి సుడి యనఁ దనరుచుండుఁ, గావున విలాసజలరాశి యావెలంది.

వ. ఇవ్విధంబున ననన్యసామాన్యయావనసౌందర్యసద్గుణకదంబ యగుచల్లమాంబయు నఖిలగుణంబుల నప్పరమపతివ్రతాతత్త్వంబున కెనయం దగుమల్లికాదేవియుం దనకుఁ బ్రియపత్నులుగా నభీష్టభోగంబు లనుభవించుచుండి యారాజపురందరుం డొక్క నాఁ డాత్మగతంబున నిట్లని వితర్కించె నంత. 85

చ. సిరిగలవాఁడె మానవుఁ డశేషజగద్విదితంబు గాఁగ సు
స్థిరతర మైనకీర్తులను జెందుట మేలగు నట్టుగానిచో
సిరియును లేమియుం దలఁపఁ జీఁకటి వెన్నెలవాసి గాక యె
వ్వరికిని లేఁతప్రాయమును వార్ధకముం గురి గాదె మేదినిన్. 86

ఆ. ఘనము గల్గియుండ ధర్మంబు సేయక, యున్న నదియుఁ బరుల కౌదవుఁ గాదె
తేఁటు లెల్లఁ గూడి తేనియఁ గూర్చిన, నొరుల కబ్బినట్లు లెఱుఁగుకొనిన. 87

తే. చెలఁగు చౌశీతిలక్షలజీవరాసు, లందు జనియించి నరకంబు లనుభవించి
యంతమీఁదట మనుజుఁడై యవతరించి, తేటపడఁగ సమస్తంబుఁ దెలిసియుండు.

ఉ. అట్టిమనుష్యదేహ మటు లబ్బినయప్పుడె భక్తిమీఱఁగా
గట్టులరేనియల్లుని జగద్విభు నీశ్వరు నిందుశేఖరుం
గట్టిగఁ బూజసేయుచును గౌతుకలీలలఁ గీర్తికాంతఁ జే
పట్టి తుదిం జిరం బయినభవ్యపదంబును జెంద మేలగున్. 89

క. అడిగినవస్తువు లొరులకుఁ, గడువేడుక నొసఁగి ముజ్జగంబులకుం దా
నొడయఁ డగునట్టిశంభునిఁ, దడయక హర్షింపఁ జేతుఁ దథ్యముమీఱన్. 90

క. ఈవిధమున వ్రతకార్యముఁ, గావింపఁ దలంచుచోటు గావలయుఁ దగ
న్పావనతర గురుదీక్షను, ధీవరు లగువారలకు నధికతరభక్తిన్. 91

క. పొసఁగ గురుచరణయుగళము, వెసఁ గాంచినయపుడె తొలఁగు వెఱచియఘంబుల్
విసవిసఁ బవనుఁడు జనమున, విసరిన విడి పాఱుజలదవిసరముభంగిన్. 92

మ. వనజాతప్రభవాండమండితజగద్వ్యాకీర్ణుఁడై యొప్పుభ
ర్గునిఁ గాంచన్ గురు నాశ్రయింపవలయుం గుంభాంతరాపూర్ణద
ధ్యనిశోద్యన్నవనీత మారయఁగఁ దధ్యం బొప్ప నెల్లప్పుడున్
ఘనమందారము నాశ్రయించుకరణిన్ గౌతూహలప్రక్రియన్ 93

సీ. బహుజన్మజనితమౌ పాపాబ్ధికిని నావ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
కమనీయపుణ్యలోకప్రాప్తికిని త్రోవ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
చిరతరైశ్వర్యలక్ష్మీప్రదం బగు త్రోవ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
దుష్కర్మరుక్సంహతులకు నౌషధసేవ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
తే. ఘనజసంభవముఖ్యగీర్వాణబృంద, ములకుఁ గానంగ రానిశంభునిపదాబ్జ
దర్శనం బాత్మఁ గోరినధన్యమతుల, కిరవలరుఠేవ సద్గురుచరణసేవ. 94

క. అని తలంచి యాక్షణంబున, దినకరకులజలధి శీతదీధితి యగున
జ్జనపాలవరుఁడు కౌతుక, మునఁ దనరారుచును వేగమునఁ బయనంబై. 95

సీ. శరములు గూడుక పవంగములచందమున వేగమునఁ బారెడుతురంగములతోడ
నరుణకచ్చెరువుగాఁ దరలి యాడెడు పెద్దగిరులఁ బోలెడుగంధకరులతోడ
నుతులు సేయఁగఁ జాలుగతులఁ జెల్వలరారు నతులశతాంగసంహతులతోడ
కుటిలారిపరులఁ గోపుటులఁ జేసెడిమహోద్భటులు గల్గినవీరభటులతోడ
తే. హితులతో మాన్యు లగుపురోహితులతోడ, బుధులతోడను వంధిమాగధులతోడ
మఱియుఁ దక్కినపరివార మరుదుమీఱఁ, గొలువఁ జనియె నిలాభర్త గురునికడకు.

క. అటు లరిగి కనియె నరపతి, పటుశైవకథారహస్యభాసురహృదయున్
ఘటితాఖిలజనకామున్, నిటలాక్షపదాబ్జభక్తినిధి నాచార్యున్. 97

క. కనుఁగొని వినయంబునఁ బద, వనజంబుల కెఱఁగి లేచి వసుధాధిపుఁ డో
య్యన ముకుళితకరతలుఁడై, వినుతింపఁగఁ జూచి గురుఁడు వెస నిట్లనియెన్. 98

మ. క్షితినాథోత్తమ! నీకు నీసతులకున్ సేమంబె? నీమంబుతో
సతతంబుం బ్రజ నేలుచుండుదువె? నీసైన్యంబు లెల్లం బలో
న్నతి నొప్పారుటఁ జేసి శత్రువరులన్ మర్దించి యిష్టార్థముల్
కుతుకం బొప్పఁగ ధారుణీసురులకుం గొంచింప కీఁ జూతువే? 99

క. పరమర్మభేదనుండును, జిరమతిమంతుండు హితుఁడు శిష్టవ్రతుఁడున్
వరకులజుండునుఁ గరుణా, నిరతుండును నైనమంత్రి నీయొద్దఁ గలఁడే? 100

క. దేవాధీశ్వరునకు మును, జీవుఁడు దా మంత్రి యగుటచే ఘనుఁ డయ్యెం
గావున విభవముఁ గోరిన, భూవిభునకు మంత్రివరుఁడు భూషణ మరయన్. 101

ఉ. స్నానము సేయునీమమును శంభుపదార్చనఁ జేయుమర్త్యుఁడున్
వానలఁ గల్గుసస్యమును వారిరుహాహితుఁ డుండురాత్రియున్
మానిని గల్గుసౌఖ్యమును మంత్రివరేణ్యుఁడు గల్గ నొప్పున
మ్మానవనాథురాజ్యమును మానుగఁ దేటపడించు నెంతయున్. 102

వ. అట్లగుటం జేసి నేర్పరి యగుమంత్రి గలరాజు రిపులం జయించి యత్నీన రాజ్య
సుఖంబు లనుభవించుం గావున సప్తాంగబలంబులకన్నఁ బెద్ద యగుమంత్రాంగబలం
బు పరిగ్రహించితివే యని మఱియు భవదాగమనప్రయోజనంబును సవిస్తరంబు
గాఁ జెల్పు మనిన నద్ధరావల్లభుం డిట్లనియె. 103

క. జనసుత! మీ రాజ్ఞ యొసంగ, గినరీతి నొనర్చినాఁడఁ గృతపుణ్యా! భవ
ద్ఘనకరుణను నే నిచటికిఁ, జనుదెంచుట మీపదాంబుజంబులం గొల్వన్. 104

సీ. గురునాథ! జంగంబు గోరిన వస్తువు నెద్దియైన ముదంబు నివ్వటిల్ల
నొసఁగి జగంబులం దసమానకీర్తులఁ జెంది గిరీశుఁ డానంద మొందు
నట్లు గావించెద నని తగ నూహించి వ్రతము గైకొనఁ గోరి వచ్చినాఁడ
మీర లిందుల కిచ్చు మెచ్చి యాదరమున నీక్షింప నిప్పుడే దీక్ష యొసఁగి

తే. భూతి నొక్కింత నొసటిపైఁబొట్టుబెట్టి, పాదతీర్థంబు మూర్ధంబుపైనిఁ జల్లి [డు.
యాజ్ఞదయసేయుమనుటయునతనిఁజూచి, యద్భుతంబొందియాచార్యుఁడనియెనపు

ఉ. ఓనరనాథ! భూరిసుగుణోన్నత! నీవిపు డాత్మలోపలం
బూనినకార్య మాపవనభుగ్వరకంకణుఁ డైన నిష్ఠతోఁ
దా నొనరింపఁజాలఁ డన ధారుణిలో జను లెట్టు నేర్తు ర
ట్లైనప్రయోజనంబునకు నర్హామె నీ కిటు లూహసేయుటల్. 106

ఉ. ఇప్పటిభక్తిమార్గము నరేశ్వర! చిత్తమునందు నెప్పుడుం
దప్పక నిల్పఁజాలుదువె? తద్విధ మెంతయు దుర్లభంబు నీ
కెప్పగిదిం బొసంగు! వసుధేశ్వరు లెక్కడ! చెప్పఁ జోద్యమై
యొప్పువ్రతంబు లెక్కడ? మనోభవరూప! యెఱుంగఁ బల్కుమా. 107

క. ఇచ్చెద రనుచోటికిఁ గడు, వచ్చెద రార్యులు చెలంగి వారికిఁ గృపతో
నిచ్చల్ గలుగుపదార్థము, లొచ్చెం బించుకయు లేక యొసఁగఁగ వలయున్. 108

ఉ. ఆరయఁ బుత్త్రి నైన సతి నైనఁ దనూభవు నైనఁ గాంచనా
గారము లైనఁ జెల్వ మగుకాయ మొకించుకఁ గోసి యైన యా
ధారుణి నైన నిట్టిశపథం బొనరించినచోట నేటుగాఁ
గోరిక యెంతలే దనక గొబ్బున నీవలయుఁ బుధాళికిన్. 109

చ. ఘను లరుదెంచి యీఁ దరము గానిపదార్థము లాసతోడఁ గో
రినయెడ నీయఁజాలక ధరిత్త్రిపయి న్నగుబాటుఁ జెందుకం

కాన విను భూవరా! మునుపటింబలె నూఱక మేరతో వసిం
చినదిరయి మెలుసుమ్ము శశిశేఖరు నెమ్మదిఁ బూజసేయుచున్. 110

క. అదియును గా కొకయెడ గుఱి, వదలి వెసన్ శిష్యవరుఁడు వ్రతభంగముచేఁ
బొదలినయప్పు డొకించుకఁ, గొదువంటుఁ జుమీ! తలంప గురునాథునకున్. 111

ఉ. నావుడు రాజశేఖరుఁడు నవ్వలరన్ గురుఁ జూచి పల్కె నో
దేవ! భవత్ప్రసాదమున ధీరత మీఱఁగఁ దద్వ్రతంబు పృ
థ్వీవరులెల్ల నెన్నఁగను వేడ్క నొనర్చెద సంశయంబు మీ
భావమునందు నిల్పక కృపామతి నానతియీవె శీఘ్రతన్. 112

మ. అరవిందోదరతుల్య పుణ్యయుతకార్యారంభసంరంభవి
స్ఫురితాకీర్ణదృఢాంతరంగ మితరంబుల్ గోరుటల్ నేర్చునే?
చిరగీర్వాణతరంగిణీవిమలవీచీజాలలీలానిరం
తరసంతోషిత రాజహంస మిరవొందం జేరునే నాఁగులన్? 113

వ. అదియునుంగాక. 114

సీ. సతి నమ్మి మును హరిశ్చంద్రభూనాథుండు సత్యంబు నిలుపఁడే జగమెఱుంగఁ
దనతండ్రియానతిఁ దప్పక హర్షించి రాజ్యంబు వదలఁడే రాఘవుండు?
శిబిచక్రవర్తి వాసిగఁ దొల్లి డేగకుఁ గొనకొని దేహంబు గోసియీఁడె?
ఘనత మీఱఁ బరోపకారార్థము దధీచి తా నస్థు లొసఁగఁడే తనువు విడిచి?

తే. వారలెల్లను బృథ్వి నున్నారె యిపుడు?, సలలితం బగు ప్రఖ్యాతి వెలసెఁగాక
వినుముగురునాథ! యిఁకఁ బెక్కులనఁగ నెందు, కటులసత్కీర్తి నిలిపెదనవనియందు.

చ. జలనిధు లింకినన్ ధరణిఁ జంద్రుఁడు గ్రుంకిన వేధ జంకినన్
జలజలమంచుఁ జుక్కలు కృశం బయి డుల్లిన భూమి గ్రుంగినం
గులగిరులెల్లఁ బెల్లగిలి కూలిన దిక్కరు లోలి మ్రొగ్గినం
బొలుపుగ నీవ్రతంబు పరిపూర్తి యొనర్తు శివుండు మెచ్చఁగన్. 116

వ. మహాత్మా! మీయనుగ్రహంబువలన మన్మానసంబు సంతోషించుచున్నయది మీ
రిందులకు సంశయింపక శీఘ్రం బానతీయవలయు నని ప్రార్థించిన. 117

తే. అన్నివిధముల నీమది నెన్ని చూచి, గట్టిగా గుఱి నిలుపఁగలట్టులైన
భూమిపాలక! మాచేతిభూతి యంది, భూతనాథుని మెప్పింపు ఖ్యాతిమీఱ. 118

క. కరుణారసపూరితహృ, త్సరసిజుఁ డైయపుడు గురుఁడు జనపతినొసటన్
సరగున భూతి యొకించుక, తిరముగ నిడి యాజ్ఞ యొసఁగ దినకరకులుఁడున్. 119

క. శరణార్థి యగుచు శిరమున, గురుసదతీర్థంబుఁ జల్లుకొని సత్పథ్తిం
బరివర్ణించుచు నొయ్యన, మఱలెం బురి కధికసంభ్రమం బలరారన్. 120

ఉ. అంతఁ గొలంత లేక బల మంతయుఁ జెంత ననంతవాజులన్
దంతుల నెక్కి యొంతయు నితాంతజవంబున నంతకంతకు
న్బంతముమీఱ నింతలుగ బంతులుసాగి యొకంత రాఁగ భూ
కాంతుఁడు సొచ్చె నప్పురము కాంతలు సేసలఁ జల్లుచుండఁగన్. 121

చ. అలికులవేణు లెల్ల మణిహర్మ్యతలంబుల నిల్చి చెల్వుగాఁ
గలుకలు నాణిముత్తెములు గాఢముగాఁ బయిఁ జల్ల నప్పుడ
జ్జలజహితాన్వయుం డలరెఁ జారుతరంబుగఁ దారకాగణం
బులు బలుదిక్కులం గొలువఁ బొల్పగుచల్లనిచంద్రుఁడో యనన్. 122

తే. రమణఁ దళుకొత్తు మేదినీరమణునకును, బసిఁడిపళ్లెరములను దీపముల నుంచి
రమణు లతనునికంఠహారమణు లనఁగ, నిచ్చ నలరుచు నారతు లిచ్చి రపుడు. 123

తే. ఇందుకాంతావళులభావ మెల్లఁ గఱఁగ, రాజు దయపర్వతమునుఁ జేరంగ నెఱిఁగె
నిందుఁ గాంతావళులభావ మెల్లఁ గరఁగ, రాజు దయపర్వతమును జేరంగ నెఱిఁగె.

వ. ఈచందంబునఁ బౌరసుందరీసందోహం బమందం బగునానందంబు డెందంబులం
గ్రందుకొన నందంద పయిం దొలంగించెడు కుందాది సుమబృందంబుల గందం
బులు పొందుగా హృదయారవిందంబునకు విం దొనర్ప వందిమాగధులు ముందఱసం
దడిగొని వినుతింప దివ్యదుందుభినాదంబులు చెలంగఁ గంధర్వసుందరుం డగు న
వ్వసుంధరాపురందరుండు మందహాసం బొదవ నిజమందిరంబుం బ్రవేశించి తనయిం
దుముఖులుం దానును సుఖంబున వసించె నంత. 125

మ. సరసీజోద్భవరక్షకారకుఁడు ఘస్రస్త్రీమణిం బ్రేమతోఁ
గర మింపొంద నలంకరించుటకు వేగం గాఁచి తా నీటిలోఁ
బఱఁగన్ ముంచినయట్టి మేల్మి యగుబల్బంగారపుంబూదె యు
న్న్కరణిన్ భానుఁడు పశ్చిమాంబునిధిఁజక్కం గ్రుంకె నొక్కుమ్మడిన్. 126

తే. రాజు కువలయ మలరింప రాఁ దలంచు, టెంచి సమయాధికారి గట్టించినట్టి
భవ్యకహ్లారతోరణపంక్తి యనఁగ, సాంధ్యరాగము విలసిల్లె సాంద్రముగను. 127

మ. గురుపత్నిన్ వరియించు ద్రోహి తనుఁ గన్గోరాదటంచున్ సుధా
కరురాకల్ మది నెంచి పద్మిని సువక్త్రంబుం గడు న్వంచె న
ట్లరయం బుణ్యవధూమణుల్ ధరణి నత్యంతోగ్రదోషాత్మునిన్
సరవి న్గన్గొన నొల్లకుందురుకదా చర్చింప నెంతేనియున్. 128

సీ. విటులపై మదనుఁడు వెడలుచో దిక్కులఁ గ్రమ్ముపికాళిసంఘ మ్మనంగ
మిగుల నిశాకాంత మేలుసుం గిడుకొన్న లాలితనీలచేలం బనంగ
బద్మబాంధవునితోఁ బాసి వర్తించువాసరలక్ష్మి ఘనదుర్యశం బనంగ
నజుఁడు విష్ణుపదంబు నమరఁ బూజించినఁ బరఁగునిందీవరతతి యనఁగ
తే. నవనిఁ దమ మెందుఁ జొరనీక దవిలెనంచుఁ, దపనుఁడపరాబ్ధిఁబడెనింక దాఁగ నేల
యనుచు గిరిగుహలందుండి యొనరవెడలు, కలుషతతి యనఁబర్వె దిక్కులఁదమంబు.

తే. పేర్మి రేఁడు కుముదినిఁ బెండ్లియాడ, రమణఁ బఱతెంచు ననితిమిరమణి చదలు
మంగలంబున వేఁచినమంగళార్థ, లాజలపరుసఁ దార లల్లనఁ జెలంగె. 130

తే. దృఢతమోభూతబాధితదిగ్వధూటిఁ, బ్రోవఁ దత్కాలఘనయోగిపూన్కిఁ దెచ్చి
నట్టిబల్దివ్విటీ యన నబ్జవైరి, యురుతరశ్రీలఁ దా నంత నుదయమయ్యె. 131

సీ. అజుఁడు చకోరామరావనార్థము నిల్పఁ గొమరారునమృతంపుఁగుండ యనఁగఁ
బతిరాకకును నిశాసతి హారతిం బట్టు శాగైనరజతంపుఁబాత్ర యనఁగ
ఘనపాంథహృత్పద్మవనములు గలఁచంగఁ దవిలి యేతెంచుచాదంతి యనఁగఁ
దొగకన్నె ముద మంది నగుఁగాక యనుచుఁ బ్రాఙ్నగముచూపెడుదర్పణంబనంగ
తే. విశదకాంతుల నంతంత వృద్ధిపొంది, శీతకరబింబ మింపొందఁ జెలఁగి దిశల
సాంద్రతరముగఁ జంద్రికాసమితి దనరెఁ, గోరికలమీఱి కేరం జకోరకములు.

వ. అయ్యెడ. 133

సీ. పట్టైనసిగలపైఁ బట్టుబొందులు జుట్టి పలిపెగడ్డలఁ బొంక మలరఁ గట్టి
సొగసుగా నుదుటఁ గస్తూరిరేఖలు దీర్చి కడఁగి ముత్యాలచొకట్లు గట్టి
కరములఁ బచ్చలకడియంబు లొగిఁ దాల్చి కంఠమాలికలు చొక్కమున నించి
చలువదుప్పటులు పైవలెవాటు గావించి కర మొప్పుచందనగంధ మలఁది
తే. మల్లెపూదండ లింపు శోభిల్లఁ బూని, పండుటాకులు కపురంపుబాగ లూని
పరఁగఁ జేపట్టి యొయ్యారిభామ లెసఁగ, విటులు విహరింపసాగి రవ్వేళయందు.

చ. చెలు వగు పెన్నెరుల్ దళుకుఁజెక్కులు నిద్దపుముద్దుమోములుం
గులుకుమిటారిచన్గవలు గొప్పపిఱుందులు వాలుఁజూపులు
న్గిలకిలనవ్వులున్ మిగుల నే టగు గాటపుమాటిమాటలుం
గలిగి విటావళిం దిరముగా వలపింతురు వేశ్యలత్తతిన్. 135

చ. చిలుకలతేజునన్ జెఱకువింగిణివిల్లును దేఁటినారియున్
బలుజిగురాకుతాలును వనప్రియసైన్యము పువ్వుదూపులున్

జెలఁగెడుమీను టెక్కెమునఁ జెన్నొదవ న్వెడలెన్ విటాళిపై
మలయమరుద్వసంతఘనమంత్రులఁ గూడి రతీశుఁ డయ్యెడన్. 136

క. పుండ్రేక్షుచాపమునఁ గడు, వేండ్రపుఁబువుటమ్ముఁ దొడిగి విరహిజనులఁ బె
క్కండ్ర నపుడేసె మన్మథుఁ, డెండ్రాయని యొరుఁడు దన్ను నెదురుటలేమిన్.

చ. బలములఁ బొఁజుదీర్చి నిజబాణపరంపర లెల్ల నేర్చి దో
ర్బల మరుదారఁ బేర్చి కడుబాగుగ సింగిణిఁ జేర్చి లీలతోఁ
బలుమఱు నేసి యార్చి వరబంభరవేణులఁ దార్చి నాథులం
గలయఁగఁ గూర్చె నోర్చి యలకాయజువైఖరి నేర్తురే! యొరుల్. 138

ఉ. కొమ్మ లనంగనొప్పుపువుఁగొమ్మలఁ జేరి వినూత్నదివ్యగం
ధమ్ములఁ గేరి మోవి నమితమ్ముగు తేనియఁ గ్రోలి సోలి యా
ముమ్మరమైనకోడిచను మొగ్గలమీఁదను వ్రాలి చాల సౌ
ఖ్యమ్ములఁ దేలె లీలఁ బురుషావళి యన్ మధుపంబు లయ్యెడన్. 139

ఆ. అంతఁ గడఁక నంత కొంతకుఁ డంగజాఁ, డరయఁ దనదుభక్తవరునిపురము
జనుల నేఁచు టెఱిఁగి సరగ నే జూచు కై,వడిని వేగుఁజుక్క వొడిచె దివిని. 140

లయగ్రాహి.
కుక్కుటము లెంతయును బెక్కు లగుదిక్కులను నిక్కి మద మెక్కి భువిపిక్కటిల
మ్రోసెన్, జుక్కలును సోముఁడును గ్రక్కునఁదొలంగి రలజక్కవలు గేరె మరుఁ
డుక్కుచెడి పాఱెన్, జక్కఁగ విహంగములు జిక్కువడియున్నతమ టెక్కలల
రించుకొని చొక్కముగఁ బల్కెన్, గ్రిక్కిఱిసి తేఁటిగము లక్కమలరాజిపయిఁ
బొక్కుచుఁ జరించెఁ దొగ లొక్కట మునింగెన్. 141

చ. అతులతరాత్ము లెల్ల నలరారఁగ నెంతయుఁ గ్రోధచిత్తుఁడై
నతజనఘోరకిల్బిషవనంబులఁ గాల్పఁగ నాత్మ నెంచి శీ
ఘ్రత నరుదెంచినట్టి యలగంధవహాప్తుఁడొ యన్విధంబునన్
ధృతి నుదయించె జంభరిపుదిగ్గిరిపై హరిదశ్వుఁ డంతటన్. 142

క. పురజనము లపుడు కడున, బ్బురపుంగోరికల నంతిపురములలోఁ గ
ప్పురపుఁ ధూపము లిడి గో, పురములపైఁ గనకకుంభములు నిల్పి తగన్. 143

సీ. తీరుగా నాణిముత్తియపుఁబందిరు లిడి కలువలు నించి మేల్కట్లు గట్టి
గోడ లెల్ల రంగుగఁ జిత్తరువు వ్రాసి వేదులు దేవతావేశ్మములను

వింతగా నలరించి వృషభకేతనముల గీములయందెల్లఁ బ్రేమనునిచి
వీథులఁ జిక్కఁగావించి చందనమునుఁ గస్తూరియునుగూడఁ గలిపి చల్లి

తే. యఖిలజనములు పురినెల్ల నమరఁజేసి, తప్పటికిమున్నె యొప్పాలమప్పలయిన
తనవధూరత్నములుఁ దాను ధరణివిభుఁడు, వేగమేల్కాంచి తత్కాలవిధులఁదీర్చి

ఉ. తానము లాడి నిమమున ధౌతపటంబులు గట్టి యంత సం
స్థానమునందు భర్మమణిసంఘటితం బగువేదిమీఁదటన్
భానుకులాగ్రగణ్యుఁ డగుపార్థివశేఖరుఁ డాత్మలోన నిం
పూనినవేడ్కతోడ శివపూజ యొనర్పఁగ సాగె నుబ్బుచున్. 145

సీ. ఆహ్వానంబు వృషాధిపవాహున కాసనం బమలసింహాసనునకు
నర్ఘ్యం బనేకలోకాధారమూర్తికిఁ బాద్యంబు సుగుణసంపాద్యునకును
నిజభక్తి నాచమనీయ మీశ్వరునకు స్నానంబు వేడ్కతో స్థాణునకును
వస్త్రం బశేషగీర్వాణసన్నుతునకు బ్రహ్మసూత్రము పరబ్రహ్మమునకు

తే. గంధ మిభదైత్యదానవనిర్గంధునకును, బుష్ప మశ్రాంతమునిజనపోషణునకు
ధూప మాననకాంతివిధూపమునకు, దీప ముష్ణాంశుకోటిప్రదీప్తునకును. 146

శా. నైవేద్యం బహిరాజకంకణునకుం దాంబూల మేపారఁ ద
ద్దేవేశార్చితపాదపంకజునకున్ ధీయుక్తి నీరాజనం
బావేశాత్మునకున్ సుమాంజలి రతీంద్రారాతికిన్ విస్ఫుర
ద్గ్రావస్థానునకుం బ్రదక్షిణనమస్కారంబు లర్పించుచున్. 147

సీ. మందారకుందారవిందనీలోత్పలబంధూకవకుళసౌగంధికములఁ
బ్రియమొప్పఁ దులసికాబిల్వాదిమృదులతరోల్లసద్బహువిధపల్లవముల
ఘనసారచందనాగురుచారుగుగ్గులుకస్తూరికాదికవస్తుతతులను
దధిఘృతగోక్షీరమధురసనారికేళాంబువు లనెడుపంచామృతములఁ

తే. బాలుపు మీఱెడుకాంచనపుష్పములను, నాగవల్లీదళక్రముకభాగములను
సులలితాపూపసూపాన్నఫలతతులను, జనవరుఁ డొనర్చె నవ్వేళ శంభుపూజ. 148

వ. మఱియు గీత వాద్య నృత్తాది బహువిధానందంబుల నంబికారమణు నారాధించి యి
ట్లని వినుతింపం దొడంగె. 149

సీ. కలధౌతనగవాస! కరిచర్మకృతవాస! శరదిందునిభహాస! శరణుశరణు!
ఇనకోటిఘనదీప! కనకాద్రిపటుచాప! సనకాదినుతరూప! శరణుశరణు!
వరయోగిజనలోల! దురితాభ్రవాతూల! సురరాజవరపాల! శరణుశరణు
ఘనవంగరిపుభంగ! రమణీయధవళాంగ! చతురాగమతురంగ! శరణుశరణు

తే. సలిలతాంభోధితూణీర! శరణుశరణు!, శాశ్వతైశ్వర్యసంయుక్త! శరణుశరణు!
సాధులోకసురోర్వీజ! శరణుశరణు!, శరణు! విశ్వేశ! భూతేశ! శరణుశరణు!. 150

సీ. పొంకంబు గలమంచిజింక నంకంబుగాఁ గొంకక ప్రేమతోఁ జంక నిఱికి
దిట్టతనంబుతో గట్టిగా సామేన గట్టులదొరముద్దుపట్టి నునిచి
వింతఁగా సికను బూబంతిగా జాబిల్లి సంతసమును బంతసం బెసఁగ నిలిపి
మేలైనయేనికతోలు శాలుఁగఁ బూని లీలతో ముమ్మొనవాలుఁ దాల్చి
తే. పొసఁగ భసితంబుఁ బూసి యాఁబోతు నెక్కి, గాలిమేఁతరిసొమ్ములఁ గడుధరించి
లచ్చిమగఁడును నలువయు మెచ్చిపొగడ, జగము లేలెదు నినుఁగొల్తు నిగమవినుత.

శా. నీరేజోద్భవముఖ్యులౌ సురమునుల్ నిన్బ్రస్తుతుల్ సేయఁగాఁ
దారొక్కింతయు నేర రంచును బుధుల్ తథ్యంబుగాఁ బల్కఁగా
నోరాజార్ధకిరీట! మర్త్యుఁ డిఁక నెట్లోపుఁ బ్రశంసింపఁగా
గౌరీమానసపద్మషట్చరణ! శ్రీకంఠా! జగద్రక్షకా. 152

తే. శివశివా యని సన్నుతి సేయనేర, వినయ మొప్పారఁ బూజఁ గావింపనేర
మూఢుఁడను నన్నుఁ గృపఁజూడు ముదముతోడఁ, బార్వతీలోల సంతతభక్తపాల.

క. జయజయ పురదైత్యాంతక!, జయజయ శృంగారలీల! సదమలశీలా!
జయజయ నాకాధిపనుత!, జయజయ లోకాధినాథ! జయ పరమేశా! 154

వ. ఇట్లనేకప్రకారంబులఁ బ్రస్తుతించి తదనంతరంబ. 155

క. తరుణారుణాంశునిభభా, సురనవరత్నచయఖచితశోభితదివ్యా
భరణోజ్జ్వలాంగుఁ డయి యు,త్త్యురుతరచిత్రాంబరముల నొగి ధరియించెన్. 156

తే. అరయ రుద్రాక్షమాలిక లఱుత మెఱయ, ఫాలమున భూతిరేఖయు శ్రీల దనరఁ
బసిఁడిపావలు దొడిగి వైభవము చెలఁగఁ, గ్రొప్పువిడెంబు సేయుచుఁ గౌతుకమున.

సీ. దివి పిక్కటిలఁ బెక్కుతెఱఁగుల నెడలేక భేరీమృదంగముల్ భోరు చెలఁగఁ
గంతునిచేతిచేమంతిబంతు లనంగ వంతుకెక్కినకళావంతు లాడఁ
దుంబురునారదాదులఁ దిరస్కృతి సేయు గాయకుల్ గీతముల్ కడఁగి పాడ
వందిమాగధులు చెల్వొంది ప్రస్తుతి సేయఁ జేరి భూదేవు లాశీర్వదింప
తే. రమణఁ బరిచారికలు ముందఱను బిఱుందఁ, బసిఁడిబెత్తులచేఁ బరాబరు లొనర్ప
రాజసంబున నంతఃపురంబు వెడలి, ఘనత సర్వేశుఁ డాస్థానమునకుఁ జనియె. 158

సీ. చాలుచాలునఁ జాలునీలంపుఁబగడంపుఁగంబము ల్మితి లేనికాంతిఁ దనర
గారుత్మతప్రమణు ల్గదియించినట్టిమేల్మేడగోడలు సొంపుమీఱి యలర
నిందుకాంతములఁ బొల్పొంద నొనర్చిన సోపానములు వింతశోభ లెసఁగ
వెలలేనివజ్రంపువేదిక ల్చెలువాఱ గోమేధికపుగవాక్షులు చెలంగ
తే. వతులవైడూర్యపుష్యరాగాదినీల, రత్నవస్తువు లెంతయు రమణ మెఱయఁ
గ్రొత్తముత్తెఁపుబెత్తులు గోమలుమిగులు, కొలువుకూటంబునందునఁ గూర్మితోడ.

క. కురుమగధచోళమాళవ, కరహాటమరాటలాటకర్ణాటకఘూ
ర్జరయవనముఖ్యధరణీ, వరు లెల్లం గొలువ భూరివైభవలీలన్. 160
సీ. వేదశాస్త్రపురాణవివిధరహస్యము ల్వరుసతోఁ గవిబుధావళులు దెలుప
సంగీతనృత్తాదిసరసవిద్యాప్రౌఢి కడువేడ్క నర్థిసంఘములు నెఱప
శైవవైష్ణవజైనచార్వాకబౌద్ధశాక్తేయులు తన్మతక్రియలు సెప్ప
కరవాలశూలతోమరభిండివాలాదిశస్త్రపాతకులు ప్రశస్తిఁ జూప
తే. రమణు లిరుగడ వింజామరములు వీవఁ, గడఁగి డెబ్బదిరెం డగుఘననియోగ
ములఁ దవిలి రత్నపీఠాగ్రమునఁ జెలువుగఁ, గొలువుఁ గూర్చుండె మేదినీతలవిభుండు.

క. అతులితవిభవంబున నీ, గతిఁ గొలువున నుండి యచటఁ గలజనములకుం
గుతుకం బొప్పఁగ ధరణీ, పతి దా నపు డిట్టు లనుచుఁ బలికెం బ్రేమన్. 162

చ. వినుఁ డిదె యాదిగాఁగఁ బృథివిం గలజంగమకోట్లకెల్లనుం
గొనకొని సత్పదార్థములఁ గోరినయంతనె పూన్కితోడ లే
దనక రయంబుమీఱ ననయంబును నిత్తు నృపాధిరాజవా
హనునకుఁ బ్రీతిగాఁగ జగమంతయు మెచ్చఁగ నుత్సవంబునన్. 163

ఆ. ప్రజలకెల్లఁ దెలియఁ బ్రతిన గావించెద, నడుగవచ్చువారి కరయ నొట్టుఁ
జేరి యాసతోడఁ గోరినవారల, కీయలేనివాని కిదియ యొట్టు. 164

క. అని పలికి సకలదిశలం, బనిపడి చాటింపఁ బనిచి బాగుగ మొగసా
లను గంట వ్రేలఁ గట్టిం, చెను జనములకెల్లఁ గడువిచిత్రము మీఱన్. 165

వ. ఇట్లు శపథంబు గావించి దిశలం జాటించినఁ దద్వృత్తాంతం బంతయు విని క్రమం
బున. 166

సీ. కక్షపాలలు పైఁడికట్లబెత్తంబులు శంఖసంఖ్యల మించుశంఖములును
పిడిగంటలును నేకిపింఛంపుఁగుంచెలు ఛత్రముల్ బలితోళ్ల చామరములు

యోగదండంబులు యోగపట్టెడలును గండపెండేరములుఁ గుండలములు
తనువులభూతిపూఁతలు కావివస్త్రము మేలైనరుద్రాక్షమాలికలును
తే. శ్వేతకేతనములు రుద్రవీణియలును, పాత్రమగునట్టిరజతంపుఁబాత్రికలును
కేలుఁదామరఁ బలువైనశూలములును, మొలకబంగరుగిలుకుపావలును గలిగి. 167

సీ. అతులితవిమలపంచాక్షరీమంత్రంబు మించి కోరికఁ బఠియించువారు
తఱుచుగా శైవకథారహస్యార్థము ల్నెఱి శిష్యవరుల కేర్పఱచువారు
సారెసారెకు "నమశ్శర్వాయ రుద్రాయ పశుపతయే" యని పల్కువారు
నడుగడుగునకుఁ గాహళాదిరవంబులు చెలఁగించుచును వేడ్క నలరువారు
తే. చిత్రగతులను గానంబుఁ జేయువారు, సరవితో గద్యపద్యము ల్చదువువారు
నగుచుఁ గోటానకోట్లొకమొగిని నడువ, సాగి రానేల యీనినచందమునను. 168

సీ. మల్లయ్య వీరయ్య మఱి విరూపాక్షయ్య జడముడిబసవయ్య శంకరయ్య
పిడిఘంటచిక్కయ్య భీమయ్య సోమయ్య శివ్వయ్య హరిణాంకశేఖరయ్య
మరులయ్య సంగయ్య మాగొండలింగయ్య పర్వతనాథయ్య పశుపతయ్య
శరభయ్య రుద్రయ్య కరపాత్రసిద్ధయ్య శితికంఠయోగయ్య శ్రీగిరయ్య
తే. విశ్వనాథయ్య వీరమాహేశ్వరయ్య, యాదిగాఁ బేరు గల్గి మహాత్ము లయిన
జంగమస్వాము లారాజసమ్ముఖమునకు, సరగఁ జనుదెంచి రత్యంతసంభ్రమమున.

వ. ఇవ్విధంబునఁ బఱతెంచి నృపాలుం గాంచి. 170

శా. ఏరా! భూవర! మాకుఁ గాంచనతురంగేభాంబరాందోళికా
భూరిస్యందనమందిరోపవనసద్భూషామణిశ్రేణులున్
జేరం గావునఁ బల్లెలున్ బశువులున్ లెక్కింప కర్థంబు మా
కీరా! కోరిక దీఱ మాఱు కిఁక నీ వెంతేనియున్ ధీరతన్. 171

క. పాలు పెరుఁ గిక్షురసమునుఁ, జాల ఫలరసములు తేనె శర్కర ఘృతమున్
మేలగుకజ్జంబులు నీ, వేళకుఁ దెప్పించరోరి వేగమె మాకున్. 172

మ. అనుచుం గోరినజంగమయ్యలకు నత్యానందచేతస్కుఁడై
మనుజాధీశ్వరుఁ డర్ఘ్యపాద్యవిధులన్ సన్నించుచుం గాంచనా
సనము ల్వెట్టి బహుప్రకారములఁ బూజ ల్చేసి యశ్రాంతమున్
ధనధాన్యాంబరముఖ్యవస్తువులచేత న్బ్రీతి గావించుచున్. 173

క. అడిగినవస్తు వొకింతయుఁ, దడయక యాక్షణమునందె తాత్పర్యముతోఁ
గడుఁజెలి నొసఁగుచు భూపతి, పుడమిన్ బ్రతివాసరంబు ప్రోది యొనర్పన్. 174

క. జంగంబు లెల్ల నచట భు, జంగమరాజాంగదుని వెసం గొల్చుచు నో
 జం గమ్రలై వసియించిరి, బంగరపుమఠంబులందు భాసురలీలన్. 175

వ. ఈక్రమంబున నద్ధరాధీశుం డతులితధర్మమార్గప్రచారుండై ప్రతిదినజంగమారాధన సేయుచుండె నని సూతుండు దెలిగించిన నైమిశారణ్యమహామును లటమీఁదికథావృత్తాంతం బెట్లని యడుగుటయును. 176

ఉ. హారతుషారహీరశరదభ్రనిశాకరతారకాబ్జడిం
 డీరమరాళపారదపటీరవియత్తటినీసితాభ్రమం
 దారసురేంద్రనాగకలధౌతసుధారససన్నిభోజ్జ్వలా
 కార లసద్విహార సుమకాండవిదార! యుదార! శంకరా! 177

స్రగ్విణి.
 చారుకారుణ్యవిస్తార! తారేశకో, టీర! దైత్యేభకంఠీరవేంద్రాదిబృం
 దారకానీకమందార! సత్యవ్రతా, చార! గోరాజసంచార! గౌరీశ్వరా! 178

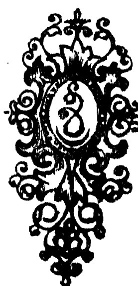
తురగవల్గనము.
 ధరణిధరవరశరణ చిరశుభదాయకా హాసిసాయకా
 తరణిశశిశుచినయన దురితవిదారణా! లయకారణా!
 పరమపురుష హరిహయనుత! పురభంజనా! మునిరంజనా!
 హర! గరళగళ! విమతదనుజభయంకరా! జయ శంకరా! 179

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాద లబ్ధ కవితా సామ్రాజ్య ధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్త్రి బుధజనవిధేయ తిమ్మయనామధేయ ప్రణీతం బైన రాజశేఖరవిలాసం బనుకావ్యంబునందు ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

రాజశేఖరవిలాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

రాజితాఖిలాంగమ
పారగ! సురరాజమౌళిభాసురతరకో
టీరా! మణిరుచిరచరణ!
క్రూరాహితమదవిభంగ! కుక్కుటలింగా!.

వ. అవధరింపుము నైమిశారణ్యమహర్షులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవిఖ్యాతుం డగు సూతుం డిట్లనియె. అట్లు నిరంతరజంగమారాధనదీక్షితుండై యాత్మమావల్లభుండు వర్తించుచున్నసమయమున నొక్కనాఁడు. 2

సీ. ఘనమైనతనుకాంతిఁ గనుఁగొన్నచో శరద్ఘనమైనఁ దాఁకకే కదలి పాఱఁ
బోడ వైనజడలదీప్తులు సాంప్రతరబాలజలజాప్తరుచులతోఁ జెలిమి సేయ
నిండుచందురుఁ బోలునిటలభాగంబున రమ్యభస్మత్రిపుండ్రంబు మెఱయఁ
బవమానవశమునఁ బల్కుచేతివిపంచిక రవంబునకు రాగంబు గూర్ప
గీ. మండితం బైనదండకమండలువులు, నలరుపటికంపుసరులు మృగాజినంబు
గల్గి యరుదెంచె నమ్మహీకాంతుకడకు, భూరిలీలాప్రచారుండు నారదుండు. 3

ఉ. వచ్చు టెఱింగి మౌనిజనవర్యు నెదుర్కొన నేగి మ్రొక్కి తో
డ్తెచ్చి యనర్ఘ్యరత్నరుచిదీపితపీఠమునందు నుంచి తా
హెచ్చుగ నర్ఘ్యపాద్యవిధు లిచ్చి కడు న్వినుతించి భక్తితో
నచ్చతురాస్యసూతికి ధరాధిపుఁ డి ట్లని పల్కె నేర్పునన్. 4

చ. మునివర! సర్వలోకములముఖ్యుఁడ వీశ్వరభక్తిమార్గసం
జనితయశఃప్రకాశుఁడవు సంతతపుణ్యుఁడ వీవు మద్గృహం
బున కిపు డిట్లు రాఁ గనుట భూరిశుభంబుల కెల్లఁ దానకం
బనుదినభోగభాగ్యవిభవాతిశయంబుల కెల్ల మూలమున్. 5

క. అనఘ! మిముఁబోటిపుణ్యులఁ, గనుఁగొనుభాగ్యంబు మాకుఁ గల్గుటయెల్లన్
ఘన మగునిధిఁ గాంచినపే,దనుఁ బోలుటగాదె తలఁపఁ దాపసముఖ్యా!. 6

సీ. అనవుడుఁ గలహభోజనుఁడు సర్వంసహావరున కి ట్లని పల్కె వలనుమీఱ
రాజాధిరాజ! యోరమణీయరతిరాజ! రాజశేఖరపదాంభోజమధుప!

యాచకామరభూజ! హరిదశ్వనిభతేజ! కాంచనాచలధైర్యకలితశౌర్య!
పండితజనాశ్రయ! భల్లాణరాయ! నీసరివారులేరు ముజ్జగములందు
తే. నడుగునర్థులకెల్ల లేదనక యీయఁ, జాలినా వెద్దయైన నీచరితమునకు
సంతసం బయ్యె నీపుణ్యమింతయంత, యనుచు వర్ణింపఁ దరమె యయ్యజునకైన.

క. కొట్టితివి రిపులఁ జోరులఁ, బట్టితివి మహేశ్వరాంఘ్రిపంకేరుహముల్
పుట్టితివి వంశమణివై, కట్టితి వర్థులకు నొసఁగుఘనమగు బిరుదుల్. 8

క. ఇచ్చితి నినుఁ గనుఁగొనుటకు, మెచ్చితి నీసుగుణములకు మేల్భళి! యిటు లీ
విచ్చినయర్చనలకుఁ గడు, హెచ్చుగఁ బరితోష మయ్యె నిచ్చో మదికిన్. 9

తే. పార్థివోత్తమ! నిశ్చలభక్తితోడ, నిందురేఖావతంసు గిరీశు నీశుఁ
గోరి సతతంబుఁ బూజించుధీరమతుల, కనఁగ నిహపరసౌఖ్యంబు లందఁ గలుగు.

సీ. ఫణిహారునకుఁ బ్రదక్షిణము గావించుట దేవాదిదేవునిఁ దెలిసికొనుట
చంద్రశేఖరుపదాబ్జంబు లర్చించుట తవిలి శంభునిచరిత్రములు వినుట
పురదైత్యహరుని నేర్పునఁ బ్రస్తుతించుట భర్గునిదివ్యరూపంబుఁ గనుట
ధరఁ జాగి పార్వతీధవునకు మ్రొక్కుట నెఱి నీశుఁ దనయందు నిల్పికొనుట
గీ. ఎలయుఁజూవె నృపాల! పావనతమీఱ, నిరవుగా నీశ్వరుని నాశ్రయించువారి
కంఘ్రిధీహస్తకర్ణజిహ్వాగ్రనేత్ర, శీర్షహృదయంబు లలరు విశేషముగను. 11

సీ. వినవయ్య! శితికంఠుఁ డనెడునిక్షేపంబు గురుకృపాంజనముచేఁ గోరి కాంచి
హృదయపీఠికయందుఁ బదిలంబుఁ గావించి యదె జగత్కారణం బని తలంచి
గరిమమీఱఁగఁ దదేకధ్యానమున నుండి కడఁగి షడ్వర్గశత్రులఁ దఱిమి
చారుశంభుకథాసుధారసం బానుచు నవిరళభక్తివైభవముఁ జెంది
తే. వామదేవార్చనంబె జీవనము గాఁగ, నొనర ముక్తివధూటికి నుంకు వొసఁగి
యలర నిహపరసౌఖ్యంబు లందవలయు, మహితసుజ్ఞానమతియైనమానవుండు. 12

మ. పురవిధ్వంసిపదారవిందయుగళీపూజావిధానోల్లస
ద్వరమార్తాండమహోగ్రచారుకిరణవ్రాతంబుచేఁ గాక యో
నరనాథోత్తమ! యెంచిచూడ భువి నన్యాయక్రియాయుక్తిదు
స్తరవిస్తారనితాంతఘోరకలుషధ్వాంతౌఘము ల్వాయునే. 13

తే. విను మిలాధీశ! కడు నవివేకులయిన, నరు లెఱుంగరుగాక శంకరునివంటి
భక్తలోకాభిరక్షణప్రౌఢి నలరు, దైవ మెందైనఁ గలఁడె చిత్తమున నరయ. 14

క. చదువులు పెక్కులు నేర్చియు, మది దుర్జనుఁ డెట్టు లభవుమహిమ యెఱుంగున్
ఎదలక విద్యలు నేర్చియుఁ, బదపడి కాసరము ముక్తిపద్ధతిఁ గనునే? 15

మ. బలభిన్మౌళిమణిప్రభావిసరశుంభద్దివ్యపాదద్వయున్
బలవద్వైరినిశాచరాంబుదజగత్ప్రాణున్ ఫణీంద్రాంగదున్
నళినాప్తేందుకృశానులోచను సువర్ణగ్రావకోదండునిం
గలుషారిన్ ఘనునిం గడుం దెలియ శక్యం బౌనె యెవ్వారికిన్? 16

మ. సురదైతేయులు వారిధిం దరుచువోఁ జోద్యంబుగా నయ్యెడం
గరళం బుద్భవమై జగంబుల నడిం గాల్పంగఁ దా నవ్విషం
బరయం గుత్తుకయందుఁ బూని దయతో నంతర్బహిర్లోకముల్
పరిరక్షించినయట్టిశంభునిప్రతాపం బెన్న సామాన్యమే? 17

క. నెత్తి ద్వాదశవర్షాయుః, పరిమాణు మృకండుతనయు బ్రతికించి యమున్
గరువం బణఁచినశంభుని, చరితం బహివరున కైనఁ జనునే పొగడన్? 18

క. సర్వేశుఁడు దా నని కడు, గర్వంబునఁ బలుకుచున్నకమలజుశిరముం
గీర్వాణు లెన్నఁ ద్రుంచిన, శర్వునివిక్రమ మెఱుంగ శక్యమె చెప్పుమా? 19

మ. హరిజంభారివిరించిముఖ్యు లగుదేవానీకముం గూర్చి శం
కరునిం బిల్వక దక్షుఁ డధ్వరముఁ దాఁ గావించుచున్నంత న
గ్గరళగ్రీవుఁడు వానిఁ బట్టి శిరమున్ ఖండించి గీర్వాణు లం
దఱినిం గొట్టినయట్టితద్విజయ మేతన్మాత్రమే భూవరా! 20

తరళ. సురల కేరికిఁ గెల్వరా కతిచోద్యలీలఁ జెలంగు న
ప్పురము లొక్కట శరముఖంబునఁ బూని యేసి జగంబు లా
దరము మీఱఁగఁ బ్రోచినట్టిసుధామయూఖకిరీటునిం
దరమె సన్నుతిసేయ నింతయు ధాతకైన నరేశ్వరా! 21

సీ. మహిమ మీఱఁగ సప్తమంత్రరాట్టునఁ బొల్చు గాయత్రి కెవ్వాఁడు నాయకుండు
కనుఁదమ్మిఁ బూజింపఁ గైటభారాతికిఁ జిరముఁగాఁ జక్ర మే దేవుఁ డిచ్చె
బ్రహ్మాద్యఖిలజంతుపరిపాలుఁ డౌటచేఁ బశుపతినామ మేప్రభున కలరు
శ్రుతి 'యేక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయ' యుం చనిశంబు నేవాని నభినుతించు
తే. వట్టిగిరిశేశుఁ డఖిలేశుఁ డఘవినాశుఁ, డార్తరక్షాధురీణుఁ డగాధమూర్తి
గరళగళుఁ డొక్కఁడే కాక కల్గఁడె మఱియు, దైవ మెందైనఁ బరికింపధరణినాథ!

ఉ. చీమ మహీరుహాగ్రములఁ జేరి ఫలంబులసార మెంతయుం
ప్రేమ భుజించురీతిఁ గడుఁబెద్దయొడల్ గలయుష్ట్రి మేక్రియం
దా మెసఁగంగ నేర్చు? విదితంబుగ నిశ్చలుఁ డైనభక్తున
ట్లామినువాఁకతాల్పువిధ మబ్జభవుండు నెఱుంగనేర్చునే? 23

ఉ. తొల్లి గుణాఢ్యుఁ డైనచిరితొండఁడు వేడ్కను శైలరాట్సుతా
వల్లభుఁ గొల్చి యాత్మజుని వంచనలేక వధించి భక్తిరం
జిల్లఁగఁ బాక మర్పణముచేసి నిరంతరకీర్తిమంతుఁ డై
యొల్లజగజ్జనం బెఱుఁగ నీశ్వరసత్కృపఁ జెందఁడే తగన్? 24

క. కావున నీ వత్తెఱఁగున, భావజమదహరునిచరణపద్మంబులు స
ద్భావమునఁ గొల్వు మిఁక నా, దేవుఁడు గరుణించి యొసఁగు దివ్యపదంబున్.

వ. అనుటయు మునీంద్రునకు నరేంద్రుం డిట్లనియె. 26

సీ. తాపసోత్తమ! ధరాధరకన్యకాధీశుఁ డనిశంబు చాంచలికునివిధమున
జగదుద్భవస్థితిసంహారకరుఁడును సకలభూతాంతరస్థాయి యగుచుఁ
గర్తయు భోక్తయు గణుతింపఁ దానయై వర్తించుఁగా కెట్లు నేర్తు రొరులు?
కావున నద్దేవుకరుణాకటాక్షవీక్షణముచే వ్రత మెట్లు జరుగఁగఁదో?
తే. కాక మముబోంట్ల కిది పూనఁ గాఁదరంబె?, యనుచు వినయంబు మీఱ మేలైనయట్టి
కట్నము లొసంగుటయు మాని కౌతుకంబు, మదిని దైవార వికసితవదనుఁ డగుచు.

క. వీణె సుసుతిఁ గూర్చి జగ, త్ప్రాణాశనధరునిమహిమఁ బాడఁగ విని భ
ల్లాణుఁడు మదిఁ జొక్కుచు గీ, ర్వాణమునీంద్రుని నుతించె రభసముతోడన్.

వ. ఇవ్విధంబున నారదుం డవ్వసుంధరావల్లభుం డొసంగుపూజలఁ గైకొని యనేకా
శీర్వచనంబు లొసంగి యతనిచేత నాజ్ఞ వడసి తద్వృత్తాంతం బీశ్వరుని కెఱింగిం
చువాఁ డైచనుచుఁ దనమనంబున. 29

సీ. చిలువలదొర మంచివిలు నమించినసొమ్ము సొగసైనసిగపువ్వు తొగలఱేఁడు
పాలుపుగుల్కునయాలఁబోతు చొక్కపుజక్కి పరఁగునేనిగతోలుపట్టుశాలు
తెలిపక్కిబలురౌతుతలపున్క పళ్ళెంబు బాగైనయవ్విసం బోగిరంబు
వణఁకుగుబ్బలిపట్టి వలపులయిల్లాలు మొగములాఱిటిమేటి ముద్దుకొడుకు
తే. సరవిఁ జుక్కలయొకిమీఁదు సంగడీఁడు, పసిఁడిమల విల్లు వెన్నుండు పొసఁగునమ్ము
కడలిదొవ పాము నారియుఁ బుడమి తేరు, గాఁగఁ జెలువొందు ముక్కంటిఁ గాంతు మదిని.

వ. అని మహేశ్వరధ్యానంబు సేయుచు. 31

చ. చని కనియె న్నిలింపమునిసంతతభవ్యయశోవిశాలమున్
సనకసనందనప్రముఖసాధుగణస్తుతిమూలము న్నృపా
వనతరసాను దేశపరివర్తితకిన్నరకంబుకంధరీ
జనమృదుగానమోదితభుజంగమజాలము శ్వేతశైలమున్. 32

సీ. ప్రకటితసహకారపల్లవోద్యత్ఖాదనామోదపరభృతోద్దామరవము
ఘననితంబస్థలోద్గాఢలీలాలోలగీర్వాణకామినీగీతరవము
చారుమారుతపూరితోరుతరాశేషకీచకానీకప్రకీర్ణరవము
సదమలవరఝురీసందోహసంఘాతమానితఘూర్ణాయమానరవము
తే. సతతగంగాతరంగసంగతబలాక, చక్రసారసహంసాదిశకునిరవము
నొక్కటం జెలంగు మిగులం గర్ణోత్సవముగ, నురుచిరంబైన యమ్మహీధరమునందు.

చ. గుఱుతుగ పద్మరాగమయకూటతటంబులం గ్రీడసేయుస
త్కరినికరంబు లాప్రకటకాంతులం జెంది వసింపం దుమ్మెద
ల్సరగున వానినూత్నమదసౌరభలీలలం జేరి నిర్ణయం
బెఱుంగకయుండుం దిమ్మరుచు నెంతయు నబ్బురపాటుతోడుతన్. 34

ఉ. చందురుకావిలచప్పరపుంజాయలం గిన్నరదంపతుల్కూడుం
బొందుగ నాశ్రమంబులను బుష్పశిలీముఖకేళిం దేలి తా
రుంగురు రేలునుం బవలు నుత్తుతురంగశిరస్సుధాంశురు
గ్బృందముల న్మణు ల్గఱంగి పెంపలరం బయిం జిల్కు నగ్గిరిన్. 35

సీ. కొదమసింగములతోం గదిసి మేలములాడుం గేరుచు నున్మత్తవారణములు
వాడిమెకంబులం గూడి వేడుకతోడం గ్రీడించుం బ్రోడలై లేడిగములు
పేర్మితో బావురుబిల్లుల మెల్లన సయ్యాట లాడు మూషకచయంబు
గారవం బలరారంగా నెనుబోతులం జేరి లీలల నుండు వారువములు
తే. చిలువలును ముంగిసలుం జాలం జెలిమి సేయుం, దగరులెప్పుడుతోడేళ్ళం దగిలియుండుం
బగ లొకింతయు నెఱుంగ కప్పర్వతమునం, దుహినకరశేఖరుని మహామహిమం జేసి.

మ. కమనీయామలతోయసంయుతములౌ కాసారరాజంబు లం
దము మీఱ న్విలసిల్లుచుండుం బొగడొందం దత్ప్రదేశంబులం
గుముదేందీవరపద్మహల్లకలసత్కూర్మాండజగ్రాహన
క్రమహావ్యాళకుళీరహంసబకకోకస్తోమసుధామంబులై. 37

చ. ఘనమగుపోఁకమ్రాఁకులును గాంతినిఁ జెన్నగుపొన్నగున్నలుం
బనసలు నారికేళములు పాటలము ల్వకుళామ్రసాలచం
దనములు పారిజాతములు దాడిమము ల్సురపొన్నలాదిగాఁ
దనరు ననేకభూజములు తచ్ఛిఖరీశసమీపభూములన్. 3

వ. మఱియును. 3

చ. సకలితపత్త్రము ల్వికటజాలకచంచువులు న్వసింప నిం
దుకశుకనామ మబ్బుటనె సొంపున మాకు సమంబె? తాళికిం
శుకము లటంచు నెంతయును జూడఁగ నోర్వక తమ్ముఁ బల్కుచున్
శుకములు పల్కనం దతులశోభలఁ గేరుపలాశజాలముల్. 4

చ. సకలసుమంబులం దుఱుముశంభున కెగ్గొనరించి వానిపూ
జకు వెలియైన గేదఁగిని సమ్మతి నుండు నటంచు ఫుల్లచం
పకములు పూన్కితోడ మధుపమ్ములఁ బాఱఁగఁ ద్రోలుఁ జేరనీ
యక యటుగానిచో మధుకరావళి సేసిన దేమి వానికిన్? 4

తే. మిండుకోనిగండుతుమ్మెదపిండు నిండి, యుండ గన్నులపండువై బొండుమల్లె
పొదలలరు నందు హరిరత్నములు ఘటించి, నెఱినిడినము ముత్యంపుఁబందిరుల నంగ

చ. సురుచిరపల్లవప్రకటచూతలతాస్థితకోకిలావళు
ల్వరుసఁ జెలంగు మాధవుఁడు వావిరి నవ్వనలక్ష్మి కొంతయున్
గుఱుతుగఁ బ్రేమతోడుతను గూర్చి యొసంగినశోణనీరజ
స్ఫురదసితోత్పలౌఘములఁ బోల్పగుమాలికలో యనం గడున్. 4

రగడ. మఱియుఁ జివురించు నెలమావులను గావులను, బొరిపొరి నివిలసిల్లుపూవులను దావులన
సొలయుచును జారుతరసూనముల లీనములఁ, దలరునిందిందిరవితానముల గానముల
నాయెడఁ ఫలరసాహారముల బీరములఁ, గేరి పాలుపారుసుదకీరముల వారములఁ
బగలు రేయిలతాగ్రభాగముల భోగములఁ, బొగరొక్కి కూయుపికపూగముల రాగముల
మాటికిని బొదరిండ్లమాటులను నీటులను, గూటముల బెనఁగు సురకోటులను బోటులన
దానకము లైనమంచారముల తీరముల, మానైనపుష్పోపడిదుమారముల పూరముల
మరిగి విద్యాధరకుమారికల చేరికల, సరసగతి నలరారుశారికల కోరికల
విరివిమీఱఁగ నెపుడు వేదములనాదముల, మొరగయును నిజనులసమ్మోదముల వాదముల
నయ మొప్పసంతతానందముల డెందములఁ, బ్రియమలీఁదగు నఘాబ్బృందముల దండముల

బలస్మైనపూఁదేనెవానలను గోవలను, జెలఁగి తడియునిలింపసేనలను జ్వాలలను
దలిర్చైనఘనసారతరువులను బోరువులను, దిరమైనవలచదురుతెరువులను విరువులను
నెఱిఁబూమసంపెంగనీడలను వాడలను, సరవిఁ దిరిగెడుచెలువజాడలను గ్రీడలను
తొలఁగ శతిమందవాతూలములలోలములు, నలరియాడెడుమహావ్యాళములజాలములఁ
దొడరి మార్గము లెల్లఁ గుండములు గాండములఁ, దడిపి విలసిల్లు వేదండములతండముల
బరఁగుగిరిచెంగటను శాత్రమున గోత్రమున, సురలకు వసంతమతిమాత్రమున సూత్రమున.

క. వెండియుఁ బ్రచండమండల, మండితమార్తాండకరసముంచితమై యు
ద్దండజగదండభయదా, ఖండగతి గ్రీష్మఋతువు కడు నొప్పారెన్.

వ. మఱియును మింటనంటిన యుష్ణోపాధతంబు జంటన శక్రచాపంబులం బన్ని చెన్నుగఁ
గారు గ్రమ్ముచున్న పెనుమబ్బులును, మబ్బుల నిబ్బరంబు గాక యుబ్బరంబుగా నొ
బ్బున మెఱసి మరలి చనుక్రొక్కారు మెఱుంగులును, మెఱుంగుల రంగు గుబ్బునం
గనుంగొని యంతరంగంబునఁ బ్రియాంగనల మేనుల మెఱుంగులఁ దలంచి యుల్లన
నుల్లంబులు ఝల్లన నొల్లంబోయి మల్లడిగొని తల్లడిల్లెడు పాంథవ్యూహంబుల కే
హీనులకు మోహం బలరఁ బ్రియులరాక గొణింగించు తెఱంగున ఘోషించు ఘన
తర స్తనితంబులును, స్తనితశ్రుతిజనిత కుతూహలాహ్వాంబు లగు బర్హాంబులు వి
ప్పి తప్పక నర్తనంబులు సేయునీలకంఠంబులును, నీలకంఠధ్వానంబులు హీనం
బులు గాక సోకిన లీనంబులై యుండు భీకరదర్వీకరానీకంబులును, దర్వీకరానీకం
బుల నొక్కొక్కతఱి నాలోకించి మూఁకలై పాఱు భేకంబులును, భేకంబుల శోకం
బులఁ బాపి లోకంబు తేకంబు సేయు కరణి నదీహ్రదంబులు నిండి యఖండంబులై పా
ఱునట్లుగాఁ గురియున వారిత వారిధారాపరంపరలును, వారిధారాపరంపరలవలన
నుండి మెండుగఁ దండంబులై పుడమి మ్రొయు సమయానాయకుం డొసంగిననూ
త్నహారరత్నంబు లనంబడు కరకలును, కరకలసరసుగొనక యుఱికి జలబిందువు లం
దంబుగాఁ గ్రోలి సోలిన చాతకవ్రాతంబులును, చాతకవ్రాతంబుల కౌతుకం బలరె
నని దిశల నెఱింగించు విధంబునం బఱచు కేతకీగంధబంధురగంధవాహంబులును,
గంధవాహంబులకుఁ జలింపక పెంపున గుంపులై మృగయావిహారలంపటంబునఁ
గ్రుమ్మరు కిరాతులును, కిరాత యువతీ చరణపంకజ సంకలిత కుంకుమాంకిత
పంకంబు లగు తెరువులును, తెరువులం బరువులై విరువులుగఁ బూసి మురువు లలరు క
దంబతరువులును, తరువుల నిరవులు చేసి మొల్లంబుగఁ బిల్లలు నిడి యుల్లసిల్లు ఖగం
బులును, ఖగపోతంబులకు మేఁతలిడు దాతలనం దగి నానాకీటకకోటులం బొటిల్లు

పచ్చికపట్టులును, పచ్చికపట్టుల దట్టంబు లై మరకతప్రదేశంబుల భాసిల్లు పద్మ
రాగంబుల చెలువున నలరు నింద్రగోపంబులును గలిగి వితరణహస్తంబునుం బో
లె నిరంతరవారిధారాకరంబై, మహాశైలగేహంబునుం బోలె సమంచితనీలకంఠశ
బ్దంబై, దివ్యజ్ఞానమూర్తియుం బోలె వికసితసుమనోయుక్తం బై, యుత్కర్షం
బునఁ గర్షకహర్షదం బగువర్షాగమంబు నొప్పు నొక్కభాగంబున. 46

చ. కొలకులఁ బద్మముల్ తొపలు కోమలకాంతిఁ జెలంగ సస్యము
ల్ఫలపతితంబు లై పొదల భవ్యవిపాండురలీలమీఱు చు
క్కలదొర కేలు వెన్నెలలు గాయఁగ వేల్పులత్రోవ చాల ని
ర్మలత వహింప నందుల శరత్సమయం బలరారు నొక్కెడన్. 47

సీ. ఉత్తరానిలములమొత్తంబు లలరారె సాంద్రతుషారవర్షంబు గురియ
లీల మీఱ రసాలసాలము ల్ననలెత్తె నదులెల్ల నింకి కాల్నడలు గాఁగఁ
జలికి నోడినభంగి శాంతరూపము దాల్చె చండభానుఁడు వేగ జరుగుచుండఁ
గొమ్మలగుబ్బచన్గొండలదండల నెల్లవారును మని దుల్లసిల్లఁ
తే. దెఱవలకు నంగజునికేళిఁ దృప్తి యలరఁ, జేయవలె నని తలఁచి నిల్చెడువిధమున
యామినులు దీర్ఘములమీఱ నన్నగమున, నలరు హేమంతఋతువొక్కతలమునందు.

వ. మఱియు నమందసుందరకుందబృందనిష్యందనరందపానానందిత హృదయార
విందేందిందిరసందోహం బగుశిశిరసమయంబును నొక్కభాగంబునఁ గలిగి, యి
ట్లు షడ్ఋతువులుం దప్పక యెప్పుడును వర్తింప నలవిగాక మనోహరం బై చెలంగు
నమ్మహీధరాగ్రభాగంబున. 49

సీ. మరకతహరినీలమౌక్తికాంబుజరాగవజ్రవైడూర్యప్రవాళపుష్య
రాగగోమేధికరత్నసంస్థాపితమహితకాంచనదివ్యమందిరముల
శక్రాదిదిక్పతు ల్సరవితో సేవింపఁ బ్రమథగణంబులు బలసి కొలువ
వీరభద్ర కుమార విఘ్నరాజ విరించి జలజనేత్రాదులు చనువు సెఱపఁ
తే. గశ్యపాగస్త్యమాండవ్యగౌతమాత్రి, వాఖిల్యభరద్వాజవామదేవ
గాలవవసిష్ఠమైత్రేయకణ్వముఖ్యు, లైనమునిసంఘములు భక్తి నభినుతింప. 50

వ. మఱియును. 51

సీ. గొనికొని 'స శివ ఏకో దేవ' యంచును సరవితోఁ బల్కెడుశారికలును
దత్త్వరీతిని 'శివా త్పరతరం నాస్తి' యం చాడెడుమదమరాళావళియును

'హర వాసుదేవ మహాదేవ' యని భక్తిఁ గీర్తించుఘనరాజకీరములును
'భర్గ శంకర పరబ్రహ్మ త్రినేత్ర' యం చారయుఁ గేరుమయూరతతులు

తే. 'నభవభూతేశ హరివిరించ్యర్చితాంఘ్రి, పంకరుహయుగ్మ' యని కేరుపరభృతములు
గలిగి యభినవశృంగారగరిమఁ బనరి, మహితగతి నొప్పుశశిమౌళిమందిరంబు. 52

క. అద్దివ్యధామ మెంతయు, నుద్దామతఁ జొచ్చి యందు నొకచెంగటఁ దా
నుద్దీపితమణిమయ మగు, గద్దియపై సౌఖ్యలీలఁ గదిసినవానిన్. 53

సీ. ఘనతప్తరజితకాంచనభూషణవ్రాత సతతవిశాలయశస్సమేత
నిజభక్తలోకమానితకల్పభూజాత భూరికారుణ్యవిస్ఫురితచరిత
మహిషదానవగర్వమర్దనవిఖ్యాత ముదితాప్సరోజనముదితగీత
కమనీయతరదివ్యకరధృతశుకపోత వితతకటాక్షపోషితవిధాత
తే. బుధజనవ్రాత కేవలభువనమాత, యగుమహాసితనగజాత నమితపూత
నభినవానందబంధురస్వాంతుఁ డగుచుఁ, గనియె సురమౌని కన్నులకఱవుదీఱ. 54

సీ. సర్వగీర్వాణప్రచయసమర్చితదివ్యచరణారవింద యేహరిణనేత్ర
హారహీరపటీరతారకాహిమచారుకీర్తివిస్తార యేకీరవాణి
సతతమానితదాసజనగృహాంగణనవ్యకల్పభూజాత యేకంబుకంఠి
సమరారిసందోహసంహారకరలసద్విక్రమోల్లాస యేవిధునిభాస్య
తే. చిరతరైశ్వర్యయుక్త యేచిగురుఁబోఁడి, విమలసౌందర్యమూర్తి యేద్విరదయాన
భూరికారుణ్యచిత్త యేపుష్పగంధి, యట్టిశర్వాణి నతిభక్తి నభినుతించు. 55

మ. సురరాజార్చితపాదపద్మయుగళీ! సూరిస్తవానందినీ!
శరదిందుప్రతిమానసుందరముఖీ! చంచత్కురంగేక్షణీ!
పరదైతేయభయంకరీ! శివకరీ! బ్రహ్మాండభాండోదరీ!
దురితవ్రాతలసన్మతంగజహరీ! దుర్గా! జగత్పావనీ!. 56

తోటకవృత్తము. జయ శాంకరి! భూరియశస్స్ఫురితా!, జయ సర్వవరప్రదసాధునుతా!
జయ సంతతపావని! శర్వరతా!, జయచంద్రధరప్రియ! శైలసుతా!. 57

చ. అని వినుతించుచున్నఁ గని యంబిక యిట్లను నోమునీంద్ర! నీ
వెనయఁగ నెందు నుండి యిట కిప్పుడు రాక జగంబులందు స
జ్జను లగువారివార్తలు నిజంబుగ వేగ నెఱుంగఁబల్కవే
యనవుడు నారదుండును వినయంబునఁ జెప్పఁ దొడంగెఁ బొంగుచున్. 58

మ. విను శర్వాణి! యశేషలోకములు నే వీక్షించితింగాని ధా
త్రిని మర్త్యాంల్కుమశంభుభక్తినియతిం దీపించుచు న్నిత్యసం
జనితానందము నొంది రందు నొకయాశ్చర్యంబుఁ గన్గొంటి నో
జననీ! సత్కృపఁ జిత్తగింపు మది విస్పష్టంబుఁగాఁ దెల్పెదన్. 59

సీ. ఘనత మీఱంగ సింధుకటకం బనఁగనొప్పు పురవర మొక్కటి ధరణియందు
నప్పట్టణం బేలు నమితకృపాస్వాంతుఁ డక్షవంశజుఁడు ధర్మాద్రిధీరుఁ
డనుదినశైవవ్రతాచారశీలుండు భల్లాణుఁ డనురాజు భక్తిమిగుల
నడుగనిజంగాన కలరఁగా నొట్టగు నడిగిన లేదన్న నదియె తనకు

తే. ననీ దిశలనెల్లఁ జాటించి యద్భుతముగఁ, దనదుమొగసాల నందంబుఁ దనరగంట
ప్రేలఁ గట్టించె నెంతయు వేడ్కతోడ, నెద్దివేఁడిన నర్థుల కిచ్చుచుండు. 60

గీ. మఱవఁ డెపుడైన శివనామమంత్రజపము, వెఱవఁ డెందైన నర్థులు వేఁడుటకును
బఱవఁ డరిసంఘములకు సంగరమునందు, గిరిశపదభక్తినిరతుండు నరవరుండు. 61

క. కోప మనిక్కైన లేద, క్ష్మోపమనిరతప్రతాపుఁ డొగి నీతనికిం
గోప మని తలఁచి శాత్రవభూపతు లరుగుదురు తమదుపురవరములకున్. 62

గీ. అర్థరాఢీశునగరిసమృద్ధి యతని, భక్తిమార్గంబు భాసురయుక్తిఁ దెలిసి
మీకు నెఱిఁగింప వచ్చితిఁ బ్రాకటముగ, సరుదపికవాణి! శర్వాణి! జలజపాణి!

ఉ. నాపుడు శైలపుత్త్రి మునినాథునిపల్కుల కాత్మలోన నెం
తో వెఱఁగంది సంతసముతో నపు డాతని వీడు కొల్పి భ
క్తావళిఁ బ్రోచుతత్పరత నందము మీఱఁ బయోరుహాక్షి యా
భావజగర్వభంజనునిపాలికి శీఘ్రమ యేగి యిట్లనున్. 64

సీ. జయజయ ఫణిహార! సర్వలోకాధార! జయ జయ నగచాప! శశికలాప!
జయ భక్తసురభూజ! సంతతోజ్జ్వలతేజ! జయ మహోన్నతవేష! సాధుపోష!
జయ మానిజనపాల! సామగానవిలోల! జయ చక్రధరబాణ! శరధితూణ!
జయ చారుదరహాస! సామజాజినవాస! జయ విధుస్తుతిపాత్ర! సత్పవిత్ర!

తే. జయ జయ సురపముఖ్యనిర్జరకదంబ, భర్మమకుటాగ్రసుఘటితప్రకటనూత్న
చిత్రరత్నప్రభావిభాసితసుదివ్య, చరణపద్మద్వయోల్లాస! జయ మహేశ! 65

వనమయూరవృత్తము. సామజహరా! హర! తుషారకరభూషా!
కామితఫలప్రద! జగద్విదితవేషా!

తామరససంభవనుతా! గగనకేశా!
నీమహిమ లేఁ బొగడనేర్తునె గిరీశా! 66

క. జగములు వడిఁ బుట్టింపను, దగ సంరక్షింప నణఁప దైవము వని ని
న్నొగడును గాదె ముదంబున, నిగమంబులు దేవదేవ! నీలగ్రీవా! 67

క. అరయ నొకవార్త విని మీ, కెఱిఁగింపఁగ వచ్చితి నిపు డెంతయు వేడ్కం
బరిపాటిఁ జిత్తగింపుము, పరమేశా! నగనివేశ! భవ్యవిలాసా! 68

క. హెచ్చుగ గొల్చినవారికి, మెచ్చుగ నర్ధాంగ మయిన మిగులం గృపతో
నిచ్చుఘన మైనదేవుఁడ, వచ్చుగ నినుఁ బొగడఁ దరమె యవ్విధికైనన్. 69

సీ. దంట యై యొకఁడు నేత్రమున నిన్పూజించె వింట నొక్కఁడు గొట్టె వెఱపులేక
యింట గావలియుంచె నితవుగా నిన్నొక్కఁ డొంటిగా దండెత్తె నొకఁడు గినిసి
కంటకం బలర బోఁకటఁ గ్రుమ్మె నొక్కఁడు కుంటెన నిన్నంపెఁ గోర్కి నొకఁడు
గొంటితనమున జాల్గొని బొప్పె నొకఁడు నిన్నొంటిగ వెలిఁజేసె నొకఁడు పూని
తే. మఱియు నిటమీఁద నద్భుతకరముగాఁగ, నొక్కభక్తుండు ధాత్రిపై నిక్కముగను
నిన్నుఁ గొల్చుచు నున్నాఁడు చెన్నుమీఱ, నతని మహిమను నెఱిఁగింతు నభవ! వినుము.

క. నెఱసింధుకటక మనియెడు, పురి యేలు నృపాలుఁ డమితపుణ్యుఁడు తగ నీ
శ్వరభక్తుఁడు భల్లాణుం, డరయఁగ సతతంబు జంగమార్చనపరుఁడై. 71

చ. అడుగక యున్న జంగమున కారయ నొట్టగుఁ గోర్కి మీఱఁగా
నడిగిన నియ్యకున్న యెడ నల్లె యగుం దన కంచుఁ బల్కి తా
నెడతెగ కెద్దియైన వడి నిచ్చుచు గర్వముతోడ నున్నవాఁ
డుడుపతిసత్కిరీట! కమలోదరపూజిత! భక్తవత్సలా! 72

గీ. అతనిపట్టణమునకు నీ వరుగుదెంచి, సరవిఁ దద్భక్తిమార్గంబు లరసి చూచి
రమ్ము వేవేగ నని గిరిరాజపుత్రి, పల్కుటయు మోదమునసుండె భర్గుఁ డపుడు. 73

క. అద్భుతము నొంద నేటికి, మద్భక్తులజాడ లెఱుఁగ మదవతి! సరసీ
జోద్భవహరిజంభాసుర, జిద్భోగీంద్రులకుఁ దరమె? చిరతరయుక్తిన్. 74

క. నాకన్న నధికు లెన్నఁగ, లోకానీకంబు లెల్ల లోఁగొనఁగల లో
కైకస్తని! మద్దాసులు, చేకొని యెటులాడుచున్నఁ జెల్లుం జుమ్మీ! 75

ఉ. నిక్కముఁ దెల్పెద న్వినుము నీరజనేత్ర! విధాతకేనియుం
జిక్క నొకింత భక్తునికిఁ జిక్కినపద్ధతి నట్టు లౌటచే

మిక్కిలిభక్తి నన్ గొలిచి మీఱి నరుండు విధూతపాపుఁడై
పెక్కువేడ్కలంబుల న్మహిని బేర్మి వహించు నుదగ్రలీలలన్. 76

తే. అశ్వమేధాదియాగంబు లైన ధేను, భూహిరణ్యేభహయతులాపురుషశకట
ముఖ్యదానంబు లైన నోమోహనాంగి!, సరవి మద్భక్తి కింతైన సరియె? చెపుమ!.

క. అలిగినచో విధి నైనం, దలఁ ద్రుంతు నిజంబు మీఱ దయచేసినచోఁ
దలఁ దాల్తు నెపుడు వేడుక, లలర గురుద్రోహి నైన నంబుజనేత్రా! 78

క. కంటికి ఱెప్పవలె న్నా, ల్గంటిరో! మద్భక్తవరునిఁ గాచుకొనుచు నే
న్వెంటం దిరుగుదు నెప్పుడు, వింటే! చర్చింప నింకను వేయేమిటికిన్. 79

ఉ. కావున నీదువాక్యమును గాదన కిప్పుడ యేగుదెంచి త
ద్భూవరుభక్తి చూచుటకుఁ దోడ్కొని శీఘ్రముగాఁగ వత్తు ని
చ్చో వరవర్ణినీ ల్గొలువ శోభనలీల వసింపు మింపుతో
నీ వని పల్కి యద్రిసుత నెమ్మది సమ్మతిచేసి యంతటన్. 80

తే. హరిసురేశాబ్జసంభవాద్యమరవరుల, వేడ్క మీఱంగ నప్పుడే వీడుకొలిపి
కొలువు చాలించి వేవేగ నిలుకు డిగ్గి, తనర భల్లాణువీటికిఁ జనుచునుండె. 81

క. చనిచని కనె శివుఁ డొకచో, ఘనతరకల్లోలమాలికాపరిభాసి
న్వినుతయశోరాశిం ద్రిభు, వనదురితవినాశిఁ బృథులవణవారాశిన్. 82

సీ. వేలాతలోదంచదేలాలతాగ్రాతిహేలావిలోలాళిజాలకంబు
శుంభత్క్రియారంభకుంభీనసగ్రాహకుంభీరసంరంభజృంభితంబు
రంగన్మహోత్తుంగభంగావళీతటశృంగారితాంభోమతంగకులము
భూరిప్రకారసంచారధారాధరవారచారుతరప్రతీరభూమి
తే. కలితబలయుతఘనతిమింగిలవిలాస, చలనసతతస్ఫుటీకృతఝుషజలౌక
శేకకర్కటకమకరకుంభీరశుక్తి, శంఖవరరత్నసంఘ మాసాగరంబు. 83

చ. సకలజగంబుల న్మనుచుసామికి నీకు విసం బొసంగనే
ప్రకటితలీల నంచు నలపాల్కడలి న్నిరసించి తాఁ బురాం
తకునకుఁ గాన్కలియ్యగ ముదంబునఁ బట్టుసుధాసముత్కరం
బొకొ యన నొప్పుఫేనతతి యొప్పగ నజ్జలరాశి నెంతయున్. [రంతస్ముల్

లయగ్రాహి. ఇమ్ము లగుఘూర్ణితరవమ్ములు మృదంగనినదమ్ములుగ నండజచయమ్ముల
గ్రమ్ముకొని గీతపురవమ్ములుగ సారెకుఁ బ్లవమ్ములధ్వనుల్ ఘనవనమ్ములుగ మ్రోయన్

సెమ్మి యలరార నటనమ్ము లొనరించు నళికొమ్మలో యనంగఁ జెలువమ్ముగ నకూపా
రమ్మునఁ జెలంగునిరతమ్మును విలాసగతిఁ ద్రిమ్మరుచు వీచిక లొకప్పుడినిఁ జూడఁగన్.

చ. సలలితనూత్నరత్నమయసైకతము ల్విలసిల్లు నచ్ఛజం
గలితబలాకజాలము లఖండగతి న్వసియింపఁ జాల ని
మ్మల మణిమేఖలాఘటితముం బరిశుద్ధనవీనచేలముం
గలజలజాక్షి చొక్కపుని గారపుగొప్పపిఱుందులో యనన్. 86

ఉ. జాలరుపువ్వుఁబోణులు వెసం దమబిత్తరివాలుఁగన్నులం
బోలిక చేసిరో యనఁగఁ బూనికె పాలికెగండుమీల బ
ల్గాలమునందుఁ గ్రుత్తు రధికం బగుకోరికమీఱఁ బట్టి తా
రేలలు పాడుకొంచు మది కింపుగ నవ్వనరాశిచెంతలన్. 87

శా. ఆరత్నాకరతీరభూములు సముద్యల్లాంగలీతాళజం
బీరామ్రక్రముకప్రవాళకదళీబిల్వామ్లకాకేతకీ
నారంగప్రముఖాఖిలాగమవితానచ్ఛాయలం దెల్లఁ బ
ల్మారుం గోర్కెల విశ్రమించుచును లీలన్ శౌరి దా నంతటన్. 88

సీ. రమణీయమౌక్తికరచితసౌధంబులు మేలైనహరినీలజాలకములు
విమలచంద్రోపలవేదికాస్థలములు గురుతరాంబుజరాగకుడ్యములును
సురుచిరవైడూర్యసోపానవితతులు పాటింపవజ్రకవాటములును
బటుపుష్యరాగసంఘటితార్గళంబులు భూరిగారుత్మతద్వారములును
తే. శుంభదున్నతవిద్రుమస్తంభములును, గలితసంతతశృంగారగరిమతోడఁ
బొలుపుమీఱెడుభల్లాణపురవరంబుఁ, దగఁ బ్రవేశించె నగ్గజదైత్యహరుఁడు. 89

క. అప్పురవీథిం జనుచోఁ, గప్పురము జవాది యగరు కస్తురియును బెన్
గుప్పలుగ నుంచి యమ్మెడు, గొప్పపసారములు గాంచె గురుఁ డొకచోటన్. 90

చ. నిరుపమరత్నపుంజరమణీయతతేందుశిలావితర్దిపై
నరయ సమస్తవస్తువులు నమ్మెడువైశ్యునిఁ జూచె శౌరి తా
నురుమణిశృంగసంగరజితోర్విధరాంచితమధ్యసీమయం
దిరవుగ నుండునట్టియలకేశ్వరుఁ బోలినవాని నొక్కెడన్. 91

క. హాటకమయచిత్రాంబర, కోటులు మేటులుగ నుంచి గుఱుతుగ నెప్పుడు
న్నాటించి యమ్ముచుండెడు, చోటులుగనె నొకట నింపుజూటుఁడు వీటన్. 92

క. పొంగారువేడ్కఁ దోడ భు, జంగమరాజాంగదుండు వెసఁ గనుఁగొనియెన్
రంగత్తురంగఘనమా, తంగశతాంగములగములఁ దగ నొకచోటన్. 93

క. చనుఁగొనె నొక్కచోట నవకాంచనరత్నసుపంచదూర్మికా
ఘనతరమేఖలాకటకకంకణకంఠవిభూషణాదిసం
జననిచయంబు నెంతయు దృఢంబుగ నిల్పి క్రయించువారలం
దునఁ దుదిలేనివేడుకలతో నలరారి పురారి సారెకున్. 94

చ. ఒనరఁగ విప్రకాంతలసమున్నతదేహరుచుల్ తటిద్రుచుల్
ఘనతరవేదనాదములు గర్జితము ల్పటుహోమధూమముల్
తనరఁగ నీలనీరదకదంబము లంచు గృహాహిభుక్తతు
ల్పనిపడి వే నటింపఁ గనె బ్రాహ్మణవీథిఁ గపర్ది యొక్కెడన్. 95

వ. మఱియును గరితురగరథారోహణాస్త్రశస్త్రవిద్యాభ్యాసపరాయణజనభాసురంబులగు క్షత్త్రియనివాసంబులును, ధనకనకాంబరప్రముఖసమస్తవస్తుసుందరంబులగు వైశ్యమందిరంబులును, గోమహిషోష్ట్రచ్ఛాగాద్యఖిలపశుసమూహంబులగు శూద్రగేహంబులును, గంధపుష్పాక్షతధూపదీపఫలరసాపూపోపహారసమేతంబులగు దేవతానికేతనంబులును, కలితమణిగణకిరణవిస్ఫారంబులగు కాంచనప్రాకారంబులును, ఝషకమకరకర్కటగ్రాహమహోరగభీకరభేకానీకకుముదకహ్లారసారసప్రచయవిశాలంబులగు పరిఖాజాలంబులును, సముంచితనూత్నవరత్నమాలికలగు కపోతపాలికలును, ముక్తాఫలచూర్ణరంగద్రంగవల్లికాసంగతంబులగు వితర్దికాప్రాంగణంబులును, లీలావిలాససంచారిసుందరీసందోహసౌధశిఖరంబులును, నిరంతరపల్లవితకోరకితపుష్పితఫలితలలితక్రియాప్రమోదితశుకపికమధుకరనికరప్రకటారవభాసమానంబులగు నుద్యానవనంబులును, గ్రమక్రమంబునఁ జూచుచుఁ బ్రచ్ఛన్నవేషంబునం జని మఱియు 96

చ. రతిపతిపువ్వుఁదోఁట యొనరంగ భుజంగుల కొండ్డుమిట సం
తతమదనజ్వరంబునకు దట్టపుమందులమూట సౌఖ్యసం
హతులకు బల్కరాట మిరవై తగునప్పురినొక్కచోట శో
భితగతిఁ జెంది వేశ్యతతిపేఁట బుధు ల్నుతిసేయు నేటగున్. 97

సీ. చిత్తజాతుఁడు విటశ్రేణి కాసలు గొల్పఁ బూని నిల్పినపైఁడిబొమ్మ లనఁగఁ
జెలువొప్ప రతికాంతచే విలాసప్రౌఢిఁ బరఁగుచేమంతిపూబంతు లనఁగఁ

బోలుపుగాఁ బరిపూర్ణపూర్ణిమారాత్రుల నలరారుశీతాంశుకళ లనంగ
జగము లామోదింపఁ జతురాస్యుఁ డొనరింపఁ దనరారుమించుటద్దము లనంగ

తే. బాగుమీఱినపగడంపుఁదీఁగె లనఁగ, నొఱపు గలిగినతొలుకరిమెఱుపు లనఁగ
రూపలావణ్యయౌవనరూఢి నలరి, యందముగ వారభామిను లుందు రందు.

సీ. అళులు తామరలు చెల్వారుమారునివిండ్లు కలువరేకులు మంచిగంధఫలులు
కుందము ల్కెంపునింపొందునద్దంబులు శ్రీలు శిరీషము ల్చిగురుటాకు
లలశంఖములు జక్కవలు నీలసర్పము ల్వీచులు సింగము ల్వేలయుగొలఁకు
లిసుకతిన్నెలు బాగెసఁగుదింటెనవిరు ల్కరికరాలు కలమగర్భములును

తే. గచ్ఛపంబులు నొనఁగూర్చి కమలభవుఁడు, మిగుల నేరుపు దనర నిర్మింపఁబోలు
భూరిశృంగారగరిమచేఁ బేరు గలిగి, యలరునమ్మించుఁబోణులయవయవములు. 99

ఆ. అతులగతులఁ బతుల నత్యుపరతులసం,గతులచేఁ బ్రమోదయుతులఁ జేసి
నుతులఁ దనరురూపవతు లగునవ్వార, సతులప్రతులు గలరె క్షితులయందు? 100

ఉ. ఆసవపానయోషిదధరామృతపానసవోపగూహనో
ల్లాసముల న్సమంచితవిలాసముల న్మృదుగంధసారపు
న్వాసనల న్బరిహాసముల వావిరి నగ్గజరాజయానల
న్భాసురలీలఁ గూడుకొని పల్లవసంఘము లుందు రందుఁన్. 101

క. ద్యూతంబుల మృదుతరసం, గీతంబులచేత మఱియుఁ గేరుచు విట సం
ఘాతంబులు వసియింతురు, చేతంబులు లేక కొల్చుచెల్వున నెపుడున్. 102

చ. మదనకిరాతతీవ్రతరమార్గణపంక్తుల కాత్మ నెంతయుం
గదిసినభీతిఁ బల్లవమృగంబులు వారవధూప్రదేశము
ల్కదురుఁగఁ జేరి గుబ్బచనుఁగొండలచాటున దాఁగ రాఁగఁ ద
త్సదనములందు బెబ్బులులచాడ్పున వేశ్యలతల్లు లుం డ్రొగిన్. 103

వ. అని వేశ్యావాటంబు వాటంబుగాఁ బ్రవేశించి శశిజూటుం డందుల బోటులనెల్ల నొ
క్కచోటికి రావించి. 104

సీ. బన్నసరంబులు పచ్చలకడియంబు లాణిముత్తెపుఁబేరు లందియలును
గమ్మలు బవిరెలు గంటలమొలనూళ్ళు రంగైనభుజకీర్తు లుంగరములు
మొగపులతీఁగెలు బొగడలు బావిలీ ల్నీలంపుముంగలు ల్నెవళములు
చెవులపువ్వులు మంచిచేర్చుక్కబొట్టులు సొగసొప్పుబంగారుమొగలిరేకు

తే. లాతిగాఁ గల్గుదివ్యభూషావళియును, వన్నెచీరెలు ఱవికలు కలసినంత
విత్తమును వేగ నొసఁగె నవ్వేలఁదులకును, గట్టిగమితోని గారాబుపట్టిమగఁడు.

ఉ. అట్టుల నొసంగి యొక్కగనకాంబుజపత్త్రవిశాలనేత్రనుం
బటుతరకామశాస్త్రచయపారగుఁడై విలసిల్లినట్టి స
ద్విటు నొకనొక్కని న్మిగుల వేడుకతో నొనఁగూర్చె వారిఁ బ్ర
స్ఫుటరతికేళిసౌఖ్యములఁ బూని వసింపఁగఁ జేసె వాసిగన్. 106

తే. కూర్చెఁ బల్లవకోటి నక్కొమ్మలకును, దనర నొనఁగూర్చినట్టిమాధవునిలీలఁ
గూర్చెఁ బల్లవకోటి నక్కొమ్మలకును, దనర నొనఁగూర్చె నయ్యుమాధవుఁడు వెసను.

మత్తకోకిల. మానితంబుగ లోకము ల్నిజమాయచేఁ బలుమాఱును
న్మాని మోహము నొందఁజేసి వినోదవైఖరిఁ గేరు త
ద్భానుకోటిసమానతేజుఁడు బాగుమీఱఁగ నయ్యెడం
దానును న్విటజంగమాకృతిఁ దాల్చె నెంతయు వేడుకన్. 108

చ. నెఱపుల తేఁటిగుంపుల గణింపఁగ జాలు నుసోగవెండ్రుక
ల్నెతిఁ గొనగోళ్ళ దువ్వికొని నేర్పలర న్సిగవైచి యూపయిం
దఱచుగ మేల్మిబంగరపుఁదాయెతులు న్విరిదండలుం గరం
బఱుదుగఁ జుట్టి పూనెఁ జెలువార శిరోంశుకమింపుమీఱఁగన్. 109

చ. నునుపగు నిల్వుటద్దముఁ గనుంగొని సన్నపుభూతిరేఖ యొ
య్యన సొగసొప్ప నెన్నుదుటియందునఁ దీరిచి చూచునప్పురీ
జనులకు సొంపుగా బొమలసందున జంత్రపుఁజుక్క బొట్టు నే
ర్పున నిడె నమ్మహేశ్వరుఁడు పొల్పగుమిక్కిలికంటవైఖరిన్. 110

క. గండస్థలదీధితులకు, మెండుగ విందొసఁగుగతి నమితతరశోభా
మండితవరకాంచనమణి, కుండలయుగళంబుఁ దాల్చెఁ గొమరుదలిర్పన్. 111

తే. కనకభూషణవారినీలకాంతితతుల, తోడ జోడుగఁ గూడుక క్రీడసేయు
కరణిఁ దనరెడురుచులఁ జొక్కముగ మెఱయు, బవిరిగడ్డంబు సొగసు తేర్పడఁగ దువ్వె.

వ. మఱియును. 113

సీ. మణిమయోజ్జ్వలవిభూషణము లొప్పుగఁ దాల్చి గట్టిగాఁ గటి బట్టదట్టిఁ జుట్టి
జిలుగుబంగరుశాలు వలెవాటుఁ గావించి మేదురంబుగ భూతి మేన నలఁది

సజ్జలింగము సూత్రజన్నిదంబులు బూని రుద్రాక్షమాలికఁ బ్రౌఢి నించి
గండపెండెరమును గంటలు జంగులు గిలుకుపావలును జెల్వొదరఁ దొడిగి

తే. చెలఁగి నెలవంకకత్తియుఁ జేకటారి, గుఱుతుఁగ నఱుతఁ గడుమొల్లవిరిసరులును
వెలయఁగెంజేతశూలంబు గలిగి గరళ, కంఠుఁ డేరొందె మోహనాకారలీల. 114

తే. తొలుదల సాదరమొనరించి పిదపఁ దన్నుఁ, దవిలి ప్రార్థింప నయ్యుపహారమునను
దాల్చె నలకేతకీగర్భదళములనఁగ, మారవైరికి వాలారుగోరు లలరె. 115

ఉ. చెక్కులదక్కులన్ మిగులఁ జెల్వగు మోవినిఁ బంటినొక్కులం
జొక్కులచెక్కులం బెళుకుఁజూపులఁ జెన్నగుచిన్నినవ్వులం
జక్కఁగ విక్కుమక్కువలఁ జక్కెర లొక్కుటఁ జిల్కుపల్కులం
గ్రక్కున నెల్లవారలకుఁ గామవికారవిహార మేర్పడెన్. 116

సీ. ఒకభృత్యుఁ డురుయుక్తి జికిలినిద్దపుటద్దమొగిఁ బూనినీడ బాగొనరఁ జూప
నొకసేవకుఁడు ప్రేవ నకలంకమతిఁ జెల్వ మెఱయ నేరుపునఁ జామరము వీవ
నొకదాసుఁ డభిలాష మొదవఁగఁ గపురంపుఁదమలంబు వేమాఱు తవిలి యొసఁగ
నొకకింకరుఁడు పొంక మొప్పఁ జెంతలనుండి భూషణానీకము ల్పొందుపఱుప

తే. మఱియు నొకభక్తుఁ డత్యంతమధురగీత, రవముఁ గావింప నెంతయు రభసమునను
జారుసౌందర్యరేఖాప్రశస్తుఁ డగుచుఁ, దనరి జంగంబు పురవీథిఁ జనుచునుండె.

వ. అట్టియెడ. 118

ఉ. నీరజగంధు లిందుమణినిర్మితనిర్మలభర్మహర్మ్యవి
స్తారతరాగ్రభాగములఁ దారలరం జరియింపుచుండి సిం
గారము మీఱునవ్విటశిఖామణిచెల్వముఁ గాంచి యెంతయు
న్మారవికారసంచలితమానస లై తమకించి రందఱున్. 119

క. మఱియును బౌరవధూమణు, లఱుగుగ నమ్మిండజంగమయ్యయొయ్యారం
బిరవుగఁ గనుఁగొనుటకుఁ ద, త్తరమున బఱతెంచి రధికతత్పరమతులై. 120

ఉ. ప్రేమఁ బడంతి యోర్తు మకరీమయపత్త్రము నందమొప్ప ను
ద్దామగతిం గుచాగ్రములఁ దా నిడికొంచు వసించి యవ్విట
గ్రామణిఁ జూడఁ బయ్యెదఁ దిరంబుగఁ జేర్పక వచ్చెఁ గాన్కలా
స్వామికి రత్నకీలితసువర్ణపుబంతులు దెచ్చెనో యనన్. 121

ఉ. ఒల్లెచెఱంగుపై సడలి యుర్విపయి న్నటియింప లీల ధ
మ్మిల్లము జాజి మల్లికలు మెల్లన నెల్లెడలందు డుల్లఁగాఁ
బల్లవపాణి యోర్తు కచభారచలల్లలితావలగ్నయై
యుల్లన నేగుదెంచెఁ గుసుమాయుధసన్నిభుఁ జూడ వేడుకన్. 122

క. నెఱినొడ్డాణము గళమునఁ, దిరముగ ధరియించి మెఱుఁగుఁదీఁగెఁ గడున్ భా
సురగతి నడుమున నిడి యొక, హరిమధ్య మహేశుఁ జూడ నరుదెంచె వడిన్. 123

క. బాలుని బాలకుఁ బిలుచుచు, లీలం గరయుగము సాఁచి లేమ యొకతె య
ట్టాలింగనఁ గన వేగం, బాలింగన మొసఁగ వచ్చు నటు లరుదెంచెన్. 124

సీ. కమనీయసౌవర్ణకర్ణపత్త్రిద్యుతు ల్గులుకులేఁజెక్కుటద్దములమీఁదఁ
జారుముక్తాహారభూరిశోభావళు ల్ప్రకటవక్షోజకుంభములమీఁదఁ
బటువైనమేఖలాఘటితరత్నప్రభల్ ఘనతరజఘనభాగంబుమీఁద
సురపనీలాభవిస్ఫురితవేణీరుచు ల్సలలితపృథుకటిస్థలముమీఁదఁ
తే. జెలఁగఁ జెంగావిపావడసిరులు మిగుల, చెల్వుగలచల్వవలువపైఁ బల్విధములఁ
గలిసి వర్తింప నొకశీతకరనిభాస్య, సరవి నరుదెంచె నమ్మహేశ్వరునిఁ జూడ. 125

మ. ప్రమథాధీశునిఁ జూడ నొక్కచెలి శుంభత్ప్రక్రియ న్వచ్చుచో
వమర న్నవ్వుమొగంబుపైఁ గురులు చెల్వారెం గడు న్వీడి స
త్కమలేందీవరవజ్రపుష్పనవమాఖ్యప్రోల్లసద్రూపికా
సుమమధ్యంబుల సంచరించుమధుపస్తోమంబులో యన్గతిన్. 126

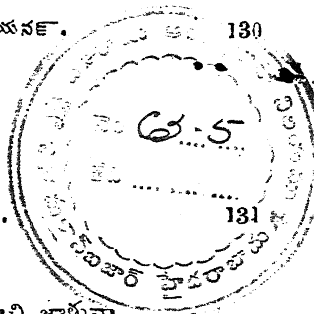
ఉ. గొబ్బున గిబ్బగబ్బిచనుగుబ్బలు జొబ్బిల నబ్బురంబుగా
నిబ్బరమొప్ప చందనము నేర్పునఁ బూసి వెలంది యోర్తు మే
నుబ్బఁగ దివ్యసౌరభము లొక్కట దిక్కులఁ జిక్కి యొల్లెడం
బ్రబ్బ బొజుంగుజంగముఁ దిరంబుగఁ గన్గొనఁ జేరెఁ గేరుచున్. 127

సీ. ఘనలీలఁ దనరారునునుసోగవెండ్రుక ల్తేటలైనసురరాజనీలములుగ
సదమలతరవిరాజన్నఖాంకురములు ప్రకటితమౌక్తికప్రకరములుగ
సతతశోభాసమంచితదంతపంక్తులు వన్నె కెక్కినమంచివజ్రములుగ
భూరిప్రభాపరిస్ఫురదధరోష్ఠంబు రమణీయతరపద్మరాగముగను
తే. రతివధూమణిచే నూత్నరత్నఖచిత, మగుచుఁ జెలువొందుచొక్కపుజిగిపసిండి
బొమ్మ యన నొక్కముద్దులగుమ్మ వేడ్క, నవ్విరూపాక్షుఁ గన్గొన నరుగుదెంచె.

శా. చంచల్లీల నొకర్తు నీలజలదచ్ఛన్నోడురాడ్బింబమో
యెంచ న్మించినచంచరీకతతిచే నింపొందురాజీవమో
యంచు న్బొల్పుఁగఁ జాలి మోముపయి జెల్వౌకుంతలశ్రేణి న
ర్తించ న్నీలగళుం గనుంగొనుట కేతెంచె న్సిరుల్మించఁగన్. 129

చ. సకియ యొకర్తు నూపురలసన్మణికంకణకింకిణీధ్వను
ల్వికటగతిం జెలంగఁ బరిభాసితనవ్యసువర్ణభూషణ
ప్రకరము లుల్లసిల్ల నలపల్లవశేఖరుఁ జూడవచ్చె ద
ర్పకకరముక్తమై సరవిఁ బర్వెడుచొక్కపుడేగయో యనన్. 130

సుగంధి. ఈగతి న్ద్విరేఫవేణులెల్ల సంతసంబుతో
వేగ నేగుదెంచి యంత వింతకాంతి నెంతయు
న్బాగుమీఱినట్టినట్టిమేటిపైఁడిగట్టువిల్తునిన్
యోగినాథుఁ జూచి రాగయోగ మొప్ప నొక్కటన్. 131

ఉ. అంగన లెల్ల వేడుక ననంగశతప్రతిమానభంగ ది
వ్యాంగుని నబ్భుజంగునిఁ బ్రియంబున నీక్రియఁ జూచి జాళువా
బంగరుపళ్ళెరంబులను బాగుగ రత్నము లుంచి హారతు
ల్సంగతితో నొసంగి సరసంబుగ సేసలు చల్లి రంతటన్. 132

ఉ. అద్దిర వీనిచెల్వము! జయంత ధనేశకుమార మారుల
న్బద్దయుఁ గెల్వఁజాలు ధరణి న్వలసిల్లెడు మేనితేజ మా
ప్రద్దునకు న్సమం బనఁగఁబోలు వయారె విలాసలీల నో
ముద్దియలార రండు కడుముద్దులు గుల్కెడునమ్మ! సారెకున్. 133

సీ. పొటకారెడుతొదపుతుమ్మెదగుంపు నదలించుఁ బరికింప వీనిపెన్నెఱులకాంతి
తొగలరాయనితోడఁ దులయౌ ననఁగవచ్చు మొనసి వేకువను వీనిముద్దుమోము
వెలిదమ్మిఱేకులఁ బలుమాఱు నిరసించు రమణిరో! వీనినేత్రములచెల్వు
తళతళ మెఱయునిద్దపుటద్దముల నేలు లీలతో వీనికపోలయుగము
తే. వెలయుతిలపుష్పమును గేరు వీనినాస, వింత యగుసింగిణీవిండ్లు వీనిబొమలు
కొల్లలుగ మొల్లమొగ్గలఁ గోడిగించు, నెంతయును బంతమున వీనిదంతపంక్తి.

క. నెలఁతా! పున్నమఱేవె, న్నెల తా సరియగునె పోల్ప నెఱి నీతనిచె
ల్వాఱెడునగవునకు న్నను, బలుకులకు న్సరియె చిలుకపలుకులు ధాత్రిన్? 135

గీ. కంబుసన్నిభ మైనగళంబువాఁడు, ఇమ్ముమీఱు విశాలవక్షమ్మువాఁడు [డు
రమణఁ బొడవగు బాహుదండములవాఁడు, తొడరిసింగంబుఁ గెల్చు నెన్నడుమువాఁ

. తమ్ములఁ గేరుపాదలసితమ్ములవాఁడు నవీనబంధుజీ
వమ్ము నదల్చుమోవిచెలువమ్మును గల్గినవాఁడు పేర్మిఁ జో
క్కమ్మునఁ గమ్మవిల్తుతమకమ్ము నణంచెడువాఁడు లీలతో
నమ్మకచెల్ల! వీఁడు మది నమ్మక పోవఁడి దేమిచోద్యమో? 137

సీ. ఎమ్మెమీఱఁగ వీనికెమ్మోవి యానుట భావింప నమృతంబుసేవ గాదె?
పొలుపొంద వీనితోఁ బొందొనర్చుట వేడ్క నలకల్పభూజాశ్రయంబు గాదె?
లీల వీనిని గాఁగిలించుట నిర్జరగవి యిచ్చునిష్టానుభవము గాదె?
ఎలనైనచెల్వముఁ బనిపూని కన్గొంటఁ దలఁపఁగ ననిమిషత్వంబు గాదె?
తే. కుసుమశరకేళి వీనితోఁ గూడియుంటఁ, బ్రకటితం బగుసామ్రాజ్యపదవి గాదె?
యిమ్ముగా స్వర్గలోకసౌఖ్యమ్ము వేఱె, కోరవలయునె వీఁడు చేకొనియె నేని? 138

ఉ. కొమ్మరో! మోము ముద్దుగొని కోరికఁ జెక్కులు గోట మీటి చె
ల్వమ్ముగ నెంతయుఁన్ గళరవమ్ములు మీఱఁగఁ బూని తేనియల్
గ్రమ్మెడుమోవి యాని యధికంబుగ వీని యురమ్ము సారెకుం
గ్రుమ్మఁగరాదె గబ్బిచనుగుబ్బల నుబ్బును గొబ్బుగొబ్బునన్? 139

క. కుతుకమునఁ బ్రతిదినము నీ, చతురుని మెయిజంట నుండుసతిభాగ్యము సం
స్తుతి సేయఁదరమె తిరముగఁ, జతురాస్యున కైన వానిచానకునైనన్. 140

ఉ. ఈ నెఱజాణఁ డీచెలువుఁ డీదరహాసవిభాసితాననుం
డీనళినీకళత్రనిభుఁ డీప్రభుఁ డీనవయౌవనాంగుఁ డే
మానిని నైన నెంతయును మన్మథబాణవికంపితాత్మఁ గాఁ
దా నొనరింపకున్నె? వనితామణులార! విలాససంపదన్. 141

శా. వీనిం జూచినపూవుఁబోఁడి మదనావిర్భావలోలాత్మయై
మేనం బుల్కలు గ్రమ్మ మేటిజిగిచన్నెట్టుల్ గగుర్పట్టఁగా
సూనాస్త్రాలయమెల్లఁ జెమ్మగిలఁ జాఁ జొక్కంగదే కొమ్మ! యిం
పూనం జంద్రునిఁ గన్నచంద్రశిలయుంబోలెం బ్రమోదంబునన్. 142

ఉ. కంజదళాక్షి! యీననువొకానిఁ గనుంగొనినంతనుండియున్
రంజిలి మానసంబు పరిరంభణలాలసమయ్యెఁ జయ్యనన్

మంజులపుష్పబాణములు మన్మథుఁ డేయఁ దొణంగెఁ బైపయిం
బింజయుఁ బింజయుం దవులఁ బేర్చి కడుం దృఢలీల నొక్కటన్. 143

క. అతివా! శతధృతి యీతనిఁ, బతిఁగా నూహింపకున్న పాపమునసె కా
మతిఁ దలకోఁతలఁ బడియెన్, సతతము భువనంబులెల్లఁ జర్చింపంగన్. 144

వ. అని మఱియు నిట్లని వితర్కించిరి 145

సీ. పణఁతి యీతండు వాక్పతియొ! యిట్లనఁగ నల్మొగములుఁ బుక్కిట ముగ్ధ యేది?
తరుణి యితండు మాధవుఁడో! యిట్లన శంఖచక్రముల్ తొమ్మునఁ జాన యేది?
ధవళాక్షి యితఁడు వాసవుఁడో! యిట్లన వేయుఁగన్నులుఁ గులిశంబుఁగలుగ దేది?
శుకవాణి యితఁడు దర్పకుఁడో! యిట్లనఁగ గ్రొవ్విరితూపులును దివ్యవిల్లు నేది?
తే. యితఁడు భల్లాణునిజభక్తి మతినిఁ దెలియఁ, జల్లమాంబనిజంబెల్ల నరవి నరయఁ
బూనిచనుచున్న శివుఁడుగాఁబోలు నిదియొ, తథ్యమగు నిందుముఖులార! తలఁచిచూడ.

క. తొలినోములఫల మిపుడీ, చెలువునిఁ గనుఁగొంట యిందుచే భాగ్యం బో
చెలులార! కల్గె నిట్టులఁ, దలఁపఁగ నద్భుతము గాదె ధారుణియందున్?. 147

క. అని యివ్విధమునఁ బురసతు, లెనలేనిముదంబుతోడ నీక్షింపుచుఁ దన్
గొనియాడ నంత శివుఁ డా, జనపతి మొగసాలదరికిఁ జనియెన్ లీలన్. 148

వ. అని సూతుం డెఱింగించిన విని నైమిశారణ్యమహామును లటమీఁదివృత్తాంతం
బెట్లని యడుగుటయు.

శా. గౌరీచారుపయోధరద్వయమిళత్కస్తూరికాకర్దమ
స్ఫారోదగ్రభుజాంతరాళవిధిజంభద్విణ్ముఖామర్త్యకో
టీరస్థాపితనూత్నరత్నరుచిధాటీప్రోల్లసత్పాద! మం
దారక్షీరపటీరహారహిమరుక్తారాభమందస్మితా!. 150

క. తరుణారుణాబ్జసుందర, చరణా! దురితాబ్ధితరణ! సంతతకరుణా!
ధరణీధరశరణా! శశి, ధరణా! కరిహరణ! నిఖిలభయసంహరణా! 151

తరల. భువనపోషణ! సత్యభాషణ! భోగిరాజవిభూషణా!
దివిజపాలన! ద్విడ్విభాలన! దివ్యతాండవఖేలనా!
పవిధరార్చిత! మౌనిపూజిత! భానుకోటివిరాజితా!
శివగిరీశ్వర! భూతిదాయక! సింధుజాధిపసాయకా!. 152

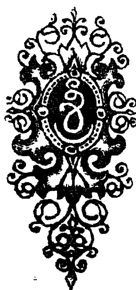
మాలిని. మనసిజశతరూపా! మర్దితాశేషపాపా!
దనుజరిపుకలాపా! దర్పితోద్యత్ప్రతాపా!
ధనపతివరమిత్రా! దాససంస్తోత్రపాత్రా!
ఘనతరనిజశౌర్యా! కాంచనాహార్యధైర్యా! 153

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వర ప్రసాద లబ్ధ కవితా సామ్రాజ్య ధురంధర ఘన యశోబంధుర కౌండిన్యగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్య పుత్ర బుధ జన విధేయ తిమ్మయ నామధేయ ప్రణీతం బైన రాజశేఖర విలాసం బను కావ్యంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

రాజశేఖరవిలాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

మత్కామితజనసుర
భూమీరుహ! భుజగవరవిభూషణ! సుగుణ
స్తోమ! హిమాచలకన్యా
కోమలముఖపద్మభృంగ! కుక్కుటలింగా. 1

వ. అవధరింపుము నైమిశారణ్యమహర్షులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవిఖ్యాతుం డగు సూతుం డిట్లనియె నట్లు జగన్మోహనాకారుం డగు నవ్విటజంగమేశ్వరుండు తన మందిరద్వారంబునకు వచ్చు టెఱింగి భల్లాణుండు. 2

చ. ఎదురుగ నేగి యాగురుజనేశ్వరుఁ గాంచి నమస్కరించి స
మ్మదమునఁ దోడితెచ్చి సుషమం బగుపీఠిక నుంచి శోభన
ప్రదముగ నర్ఘ్యపాద్యములు భాసురలీల నొసంగి వేగఁ ద
త్పదసలిలంబు మూర్ధమున భక్తినిఁ జల్లుక నిల్చి యుండినన్. 3

క. నెఱిఁ గక్షపాలయం ద, త్వ్యరుకాంతులఁ దనరుభూతి యొక్కింత కరాం
బురుహమునఁ బట్టి యోగీశ్వరుఁ డానృపునుదుట నిడిన సరవి నతండున్. 4

ఉ. పావనమయ్యె మద్గృహము పక్వము లయ్యెఁ దపోవిశేషము
ల్వావిరి వృద్ధిఁబొందెఁ జెలువం బగుకీర్తి యుఁ బూని యర్థి పై
నీవు మహానుభావుఁడవు నేఁ డరుదెంచుటఁ జేసి వేడ్క నో
భావజరూప! పూర్వకృతభాగ్యవశంబున మాకు నియ్యెడన్. 5

క. గురులింగ మిమ్ముఁ గన్గొని, పరితోషము నొంది మది శుభస్థితిఁ దనరెం
బరమేశ్వరుఁ డిప్పుడు స, త్కరుణం బ్రత్యక్షమైనకైవడి మీఱన్. 6

సీ. ఎందుండి యిచటికి నేగుదెంచితి రిట్లు మునిచంద్ర! సౌందర్యమూర్తి దనర
నీమోవి పలుగంటు లీచెక్కుగవచీరు లీచిన్నివెన్నెల నెన్నునగవు
లీముద్దునునుబల్కు లీబిత్తరపుఁజూపు లీవలిపపుఁజెక్కు లీయొయార
మరయంగ మీకె భాసురలీలఁ దగునయ్య మఱి యెందునైన నీమహిమగలదె?

తే. నాఁగ నాశంభుఁ డప్పు డానంద మొదవఁ, జేతులారఁ జేసి నవ్వియుఁ జెలువు మెఱయ
నట్టివిటచిహ్న మేర్పడ నఖిలజనులు, వినఁగ నెఱజాణ యగుచు నిట్లనియెఁ బ్రీతి.

సీ. జననిగర్భంబున జనియించినట్టితత్ఫలమెల్లఁ దెల్పెద నలర వినుఁడు
జారుఁడై సతతంబు వారకాంతలతోడఁ గామకేళులయందుఁ బ్రేమఁ గూడి
కొమరొప్ప నింతుల గుబ్బచన్నులమీఁద గరిమఁ జేయిడుకొని విరులశయ్యఁ
బవళించి సుఖలీలఁ దవిలి యుండినఁగాక కోరికలెల్లను గుదియఁబట్టి
తే. కలలఁ దరుణులఁ గామించి కలితుఁ డగుచుఁ, బెరిగి పంచేంద్రియంబులు బిగ్గఁబట్టి
తియ్యవిల్తానిబారికి నొయ్య నొరిగి, తిరుగుచుండిన ఫలమేమి సిరుల కరయ? 8

క. మానినులఁ దవిలియున్నను, మానుగ నిహపరము లొదవు మనుజులకెల్లన్
గానల భూములఁ దిరుగుచుఁ, దానములు జపంబు లేల తగ నొనరింపన్? 9

సీ. సరవి ముత్తోత్రిపద్రిష్మరిఁ దలనిడుకొన్న కరిదైత్యమథనుండు కామి గాఁడె?
కొమరొప్ప మోహించి కూఁతు నిల్లాలిఁగాఁ గైకొన్న పరమేష్ఠి కామి గాఁడె?
కూర్మిఁ బదాఱ్వేలగొల్లపూఁబోణులఁ గలసినవెన్నుండు కామి గాఁడె?
గౌతమమునిపత్నిఁ గడఁగి వరించిన గట్టుపగవాఁడు కామి గాఁడె?
తే. కోరియాచార్యభామినిఁ గూడినట్టి, కైరవాప్తుండు మిక్కిలి కామి గాఁడె?
కామి గాకున్న యట్టియస్ఖలితుఁ డెవఁడొ, కామి గాఁడేని నిర్వాణకామి యగునె?

గీ. ఆదియనుంగాక కామశాస్త్రాళియందుఁ, గామి గావచ్చు నని పల్కు కతన నిట్లు
తనర విటజంగమాకృతిఁ దాల్చి యేను, నలర వెలయాండ్రభక్తుల నడిగికొనుచు. 11

క. భోగింతు నెల్లవేళల, బాగొప్పెడు కామశాస్త్రపద్ధతి వెలయన్
శ్రీగల్గుట కరయఁగ ఫల, మీగతి సుఖియింపవలదె యింపలరారన్? 12

చ. రమణికుచద్వయం బొగి నురమ్మున నానుక మోము మోముపైఁ
బ్రమదము మీఱఁ జేర్చుకొని పల్మఱు కోర్కులఁ బుష్పశయ్యపై
నమరఁగఁ బవ్వళించి యనయంబును మన్మథసౌఖ్యలీలలన్
గ్రమమున నోలలాడుటయె గాదె సుజన్మఫలంబు ధారుణిన్. 13

క. అని సెలవ్రలఁ బాఱఁగఁ జ, య్యన నవ్వుచుఁ బల్కు జంగమాధిపు నారయం
జనదనుచు నృపుఁడు లింగా, ర్చన సేయఁగఁ బిలువ నతఁడు క్రమ్మఱఁ బలికెన్.

సీ. జననాథ! మారాకచంద మంతయు నీకు విను మెఱిఁగింతు సవిస్తరముగ
నన్నంబుపై నించుకైనఁ గోరికలేదు పలనైనవెలఁది గావలయుఁ జుమ్ము
వేశ్యలేనిదినాలు వేయైనఁగాని భోజన మొనరింపను సైఁపకుండుఁ
గావున వేవేగఁ గన్నులపండువ యగు దాని నొక్కతెఁ దగినభక్తి

తే. తోడఁ దెప్పింపు వేడుకతోడ నిపుడు, గారవంబుగ నీ విచ్చుకట్నమిదియె
యనుడు నృపశేఖరుఁడు నేర్పడనర నతనిఁ, గాంచి యిట్లను సద్వచోగరిమమీఱ.

చ. వినుఁ గురునాథ! నిక్క మగువిన్నప మొక్కటి చిత్తగించి యి
ట్లనుచితము ల్వచింపఁగ మహాత్ములకున్ దగదయ్య మిమ్ము ని
ప్పుని విని యెవ్వరైన నగుబాటొనరించెదరయ్య మీరెఱుం
గని దిపు డెద్ది యుష్మహినిఁ గార్యము లేదు గదయ్య తెల్పఁగన్. 16

చ. అడుగు మఱెద్దియేనియు భయంబ యొసంగెదఁ గాక మీకు ని
ప్పుడు నొకకన్నియం దెలిసి పొందుగఁ బెండ్లియొనర్చి రత్నపుం
దొడవులు జీరలుం బసులతో ధనధాన్యములున్ గృహంబులున్
గడువడి భృత్యవర్గమును గైకొను మిచ్చెదఁ గోర్కి మీఱఁగన్. 17

క. ఊరూరఁ దప్పకుండఁగ, మేరలు సేయింతు నిపుడు మీశిష్యులకు
న్వారంబు లొసఁగునట్లను, దారత వర్షాశనములు తగ నొనరింతున్. 18

తే. పెండ్లికట్నంబులును గడుఁ బేర్మితోడ, రాగికప్పెరలును మీకుఁ బ్రాకటముగ
నియ్యఁ జేసెదఁ బ్రజలచే నెల్లతఱిని, సూనశరరూప! యట్లు గాదేని వినుము. 19

శా. గ్రామంబు ల్కరు లందలంబులు శతాంగంబు ల్తురంగంబులు
న్భూమిం బేరగువస్తుసంఘములు సంపూర్ణంబుగా నిప్పుడే
ప్రేమల్మీఱఁగ నిత్తుఁ జేకొను మిటు ల్వేయేల యీరాజ్యమం
దోమార్తాండనిభప్రకాశ! కొనుమీ యుర్వ్యర్ధభాగం బొగిన్. 20

క. ఈరీతి సౌఖ్యలీలల, చేరూఢిగ నుండు టొప్పు చిరతరమహిమం
గోరిక మీఱఁగఁ గైకొను, మారాధ్యజనావతంస! యని పల్కుటయున్. 21

క. ఆపలుకులు విని గురుఁ డతి, కోపోద్రేకమున నృపతికుంజరుఁ గని యో
భూపాలక! నీతెగం, బీపట్టునఁ దెలిసెఁ దలుచు లిం కేమిటికిన్. 22

తే. ధరణి భల్లాణుఁ డెంతయు దాత యనుచుఁ, జెప్పఁగావిని యేతెంచునప్పుడొక్క
కాసాసంగిన వెలయాలు గలుగు నిటుల, లోభ మేటికిఁ గుసుమశరాభ! నీకు. 23

సీ. భేకంబుఁ గనిచాల భీతిఁ బర్వెడుబంటు దురమున రిపులఁ బోఁ దఱుమఁగలఁడె?
మడిగట్టు వడి దాఁటఁ దడఁబడుతెట్టువ మించి వారాశి లంఘించఁగలఁడె?
యిసుమంతపసపుకొమ్మొసఁగఁ జాలనివైశ్యుఁ డెనసి యంగడిఁ జాలిడఁగఁగలఁడె?
యిలుబాసి వెడలంగ నలయుసోమరి వేగమున వారణాసికిఁ జనఁగఁ గలఁడె?
తే. సరవి మావంతుఁ డెక్కనఁ దరల లేని, వారణంబు భారంబు మోవఁగఁ గలదె?
కావున నొకింత నూత్నమా కామితంబె, యీయఁగా నోపవిఁక నిచ్చు పేది చెపుము.

గీ. ఎండకన్నును నీడక న్నెఱుఁగకుండి, తనర నఱచేతియర్థంబుఁ గనఁగ లేని
యల్పతరరాజ్యగర్వాంధు లైనయట్టి, నరవరుల కేల వ్రతములు ధరణియందు. 25

చ. గడియకుఁ బెక్కుమార్గములు కల్లలు పల్కుచు సాధుకోటి త
న్నాడయఁ డటంచు మ్రొక్కునపు డూరక యుండుచు వింతచేష్టలన్
గడువడిఁ దా నొకొక్కయెడఁ గండ్లెఱఁజేయుచు రాజ్యసౌఖ్యముల్
గడుకొనులాహిరీమసక గ్రమ్మిన మత్తులుగారె భూపతుల్? 26

ఉ. బొంకులకెల్లఁ దానకము పుట్టినయి ల్లగుఁ గల్మషాళికిం
గొంకొక సర్వదుర్గతులకుం దగుమూలము రాజసంబు నీ
కింక నతిప్రయాసమున నిట్లగురాజసవృత్తి నుండియు
న్బింకముతో వ్రతంబున కపేక్ష యొనర్తురె పార్థివోత్తమా? 27

గీ. నీకు నే వేళ నొకకాసు లేకయున్న, నిదిగో మాచేతికాసైన నిచ్చి వేగ
వెలపొలంతినిఁ దెప్పింపు మఱర నిదియు, వినఁగఁ గాదేని శపథంబు విడువుమిపుడు. 28

ఉ. వాహనము ల్రథంబులును వారణము ల్గోదవు ల్ధనంబులున్
గేహములు న్పురంబులును గేవలరత్నవిభూషణంబులున్
సాహసవృత్తితో నొసఁగి చాలఁ బ్రియంబునఁ గూర్చి యిప్పుడు
ద్వాహము సేయుకంటె నొకవారవధూటి నొసంగరాదొకో? 29

చ. అనుడు దినేశవంశకలశాంబుధిచంద్రుఁడు యోగిచంద్రునిం
గనుఁగొని యోమహాత్మ! తగుకార్య మెఱింగినరీతి విన్నవిం
చినపనిగాని లోభమునఁ జెంది వచించుట గాదు మీర లిం
దున కలుగంగఁ బాడియె? బుధుల్ క్షమ సేయరె తప్పు గల్గినన్? 30

క. కావున మీమది కింపుగ, వేవేగ వలంతి యైనవేడుకకత్తెన్
రావించెదఁ గైకొను మో, భావజనిభ! యనిన నతఁడు ప్రమదముతోడన్. 31

క. ఆటులేని దెలియవిను మొక్కటి భూతలనాథ! వారకాంతవిధము ప్ర
స్ఫుటగతిఁ జెప్పెద జంగమ, విటుఁ డని యెన్నక కడు న్వివేకము మెఱయన్. 32

సీ. సంపూర్ణపూర్ణిమాచంద్రబింబద్యుతిఁ బెద్దయు నిరసించుముద్దుమోము
విరిదమ్మురేకుల నెఱిఁ బరిహాసంబుఁ గావించునిడువాలుఁగన్నుదోయి
బింబికాఫలకాంతిఁ బేర్మిమీఱ జయింపఁ దివిరెడు సొబగైనతియ్యమోవి
మేలిబంగరుబొంగరాలతీరుల నేలఁ జాలినకఠినంపుఁజన్నుఁగవయుఁ

తే. గొదమతుమ్మెదకదుపుల గదుముకురులు, కరికరంబుల కెన యనఁ బరఁగుతొడలు
గొప్పపిఱుఁదులు నల్పమై యొప్పుకౌను, పృథ్వినాథ! గభీరనాభియును గల్గి. 33

తరల. మొలకనవ్వులు వాలుఁజూపులు ముద్దుగుల్కెడుపల్కులుం
దళుకుఁజెక్కులు హంసయానము తమ్మితూండ్ల జయింపఁగాఁ
గలభుజంబులు కంబుసన్నిభకంధరంబును గల్గి తా
వలచియు న్వలపింపనేర్చినవామలోచన కావలెన్. 34

క. పురుషుం దలసినమీఁదటఁ, బురుషాయితబంధగతులఁ బొందుపఱచు వరుసన్
సురతంబు సేయనేర్చిన, గురుకుచ గావలయు నలరఁ గువలయనాథా! 35

క. నఖదంతక్షతచుంబన, ముఖనిఖిలరతిప్రకారములఁ దానె కడున్
సుఖలీలఁ గలయునీరజ, ముఖియే కావలయుఁ జుమ్ము భూపతితిలకా! 36

చ. కలకల నవ్వుకొంచుఁ దమకంబునఁ గంచెల పిక్కటిల్లఁగాఁ
గులుకుమిటారిగబ్బిచనుగుబ్బలు పైపయి నుబ్బఁ దేనియ
ల్చిలికెడుముద్దుపల్కులును జెన్నుగ మోహముమీఱఁ గేరున
చ్చిలుకలకొల్కి గావలయుఁ జిత్తజకేళికి భూభుజోత్తమా. 37

సీ. నిక్కజక్కవదోయి నెక్కసక్కెములాడు చనుగుబ్బ లురమున నొనర వాని
భుజయుగం బలర మూఁపున లీలఁ గీలించి చెలువొప్పఁ జెక్కునఁ జెక్కుఁ జేర్చి
పలుమాఱు గళరవంబులు మీఱి చెలగంగ నిమ్ముగా మరునిల్లు చెమ్మగిలఁగ
కొనగోటిపోటు లొయ్యన మర్మము ల్నాట పగలచే బెదరుమై వడఁకు దోఁపఁ
తే. జొక్కి బిగికౌఁగిలింతలఁ బెక్కుక్రియలఁ, బ్రేమ దళుకొత్త పసియించి పెదపుపరి
సురతమును బ్రోడయై సేయుసుందరాంగి, కావలయుఁ జుమ్ము ధారణీకాంత! యిపుడు.

వ. మఱియును. 39

సీ. ధనగర్వమునఁ బల్లవునిఁ దృణీకృతలీల గణనసేయని పెల్లుకత్తె గాక
కలహించి వేడుకకాని నెంతయు నెగ్గులాడుచు నుండుగయ్యాళి గాక
నెమ్మది మొరునిపై నిలిపి మారునికేళి నలరఁ దేలింపనితులువ గాక
ప్రేమచేఁ బిలిచిన బేలయట్లుల బల్కనొల్లనిమాయలబెల్లి గాక
తే. యొకనిచే విత్త మంది వేఱొకనితోడఁ, గలిసి వర్తించుబల్లొసకారి గాక
పూని యేప్రొద్దునిద్దురపోతుగాక, మదటయును గాక పరికింప మలిన గాక. 40

తే. విటునితోఁ గూడియున్నట్టివెలఁది గాక, బానిసెయు రోగియును గాకపాపి గాక
బేలయును గాక తగ మగనాలు గాక, యున్నవాల్గంటిఁ దెప్పింపు ముర్వినాథ! 41

క. విను చిత్తిని శంఖిని హ, స్తిని పద్మిని యనెడునాల్గుతెఱఁగులసతులం
దునఁ బేరెన్నికయగుప, ద్మిని గావలెఁ జుమ్ము మాకు మహీరమణేశా! 42

క. శివపాదభక్తినిరతయు, నవిరళసౌందర్యవతియు నతిపుణ్యగుణ
ప్రవిమలతరహృత్కమలయు, నవనీశ్వర! మాకు నిచ్చునది యిపు డెలమిన్. 43

సీ. ఘనసారమృగమదగంధసారానేకసంతతనవ్యవాసనలచేత
మౌక్తికాంబుజరాగమరకతనీలాదిదివ్యమాణిక్యదీధితులచేతఁ
దరుణేందుబింబసుందరదర్పణావళీతరళితఘనధగద్ధగలచేత
సౌవర్ణపర్యంకసంవ్యాప్తమల్లికాద్యతులితకుసుమసంహతులచేత
తే. సరవిఁ దెలియిడ్డచందువాసిరులచేతఁ, బ్రకటితము లగుజాలవల్లికలచేత
సొరిదిఁ జేరైననిఖిలవస్తువులచేత, నలరుకేళిగృహంబు గావలయుఁ జుమ్ము. 44

వ. అనిన నృపాలుం డిట్లనియె. 45

తే. అట్లె కానిమ్ము దేవ మీ రానతిచ్చు, క్రమము మీ అంగ నిప్పుడే గడనసతిని
నలరఁ దెప్పింతు ననిపల్కి యాక్షణంబ, కౌతుకంబాత్మ నెంతయుఁ గడలుకొనఁగ.

క. తలవరులఁ బిలిచి ధరణీ, తలవరుఁ డవ్విధముఁ జెప్పి తగినధనంబుల్
వలనొప్పఁగ నిచ్చి ముదం, బలరఁగ వెలపొలఁతిఁ దెం డటంచుం బలికెన్. 47

వ. అంత. 48

ఉ. పద్మము లెంతయు న్సొబగు వాసి వెస న్ముకుళింప విస్ఫుర
త్సద్మములందు భూసురులు తత్సమయక్రియ లాచరింపఁగా
సద్మము మీఱువార లగుసామజయానలకెల్లఁ జాలహృ
త్పద్మము లుల్లసిల్ల రవి పశ్చిమవారిధిఁ గ్రుంకె నత్తఱిన్. 49

సీ. కరమొప్పు సాంధ్యరాగము మీఱి చెల్వార నంధకారము పర్వె నఖిలదిశలఁ
జొక్క లాకసమునఁ జక్కనొక్కటకుండె ముదముతోఁ దొగలఱేఁ డుదయమయ్యె
జనులకెల్లను బ్రీతి యొనర వెన్నెల యొప్పె లలిఁ జకోరములు కోర్కులఁ జెలంగె
నలిని తాఁ దలవంచె నగియెను గుముదిని కోకంబు లెడబాసి కుందె మదిని
తే. మరుఁడు వెడవింటివిరితూఁపు లరయఁ బూని, యేపుదనరారవిరహుల నేయఁ దొడఁగె
సతులకుఁ బురుషులకుఁ బరస్పరవిలాస, రసము చిలికెడుపలుకు లింపెసఁగె నపుడు.

సీ. ముత్యాలతాటంకములు గొమ్ము పూఁబోఁడి! పన్నసరం బిదే సన్నుతాంగి!
భుజకీర్తు లివె చూడు గజరాజగామిని! యొడ్డాణ మిదిగో మహోత్పలాక్షి!
కరకంకణంబులు గైకొమ్ము హరిమధ్య! చేర్చుక్కబొట్టిదె చిన్నెలాఁడి!
మొగపులతీఁగ చెల్వుగఁ బూను శుకవాణి! సేవళం బిదె రమ్ము నీలవేణి!
తే. రత్నహారంబు లివె యోడురాజవదన!, పన్నెచీరలు గొనుము సౌవర్ణవర్ణ!
గంధసారంబుఁ బూయుమా కంబుకంఠి, యనుచుఁ బుడ తేనికోరిక లాత్మ నలర.

ఉ. పల్లవులెల్ల మొల్లముగ బల్లిదులై కడు మంచివస్తువు
లొక్కల్లలుమీఱఁ బట్టుకొని కూరిమితోఁ బఱతెంచి వారసం
ఫుల్లసరోజనేత్రలకుఁ బొందలరార నొసంగి వేడ్క రం
జిల్లఁగఁ బెక్కుమక్కువలఁ జెంది సుఖింతు రనేకలీలలన్. 52

క. తలవరు లయ్యెడ నర్థము, లలఘుగతిం గొనుచు నరగ నంచితకాంతా
హాలమానసు లగుచు న్వే, శ్యాలగృహముల కరిగి విలువసాగిరి వరుసన్. 53

సీ. రమ్ము పద్మావతీ! రావె చింతామణీ! రా జగన్మోహినీ! రాజరేఖ!
రమ్ము చకోరాక్షి! రా పుష్పమంజరీ! రావె లీలావతీ! రత్నపుత్రి!
రా సుందరాకార! రమ్ము కైరవగంధి! రావె బింబాధరి! రమ్యభూష!
రావె కోకిలవాణి! రా సరోరుహపాణి! రా మధువ్రతవేణి! రమ్ము తరుణి!
తే. రావె నారీశిరోమణి! రమ్ము రమణి!, రమ్ము నవచంద్రికాహాస! రాజహంస!
యనుచు వేవేగ నింటింటి కరిగి యిటులఁ, దలవరులు వారకాంతల నలరఁ బిలిచి. 54

క. ధనములు మణిభూషణములు, ఘనతరచిత్రాంబరములు గలపంబులునుం
గొనుఁ డివె విటజంగమునకుఁ, బనివడి నిద్దురకు నిపుడు ప్రమదముమీఱన్. 55

తే. వనజముఖులార! ధారుణీవరునియాజ్ఞ, యిట్లు కావున మసలక యీక్షణంబ
వలసినంతధనంబును వరుసఁ గొనుచు, వేగముగ రండు జంగమవిటునికడకు. 56

వ. అని పల్కుటయును. 57

సీ. నెఱజాణఁ డొకఁ డింట నిద్దుర కున్నాఁడు రాఁ గూడ దనె నొక్క రాజవదన
కోడెకాఁ డొకఁడు దాఁ గోరినధన మిచ్చి వదలనీఁ డనె నొక్క వాలుఁగంటి
మిగులఁ గూరిమి చేయువగకాని నెఱబాయఁ దగదు రా ననె నొక్క చిగురుఁబోఁడి
పల్లవుఁ డొకఁడు దర్పకకేళి కీవేళఁ గాచినాఁ డనె నొక్క కంబుకంఠి
తే. ననుపుకాఁ డొకఁ డాసించి వినయలీలఁ, దవిలి యున్నాఁడనియె నొక్క ధవళనేత్ర
విటశిరోమణి యొకఁ డిలు వెడలనీక, దంట యై యున్నవాఁ డనె దంట యొకతె.

ఉ. మిండనిఁ బాసి రాఁదగదు మిన్నక పొం డనె నొక్క లేమ చె
ల్వం డిదె చూడుఁ డట్లగదిలో నియతం డనె నొక్క రామ భూ
మండలిఁ బేరు గల్గుసుమం బగు మేలిపసిండిసొమ్ము లీ
తం డొసఁగన్ గడించి చన ధర్మము గాదనె నొక్క భామయున్. 59

తే. ఇట్లు చెలులెల్లఁ దమవిధం బెఱుఁగఁ జెప్పి, రఱదుఁ గొందఱు ప్రౌఢలౌ నిందుముఖులు
మందమధురోక్తు లలరార మానవేశ, కింకరుల కిటు పలికిరి శంకలేక. 60

క. వినుఁ డెఱిఁగించెద నెంతయుఁ, బనివడి గణికాజనంబుపద్ధతు లెల్లన్
వినయం బలరారఁగ నో, ఘనులార! సవిస్తరంబుగా నిఁక మీకున్. 61

గీ. విటుఁడు లేనిరేయి వేదనఁ జెందుచు, నిదుర కంటి కెఱుఁగ నేర దండి
కాసొసంగునట్టి కడజాతివాఁడైనఁ, గల్గ గోరు వారకాంత మదిని. 62

సీ. కడుఁ గురూపి యైనఁ గందర్పనిభుఁ డంచు నభినుతి యొనరింతు రలఘులీల
నంత్యజన్ముని నైన నమలవంశజుఁ డంచుఁ బల్కుదు రెంతయుఁ బ్రౌఢి దనర
నతిమూఢమానసుం డగుమానవుని నైన సరసుఁ డటందురు సరభసమున
బ్రహ్మహంతకు నైనఁ బరమధార్మికుఁ డంచు గణుతింతు రెప్పుడును గ్రమముతోడ
తే. నెన్నఁ గల్గిననీతివిహీను నైనఁ, దవిలి సద్వృత్తునం డండ్రు తమకు నొక్క
పీసమైనను గాసైన వీడె మైనఁ, జేతి కొసఁగినచో నెలచిగురుఁబోండ్లు. 63

ఉ. చిన్నెల వన్నెల న్వగలఁ జిత్రవిధంబుల ముద్దుమాటలన్
వెన్నెల నెన్ను నవ్వులను వేమఱు బిత్తరివాలుఁజూపులన్
సన్నల సైగల న్మిగుల జాణతనంబున వారకామినుల్
చెన్నుగఁ బల్లవప్రతతిచేత ధనంబులు దోఁతు రెప్పుడున్. 64

సీ. ఒకమాఱు పయ్యెద నోరగాఁ దొలఁగించి సవరించు జిగిగుబ్బచన్ను లలర
నొకమాఱు సోగవెండ్రుకల బల్మను కొప్పు సడల జల్లున విప్పి ముడుచు మరల
నొకమాఱు మణిమయప్రకటభూషణములు వదలించి తిరుగంగఁ గుదురుపఱుచు
నొకమాఱు నవ్యమౌక్తికమణీహారము ల్గొనగోటఁ జెక్కుల గ్రుచ్చి తివియుఁ
తే. జెలఁగి మఱియును శృంగారచేష్టలలరఁ, గేరుచుండును బెక్కువిహారములను
సొబగుమీఱుదు వగకానిఁ జూచినపుడు, మరులు కొల్పును వెలయింతిమహితగతిని.

చ. పొలుపుగ నిన్నుఁ బాసి యొకపూఁట మహాయుగ మంచు నెంచుచో
వలనుగ నీవు న న్నిటుల వంచన సేయఁగఁ బాడియే? యిటుల్
దలఁపఁగ నీతియే? యనుచుఁ దక్కుచుఁ జొక్కుచు నిక్కువంబుగా
వలచినయట్లు మాయలను వారవధూటి భ్రమించుఁ బల్లవున్. 66

చ. ధనము లవేల పో యిపుడు దాసియు నైన గడించు నీక్రియన్
ఘనముగ మాకు నీచెలిమి గల్గుటయే పదివే లటంచుఁ బె
న్వినయపుమాట లాడుచును వేడుక గానిఁ గరంగఁజేసి యొ
య్యన విభవంబుఁ గొండ్రు గణికాంగన లెంతయు నేర్పు మీఱఁగన్. 67

క. వలచినవానికిఁ బడఁతియు, వలచినచందమునఁ దోఁచి వదలదు గా కెం
పులు నైన వెలపొలంతికి, వలపును గనకంబునపను వాసన గలదే? 68

వ. అదియునుం గాక. 69

సీ. పల్లవవ్రాతంబు పాలిబల్రాకాసి ప్రకటితోద్యన్మద్యపాననిరత
గురతరానేకదుర్గుణగణాలంకార సకలమాయావాదజననసీమ
భూరికోపవికారపూరితనిజచిత్త కఠినవాక్యక్రియాగ్రథితరసన
ధర నసీతులకెల్ల గుఱుతుమీఱినతావు దానధర్మదయావిధానహీన
తే. శాకినీభూతభేతాళసమదదైత్య, భీకరాకార విలయగంభీరనినద
సుమశరారామమార్గభాసురసమగ్ర, లగ్నకంటకయుతవల్లి లంజెతల్లి 70

సీ. కుఱుచవై తఱుచుగా నెఱెసినవెండ్రుక లొప్పు మీఱఁగ దువ్వి కొప్పు ముడిచి
యిలఁ బ్రాఁతచెప్పుటట్టలఁ బోలి వ్రేలాడు కుచముల ఱవికచేఁ గుదియఁ బట్టి
తొడిగినకుబుసంబువడువున ముడత లేర్పడియెడునొడలిపైఁ బసపు రాచి
యెలుఁగుతోలును మీఱి యెంతయు మాసిన సెద్దపుట్టము చాలఁ బ్రీతిఁ గట్టి
తే. బొరుసునొసటను జంద్రంపుబొట్టు బెట్టి, యడుసుకన్నులఁ గజ్జలం బడర దిద్ది
బోసినోటను దమలంబు పూని యిటుల, విటులఁ బలుమాఱు నగఁ జేయువృద్ధవేశ్య.

తే. పద్మమయినను దగుమహాపద్మమయిన, శంఖమయిన నొసంగినఁ జాలకుండి
ధనదు మెచ్చ దొకింతైనఁ దనకుఁ గల్గు, విత్తమంతయు నీకున్న వేశ్యజనని. 72

క. పసఁ ద్రాగినపులుఁగుక్రియ, న్విసువక తగఁ బ్రేలుకొంచు వేశ్యాంబ కడుం
బిసరేఁగి బూతులాడు, న్బసఁ గల్గనియీగి యడఁగఁ బల్లవతతులన్. 73

ఉ. ఆకులు పోఁకలు న్మణులు హారములు న్బహుగంధసారము
లోకకలు రూకలు న్మదిని గోరినయట్టిసమస్తవస్తువు
ల్వారికటమొప్ప మాయ లొగిఁ బన్ని భ్రమించును నేర్పుమీఱఁగాఁ
జేకొనుఁ బో విటావళులచే గణికాంబ విచిత్రవైఖరిన్. 74

గీ మిండఁ డొకనాఁటికేయి రాకుండెనేని, గాసువీసంబు చేతికిఁ గల్గనందు
కించుకేనియు నిదురఁ బోనీదు కూఁతు, గడవపూఁబోఁడి యవ్వ పెన్కంచుముప్వ.

వ. ఇట్లగుటంజేసి పల్లవవిరహిత యైనవేశ్య మీ రిచ్చుధనంబుఁ గొని జంగమవిటుని
కడకు రాకుండునే యని యథార్థంబుగఁ బల్కిన విని. 76

క. నమ్మక నృపభటు లతిశీ, ఘ్రమ్మునఁ గ్రమ్ముకొని సకలగణికాజనగే
హమ్ములు నిమ్ముగ దూఱి ము, దమ్మునఁ బరికించుకొనుచుఁ దగ నచ్చోట్లన్. 77

క. ద్యూతమధుపానమృగుసం, గీతసుసాహిత్యనృత్యకేళులచేతం
బ్రీతిఁ జెలంగుభుజంగ, వ్రాతంబులఁ గనిరి చిత్రవైఖరి మెఱయన్. 78

ఉ. ఈగతి నుండఁ జూచి ధరణీశ్వరుపాలికిఁ జారు లెంతయు
న్వేగమ చేరి తద్విధము విస్మయలీల నెఱుంగఁ జెప్పిన
న్బోగముచానఁ దే కిటుల బొంకులు బల్కుట మీ కొకింతయు
న్బాగగునే యటంచు నరపాలుఁడు కోపముమీఱఁ జూచుచున్. 79

క. ఉన్నంత పొరుగుపల్లెల, కు న్నేగినదూతలెల్ల గొబ్బున నపుడే
ఖిన్నత మీఱఁగ నటువలె, విన్నప మొనరింప ధరణివిభుఁ డవ్వేళన్. 80

ఉ. ఎక్కడఁ జూచినం బురి నొకించుకయు న్నెడ లేక యెప్పుడున్
లెక్కకు నెక్కుడై గడనలేములు కాచుకయుండు రిప్పు డే
దిక్కున నొక్క వారసుదతీమణి కల్గకయుండు టెంతయున్
మిక్కిలిచోద్య మంచు మది నివ్వెక దిగ్గున లేచి యత్తఱిన్. 81

క. నల్లనిశాలు ముసుంగిడి, యెల్లజనంబులను డించి యింపొంద మహీ
వల్లభుఁడు తానె చనియె మ, హోల్లాసపువేశ్యవాటి కున్నతలీలన్. 82

ఉ. ధీరుఁడు భూవరుం డిటులఁ దీవ్రగతిం జని తద్గృహంబులన్
సోరణగండ్లపద్ధతులఁ జూడఁ దొడంగె విచిత్రలీలల
న్గేరుచుఁ గోరికన్ మదనకేళులఁ దేలుచు నుండువారలన్
భూరిసుగంధపుష్పమణిభూషణధారుల నిర్విచారులన్. 83

వ. ఇట్లు చతురశీతిబంధనఖదంతక్షతపరిరంభణాద్యనేకకామశాస్త్రప్రకారంబులం దవి
లి క్రీడించుచున్నం గనుంగొని శివశివేతి మంత్రంబును బఠించుచు విఫలప్రయ
త్నుం డై ధాత్రీవల్లభుండు తనమనంబున వితర్కించె. 84

క. చారులు చెప్పినవిధ మిపు, డారయఁ దథ్యంబ యయ్యె నవ్విటునకు నిం
కేరీతి నొసఁగఁ గల్గుదు, వారవధూమణిని వ్రతము వడి నిల్పుటకున్. 85

క. వెలపొలఁతి గల్గనందున, నిల యేలెడురాజు నంచు నెవ్వతె నైనం
బలిమిం జెప్పించిన నిది, కలుషంబులకెల్ల మొదలు గాదె తలంపన్? 86

చ. కడునడురేయి యయ్యె నని కల్లరిజంగము క్రోధచిత్తుఁ డై
పడి నదలించి పల్కునొకొ? వంచనమీఱ వ్రతంబు మీఁదట
న్విడువఁగఁ బోలునో? భువిని విశ్రుతమౌ నపకీర్తి నొందఁగాఁ
బడునొకొ? నీలకంధరునిభాస్వదనుగ్రహ మెట్టు లున్నదో? 87

తే. వేశ్య నొసఁగెద నని మున్న విశ్వసింపఁ, బలికి యిపు డెట్లుబొంకుదుఁబాడిదప్పి
మహి నసత్యముకన్నఁ గల్మషము కలదె, నేటు సేయంగ మానవకోటులకును?. 88

తే. మును హరిశ్చంద్రముఖ్య లౌమనుజపతులు, నిత్యసత్యవ్రతాచారనిపుణు లగుటఁ
గాదె చిరకీర్తి సకలజగంబులందుఁ, జెంది నిర్వాణరాజ్యాభిషిక్తులైరి. 89

క. కరి హయ భట రథ శిబి కాం, బర ధన మణిభూషణాదిబహువస్తువు లి
ద్ధర నెన్నఁగ సతతంబులె, తిరముగ సత్కీర్తిదక్క ధీరాత్ములకున్?. 90

క. మును దీక్షయొసఁగువేళను, ఘనుఁ డగుగురునాథుఁ డెంత కాదని యనినన్
విన నొల్లక వ్రతభంగం, బొనరింపఁ దలంచు టిప్పు డుచితం బగునే?. 91

క. అదిగావున నవ్విటునకుఁ, గొదుకక పట్టంపుదేవి నొసఁగి ధరిత్రిన్
విదితం బగుశపథము కో, విదు లెన్నఁగ నిల్పికొనుట విహితం బనుచున్. 92

చ. అవనితలేంద్రుఁ డంతయు రయంబ గృహంబున కేగి సంతత
ప్రవిమలశీలయైన తనభామిని నొయ్యనఁ జేరఁ బిల్చి యో
ధవళసరోజనేత్ర! విను ధర్మయుతం బగునొక్కవాక్యమున్
దవిలినభక్తితోడ విదితంబుగ నీ కెఱుఁగంగఁ జెప్పెదన్. 93

చ. సరసముమీఱ నొక్కవిటజంగము ధూర్జటిఁ బోలి నేఁడు దా
నురుతరలీల నెయ్యెడల నుండియొ వేగమె చేరి నన్సభాం
తరమునఁ జూచి యెంతయు ముదంబున దీవన లిచ్చి కోరుచున్
గుఱుతుగ నొక్కవారసతిఁ గోర్కె నొసంగు మటంచుఁ బల్కినన్. 94

క. ఇయ్యకొని భటులచేతికి, నెయ్యంబున ధన మొసంగి నెఱి నొకపదుపుం
దొయ్యలిఁ దెమ్మని పనిచియు, నయ్యెడ వారలను నమ్మ కతిశీఘ్రమునన్. 95

సీ. చని వేశ్యవాటి యెల్లను గ్రమక్రమమున వెదుకంగ నంగ నవ్వెలఁదులెల్లఁ
బల్లవసహిత లై పరిపరివిధముల గుఱుతుగా మరుకేళిఁ గూడుచున్న
గనుఁగొని వ్రతభంగమునకు నెమ్మదిఁ జాల వెఱచి యెంతయును వివేకిని వని
నీకు నివ్విధమెల్లఁ బ్రాకటం బలరారఁ దెలుప వచ్చితి నతితీవ్రఫణితి
తే. నిందుముఖి యెన్నఁడు నెఱుంగ నిట్టిచోద్య, మభవుబలుమాయకాఁబోలు! నైననీదు
బుద్ధితోడుత నూహించి పొసఁగ నొక్క, వాక్య మిట్లని పల్కుమా వనుమీఱ.

క. అనుమనుజాధీశ్వరునిం, గని మృదుమధురోక్తు లలరఁ గాంతామణి యి
ట్లను హృదయాధీశ్వర మును, వినవే శితిగళునికథలు విబుధులవలనన్. 97

చ. చిరతరలీల భక్తతతిచిత్తము లారయఁ గోరి యీశ్వరుం
డరుదుగఁ బెక్కురూపుల నహర్నిశముం జరియించుఁ దొల్లియుం
దురితవిదూరుఁ డైనచిరుతొండనినిశ్చలభక్తిఁ జూడఁ ద
ద్వరసుతుఁ గూరఁగా నడిగి వానికి నీఁడె మనోరథార్థముల్. 98

తే. అవ్విభుఁడె మున్ను పాడిలె నిమ్మవ్వసుతునిఁ, బూని చంపించుకొంటకునై పోయిదాని
నధికతరహర్ష మొప్పార నన్న మొనర, వేఁడుకొన్నట్టిబల్లాయలాఁడు గాఁడె! 99

క. అట్టిశివదేవునకు నీ, పట్టున నివ్వడుగు పెంతపని సుగుణుఁడవై
యొట్టైన నొసఁగి శపథము, గట్టిగ నిల్పుకొనవలయు ఘనతరలీలన్. 100

మ. తను నెంతేనియుఁ బెద్దఁ జేసి నలినీనాథాన్వయోత్తంస! యి
ట్లనఁగా ధర్మమె? నీవు నాపతివి తథ్యం బేను నీదాసి నిం
దనుమానింపక మీమదిం గలుగున ట్లత్యంతమోదంబుతో
నొనరింపందగుగాక పల్కుటను మీ రూహింప నింకేటికిన్. 101

క. పురుషుఁడు దైవం బతఁడే, కరణి నియోగించు నదియె కావించుట కా
కరయఁగ మఱి యొండైనం, దరుణుల కొక్కింతయును స్వతంత్రము గలదే! 102

క. సలలితముగ నిహపరసుఖ, ములు రూఢి నొసంగి సకలపుణ్యఫలంబు
ల్గలిగించువిభునికంటెను, తలిరుంబోఁడులకు వేఱ దైవముగలదే! 103

సీ. కాంతామణులకుఁ జొక్కపుఁబెన్నిధానంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
కుసుమగంధులకును గొంగుబంగారంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
కమలాక్షులకు నభీష్టము లిచ్చుదైవంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
చిగురుబోఁడులకుఁ జెల్వగుకల్పభూజంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు

తే. చంద్రముఖులకు బహుజన్మజనితదురిత, పటలతిమిరార్కబింబంబు ప్రాణవిభుఁడు
పొలఁతులకుఁ జాల వెల లేనిభూషణంబు, రాజశేఖర! పరికింపఁ బ్రాణవిభుఁడు.

క. వ్రతములును దానధర్మము, లతులితగురుదేవతార్చనాదులు విను మో
క్షితినాథ! యించుకేనియుఁ, బతిభక్తికి సాటియగునె భామామణికిన్. 105

ఉ. కావున నెల్లరీతులను గర్తవు నీ వెటులానతిచ్చినం
బావనలీలఁ జేకొనక పల్కుట యొట్లది కాదటంచు ధా
త్రీవరముఖ్యా! నిక్కముగఁ దెల్పుము చింతిల నేటి కిక్క్రియన్
భావభవారి భక్తతతిపాలిట నెప్పుడుఁ గల్గి యుండఁగన్. 106

క. అన విని జననాథుఁడు వే,దన నొందుచు నవ్విశాలధవళేక్షణ న
క్కునఁ జేర్చి వదలి క్రమ్మఱ, ననియె న్మది తొట్రుపడఁగ నభినవలీలన్. 107

ఉ. ఓసరసీరుహాక్షి! విను మోకులపావని! యోవధూమణీ!
నీసరి యేరి మానినులు నేటొనరింపఁగ ముజ్జగంబుల
న్వాసిగ నేఁడు నాపలుకువాక్యము మీఱఁగ వేశ్యకాంతవై
భాసిలి జంగమేశ్వరునిభావజకేళిఁ గలంగఁజేయుమా. 108

ఉ. వారక యీపురి న్నెచట వారవధూమణి గల్గ నందున
న్వారిజనేత్ర! ని న్నిటుల వంచనసేయక వేడ్కఁ గత్తెగాఁ
గోరినవారజంగమునకుం దగ నీవలసెంగదా మదిన్
నేరము లెన్న కియ్యెడల నిల్పుము మద్వచనప్రకారముల్. 109

ఉ. నీవు పతివ్రతామణివి నీవలనం దగ మెచ్చి మేచక
గ్రీవుఁ డభీప్సితార్థములు ప్రేమ నొసంగెడు సంశయం బిఁకన్
భావమునందు నిల్పక కృపామతిఁ జూడుము నన్ను నియ్యెడన్
నావుడుఁ బువ్వుఁబోఁడి తననాథున కిమ్ముగ మ్రొక్కి యిట్లనున్. 110

క. వలనొప్ప నింతపనికై, పలుమఱుఁ బ్రార్థింప నేల పావనమతితో
నలబోజుఁగుజంగమునకుం, జెలువుగ న న్నొసఁగవలయు శీఘ్రమున నృపా! 111

క. ధరయెల్ల గుత్తఁగొని యొక,దరి నింముకతావు దీనత న్వేఁదుక్రియన్
బరికింపఁగ నిటుల హృదీ,శ్వర! కొంచెపుఁబల్కు పల్కవచ్చునె నీకున్. 112

ఉ. భూనుతలీల మున్ వ్రతముఁ బూనితి రెడ్డియు నిత్తుమంచు జం
గానకు వారకాంత నిడఁగా నొనగూడని యంతమాత్రనే
దీనతఁ బల్కఁ బాడియె సుధీజను లెల్ల హసింప? రెందు నే
నేనుఁగు నెక్కి చక్కనవనీశ్వర! శక్యమె దిడ్డి దూఱఁగన్. 113

చ. అను వినుతాంగిపల్కులు దినాధిపవంశపయోధిపూర్ణిమా
వనజవిరోధి యెంతయు నవారితమోహనిబద్ధచిత్తుఁడై
విని యొకయింత సొమ్మసిలి వేగమె తెప్పిరి యోనెలంత! యి
ట్లన గతి గంటిఁగాక తగదా మది నిక్రియ నూహసేయుటల్? 114

క. ఆడినమాట తగ న్విడ, నాడక కైకొన్నమాత్ర నకటా మదిలో
నోడక విటపరునకు నీఁ, బాడియె యవివేక ముడిగి పంకజగంధీ! 11

తే. పద్మదళనేత్ర! ని న్నెడబాసి యొక్క, నిమిషమేనియు నోర్వఁగ నేర్చు టెట్లు?
పరమసాధ్వివి ని న్నిట్లు పల్కినట్టి, తప్పు క్షమసేయుమా మది దయదలిర్ప. 116

క. ఈయెడ నింతయు నానతిఁ, బ్రోయక గైకొంటి వెన్మితో మఱి యెందున్
నీయట్టిసతులు గలరే, వేయాఱులలోన నైన విమలేందుముఖీ! 117

ఉ. చంచలనేత్ర! నామదికి సమ్మతిగా నిపు డొక్కమాట యూ
హించి దయ న్వచింపుము మహిం జిరకీర్తు లనేకభంగులన్
నించు మటంచుఁ బల్కుటయు నీలమధువ్రతవేణి నేరుపు
ల్మించఁగ నన్నరేశుని లలిం గని యిట్లనెఁ బ్రోడజాడలన్. 118

తే. క్షితిప! యిటుల విచారంబు సేయుచుండి, చిన్నమాటలు పలుకంగఁ జెల్లదిదియుఁ
గాక మత్స్వాంతవృత్తియుఁ గనుఁగొనంగఁ, దలఁచితేనియు వినుము డెందమున నలర.

సీ. జననాథ! విను హరిశ్చంద్రావనీంద్రుండు గాధేయుకొఱకు లోకంబు లెఱుఁగ
ధారుణీభారమంతయు వేగఁ బోనాడి తనపాలంతిని బుత్త్రి నొసర నమ్మి
మునుకొని యంత్యజన్మునివెంట మధుమాంసములు మోచుచును వానిఁ గొలుచుచున్న
వంత నవ్విభునిసత్యవ్రతంబున కాత్మఁ గరుణించి నిజభక్తవరదుఁ డైన
తే. కాశికావల్లభుఁడు జగత్కారణుండు, విశ్వనాథుండు చండికాధీశ్వరుండు
ప్రేమ సాక్షాత్కరించి యభీష్ట మొసఁగి, కావఁడే వారి నత్యంతకౌతుకమున! 120

క. నీ వాడినవాక్యం బిపు, డేవిధమున నైన నిర్వహించినదానన్
భావజదమనుఁడు కరుణం, బ్రోవఁగలం డాత్మ నలరి భూవరతిలకా! 121

ఆ. భక్తి విడకయుండు భిల్లాణి! యిప్వేళ, మది దృఢంబుమీఱ మట్టుపఱచి
సేయుకార్య మిఁకను జింతింపవలవదు, నాకు నైనఁ గడువిన మ్రగతిని. 122

సీ. అను ఘనజఘనఁ గన్గొని యను జనపతి విను విశుతాంగి! శోభనత దనర
నీచిత్త మరయంగ నీచందమున నొత్తి చూచితి నిజమది చోద్య మలర
నిరువురహృదయంబు లేకమై యుండినఁ గోర్కెలన్నియు నొనఁగూడఁగలవు
మొనసి నిన్నీవేషమున నొసంగినయప్పు డప్పిటవరుఁడు క్రోధాత్ముఁ డగుచు
తే వారకామిని దేకటు లూరిలోన, వరుని నెడబాసి యొంటిమై సరవి నున్న
యట్టిమగనాలిఁ దెచ్చి తీవనుచు నొల్ల, కాజ్ఞ యొనరింపఁగలఁ డమితాగ్రహమున.

క. కావున ని న్నీరూపము,తో విటశేఖరునికడకుఁ దోడ్కొనిచనఁ గా
దీవేళ వేశ్యకామిని, వై వేగమె రమ్మటంచు ననిచినయంతన్. 124

క. అంతిపురి కరిగి యయ్యాలి, కుంతల వెలయింతి యగుటకుం జనుచున్నన్
అంతం గని యెంతేనియు, సంతసమున మల్లికాంబ సవతికి ననియెన్. 125

శా. కల్లం గ్లావు విరాళిఁ గొన్న విటజంగం బంగనం గోరుచో
నుల్లం బెల్లను బల్లవింప నను నీ నొప్పింప కో చల్లమా
భల్లాణక్షితిపాలశేఖరునకుం బట్టంపుఁబూఁబోఁడి వై
చెల్లంబో యిటువంటిచుల్కనిపను ల్చేయంగ నీ కర్హ మే? 126

క. ఓయప్ప వారకామిని, గా యిప్పు డలంకరించి కర మొప్ప మనో
నాయకునికడకుఁ దోడ్కొని, వే యరుగఁగదమ్మ నన్ను వికచాబ్జముఖీ. 127

తే అనెడుకూరిమిసవతి నెంతేనిఁ గరుణ, మీఱ నవ్వారిజాక్షి తా గారవించి
పలుకు నిట్లని యోముగ్ధకలికి మేలు, చెలఁగి నీబుద్ధి వేవేలు సేయఁజాలు. 128

ఉ. నీరజగంధి నీవనుచు నే ననుచు న్మది భేద మెద్ది యె
వ్వారికతంబునన్ బ్రతుము వంచన నొందక యుండి భక్తి యొ
ప్పారినఁ జాలు నీవ చను మాత్మ గ్రహించి పుడిట్టు లుండఁగా
నేరవు కామశాస్త్రగతి నిక్క మెఱుంగవు గ్రోల వారయన్. 129

క. ఇభరాజయాన మును నీ, విభుకౌఁగిట మెలఁగుచుండు విధమంత యుఁ గా
దభినవవిలాసుమశర, నిభుఁ డయ్యతి రతిరహస్యనిపుణుఁడు సుమ్మా! 130

ఉ. చొక్కులఁ దక్కుల న్నగుల సొంపగు తేటమిటారిచూపులన్
జక్కనిమందహాసములఁ జారువిలాసముల న్సలీలఁ బెం
పెక్కుడుదివ్యవాసనల నింపగుతియ్యనిముద్దుపల్కుల
న్నిక్కపువారకాంతకరణిన్ వలపింపవలె న్భుజంగునిన్. 131

తే. మఱియు నసమాస్త్రశాస్త్రప్రమాణసరణిఁ, దవిలిపురుషాయితాదిబంధములయందుఁ
బ్రోడ వైయు కూడవలయు నేర్పునఁ జెలంగి, పల్లవునియుల్ల మల్లనఁ బల్లవింప. 132

క. అటుగాక హృదీశ్వరుచెం,గట నే నియ్యకొని వచ్చి క్రమ్మఱ నిపు డో
కుటిలాలక! నిన్నంపినఁ, బటుపైఖరి నలుగఁడే నృపాలుఁడు చెపుమా? 133

తే. అని సవతి నూరడిలఁ బల్కి యాక్షణంబ, చల్లమాదేవి తుది లేనిసంతసంబు
దనరఁ బతిహితమునకు నై తానె వేగ, మున నలంకృతి యొనరించుకొనఁదొడంగె.

తే. సుందరులు గొందఱప్పుడయ్యిందుముఖికిఁ, గుందనపుబిందియలయందు బొందుమిగుల
నెంచఁగలిగినపన్నీరు నించి చాల, నంద మొప్పార జలకంబు లార్చి రాగిని. 135

క. ఉడురాజవదన యొక్కతె, తడియొత్తె న్రాజసతికి ధౌతాంబరముల్
నడుఁదాల్చె నొసఁగె సొగసుగఁ, గడు వేడుకతో నొకర్తు కాంతామణికిన్. 136

ఉ. సొంపుగ నింద్రనీలమణిశోభల నేలఁగఁ జాలి సోగలై
పెంపెసలారుముంగురులఁ బెద్దయుఁ గ్రొమ్ముడి దిద్ది దిక్కులన్
ముంపుచుఁ బెంపుమీఱెడుసమున్నతదివ్యసుగంధయుక్తమౌ
సంపెఁగదండఁ జుట్టె నొకసారసనేత్ర నృపాలపత్నికిన్, 137

ఉ. ముద్దులగుమ్మ యోర్తు చెలిముందఱ గొప్పమెఱుంగుటద్దముం
దద్దయు నిల్పె నొక్కవనితామణి కస్తురిబొట్టు మోమునం
దిద్దెఁ బడంతి యోర్తు సొరిది న్మకరీమయరేఖ లెంతయున్
ముద్దియతళ్కుఁజెక్కులను మోహనలీల లిఖించె నేర్పునన్. 138

చ. కలువలఁ గేరుచంద్రముఖికన్గవ నొక్కవధూలలామ చె
ల్వలరఁగఁ గజ్జలం బిడియె నజ్జనిభానన యోర్తు వేడ్క రం
జిలఁగను నీలవేణి జిగిసిబ్బెపుగుబ్బలపైని జొబ్బిలం
గలప మలందె నంచితసుగంధయుతంబుగఁ జిత్రవైఖరిన్. 139

సీ. చారుముక్తాహారవారము గ్గళమున నించె వేడుక నొక్క మించుబోఁడి
సౌవర్ణకర్ణభూషణము లందముమీఱఁ దగిలించె నొకశీతధామవదన
ఘన మైనపచ్చలకడియంబు లిరవుఁగాఁ బెట్టెఁ జేతుల నొక్క బిసరుహాక్షి
కమనీయరత్నసంఘటిత మై చెలువొందుమొలనూలిడియె నొక్క మోహనాంగి
తే. పాదములనందియలు బెట్టె భామయొకతె, నుదుటఁ జేర్చుక్కనిడెనొక్క సుదతిమఱియుఁ
బేరుగలభూషణములెల్లఁ బ్రేమ నిడిరి, రమణు లింపార నప్పుడారాజసతికి. 140

వ. ఇట్లగణ్యశృంగారధారిణి యై యనంతరంబ. 141

సీ. ఘనసారచందనకస్తూరికాముఖ్యదివ్యగంధంబులు దిశలఁ బర్వఁ
గింకిణీనూపురక్రేంకారనాదము ల్కడునింపుమీఱ నొక్కటఁ జెలంగ
ఘనరత్ననికరసంఘటిత మై తనరారు నవ్యకాంచనభూషణములు మెఱయ
భూరికుంతలబంధభారంబుచే మించి మంద మై నడకలు సందడింపఁ
తే. బీనకుచకుంభయుగళంబు పేర్మిఁ బొదల, లలితశృంగారలీలావిలాసములను
వాసి మీఱంగ నమ్మహీపరునికడకు, నింతి యరుదెంచె మదనునిదంతి యనఁగ. 142

క. ఈరీతి నతులతరశృం, గారము దనరారవారకాంతయుఁ బోలెం
జేరి తనయెదుట నిలిచిన, నారీమణిఁ జూచి ధరణినాథుఁడు వేడ్కన్. 143

క. ఈలలనారత్నం బీ, నీలాలక యీవినిద్రనీరజముఖి యీ
లీలావతి తగు నాఁ దన, పాలిటిబంగరుమన కంచుఁ బ్రణుతించి వెసన్. 144

తే. భూమివిభుఁ డంతఁ దన యింతిపురము వెడలి, నెలఁతఁ దోడ్కొని యరుగుచో నింగినుండి
చూచి సురకాంత లెంతయుఁ జోద్యమంది, యెల్లవారును దమలోన నిట్టులనిరి.

సీ. ధారుణీశ్వరుబుద్ధి పూరి మేసంగెఁబో సరగ నెం దుండియో జంగ మొకఁడు
చేరి వారాంగనఁ గోరినతఱి నియ్య గొనకొని యిచ్చుటఁ గొదువకాని
తనభక్తి చెడకుండఁ బనివడి వేశ్యగా నిల్లాలిని నొసంగె నిట్టిచిత్ర
మెప్పెడు నను వార లొకకొందఱును భళా చాన యొక్కతె యైన మానవేంద్రుఁ
తే. డేటికి నొసంగు ముద్దియ లిద్ద ఱగుటఁ, జేసి వారలు తమలోనఁ జెలఁగి పోరు
చున్నఁ గన్గొని యిపు డిచ్చుచున్నవాఁడు, గాని నిక్కంపుభక్తి కాఁగలదె యిట్టుల?

క. ఇచ్చిన నిరుపుర నొక్కట, నచ్చం బగుభక్తితోడ నర్పింపక యీ
కుచ్చితములు తగ వనుచున్, మెచ్చక యొకకొంద ఱేమిమే లనువారున్. 147

చ. పురములు వాహనంబులును భూషణము ల్ధనధాన్యము ల్సువాం
బరములుఁ బాఁడిధేనువులుఁ బ్రార్థనసేయక జంగమయ్య యే
తెఱఁగున వేశ్యఁ గోరె! నతిధీరత నట్లతఁ డింతిఁ గోరినన్
ధరణిపుఁ డెట్టు లియ్యకొనెఁ! దా నని పల్కెడువారు కొందఱున్. 148

క. ఇయ్యకొని వారసుందరి, నెయ్యెడలం గన్గొన్న నిల్లాలి నిటుల్
చయ్యన నొసఁగుట ఘనతయొ, యియ్యిలపతి కనుమఁ గొంద ఱెన్నెడువారున్.

సీ. ఆసరోరుహనేత్రయైనఁ గా దన కిట్లు పతివెంట వేశ్యయై భవ్యగతిని
జనినంత భక్తియే యనువారు కొందఱు గట్టిగా భక్తిమార్గంబు పూని
నప్పుడే భక్తుండు చెప్పినవిధమెల్లఁ జేసిన నిల్లాలు సేయకున్న
నదియు పో చిత్రి యనువారు కొందఱు సతికి భర్తకు నొక్కమతియ యైనఁ
తే గల్గు నభిమత మిది కల్ల గాదు నృపుఁడు, లీల నీజంగమునకు నిల్లాలి నొసఁగి
హాయని మెప్పించి బొందితో నరుగఁగలఁడు, సరగఁ గైలాసమునకెల్ల జనులు నెఱుఁగ.

క అనువా రొకకొందఱు నై, కనుఁగొన నవ్వేళ నృపతి కాంతామణిఁ దో
డ్కొని చని యలజంగమునా, యనిసన్నిధి నునిచి యిట్లు లనియెం బ్రీతిన్. 151

క. తనుచిగురుబోఁడిఁ దెచ్చితి, నొగి మీరుఁ బరిగ్రహింపుఁ డోస్వామి! యనన్
నగుమొగ మలరఁగ నపుడ, జ్జగతీపతితోడ యోగిచంద్రుఁడు పల్కెన్. 152

తే రమ్ము భల్లాణ నిక్కంపురాజ వనుచు, నెమ్మదిని జాల నీమాట నమ్మియుంటి
నెంతదడవయ్యెఁ బడఁతిఁ దే నేగి యిపుడు, పూని నీయోజయెంతైన మానఁగలదె?

క. కంగుగ జంగమువిటుఁ డను, చుం గడు నిబ్బంగిఁ జూలకఁ జూచితొ తలఁపన్
వెంగలివి భూప! నీ కే, సంగతి నలరారు మానసము నామీఁదన్. 154

సీ. కామాంధకారి నై కడఁకతో నీరాకఁ గాచుచుండఁగ మూఁడుకన్ను లయ్యెఁ
దలయేఱు బరువయ్యెఁ దగ మేను సగమయ్యె గళమూలమునఁ జందునిలుకడయ్యె
వలనొప్ప మనుపటీవగ దప్పె వలపును విరిగెను నడురేయి సరవి నయ్యె
నా కేటి కీవేశ్య నీ కేటినిజభక్తి బూటకంబులచేతఁ బ్రొద్దుగడపి
తే. నాఁడవింతియ కాక భూనాథులెచట?, వ్రతము లెచ్చట? ఘనశైవమతము లెచట?
నెందుఁ గొఱగానిపోలఁతుక నిటులఁ దెచ్చి, యందుకొమ్మనువారెందునైనఁ గలరె.

వ. అని వెండియు నిట్లనియె. 156

తే. అనవలసి నిన్ను నిటువలె నంటిఁ గాక, తగునె వేశ్యలతోఁ బొందు తాపసులకు?
వలసితివి భూప! మానసనై యధికముగను, దీనిఁ గైకొమ్ము నీవైనఁ బూని యిఁకను.

సీ. అనువిటవరునిఁ గన్గొని వినయోక్తి నిట్లను మనుజాధీశుఁ డనువు మీఱ
నయ్యలు మీ రెట్టు లాడినఁ దగుఁ గాక క్షితి నయ్యలకుఁ దెచ్చుచిగురుఁబోండ్ల
నవ్వలుగాఁ జూడ నర్హ్యంబు మాకును దవిలి మీ కిట్లాడఁ దగునె మమ్ము?
నాఁకలి గొన్నచో నన్న మెవ్వరికైనఁ గలిగిన నిడి నాడఁ గాదు సుమ్ము
తే. మీమదికి సంతసంబైన మీనవేత్ర, నరయుచుండంగఁ దడవయ్యె నయ్య యింకఁ
దప్పు లెన్నక కైకొమ్ము తరుణి నిపుడు, కరుణనని భక్తి వడుగుల కెరఁగుటయును.

క. నృపతిఁ గృపఁ జూచి యపుడా, కపటపువిటజంగమయ్య కడునవ్వుచు నో
తపసకులవర్య! ఱోయఁగ, నిపు డాడితిఁ గాక సాటి యేరీ నీకున్. 159

ఉ. కావలె నన్నమాత్రమునఁ గౌతుకముం జెలు గాఁగాను రా
జీవదళాక్షిఁ దెచ్చితివి చెన్నలరన్ బదివేలు సేయు నీ
భావజుచేతిమేలినునుబంగరుబొమ్మను ముద్దుగుమ్మ న
జ్జీవునకు న్విధాతకును శేషునకుం దరమే నుతింపఁగన్? 160

క. ముద మొదవఁగ నఱచందురుఁ, గదుముఁ దిఘ్రురును విదనుదురు కడుఁ బొదలెడుతు
మ్మెదకొదమకదుపుఁ జెదరఁగ; నదలించు న్నదతి మృదువు లౌ పెన్నెరులన్.

క. వాసిగ నీసుదతీమణి, నాసము నాసమమె యంచు నవగంధఫలి
న్నాభనుఁగతిఁ గన్గొని పరి, హాసం బొనరించు సంతతాంచితలీలన్. 162

తే. చెలఁగి జగములు గెలువంగఁ దలఁచియిడిన, మరునిబలుసింగిణీవిండ్లు తరుణిబొమలు
కడఁక నవ్విండ్లఁ బూన్చినకలువతూఁపు, లీపయోజాననమిటారిచూపు లరయ.

క. చిగురాకు కెంపుబింబము, పగడంబును జెందిరమును బంధూకము ని
మ్మగువయధరమ్ముతోడుతఁ, దగునే తుల యనఁగ నెట్టితావుల నైనన్? 164

క. పలువరుస మొల్లమొగ్గల, పలువరుసలఁ గెల్వఁ జాలు భామినినునుచె
క్కులు తళుకుటద్దములతోఁ, గలహించుం దొమ్మిదులను గర్ణము లెంచున్. 165

తే. చెలువపలుకులు గండుఁగోయిలల నేలు, నెలఁతచిరునవ్వు లేఁతవెన్నెలల నవ్వుఁ
గలికికంఠంబు క్రముకంబు నలరు ఛిన్న, ములుగఁ గావించు నెంతయుఁ జలముమీఱ.

చ. పరువడి నంచితంబు లగుబాహుమృణాళములొప్ప గొప్ప లై
యలుతను ప్రేలుమౌక్తికపుహారములంచులఁ జీరలాడఁగా
గుఱుతుగ నవ్వెలందికుచకుంభయుగం బలరు న్మనస్సరో
వరమున సంభవించి చెలువం బగుతామరమొగ్గలో యనన్. 167

సీ. నునునల్లచీమబారును గేరు నూఁగారు వళు లబ్ధివీచికావళుల నేలు
నిసుకతిన్నియలతో వెసఁ బోరుఁ బిఱుఁదులు కరితుండములనెగ్గులరయుఁ దొడలు
మెఱయుకాహాళలతో మొనయును జంఘలు పాదయుగ్మము కచ్ఛపములఁ బోలు
నఖపంక్తి పలుమాఱు నగుఁ దారకంబుల నడలు రాయంచలఁ దొడరి యెంచు

తే. మేలిమిపసిండిచాయల గేలిసేయుఁ, బూని నిక్కంబుగా దీనిమేనికాంతి
యెందు నిటువంటిచెలు లైనయిందువదన, కలదె పరికింప మార్తాండకులవరేణ్య.

క. అని వనిత నెంచి-యాగురు, వను నోజననాథ ! నీగృహమునకు మముఁ దో
డ్కొని చను వేగము యిఁకఁ ద, క్కినతావులు నలదుసు మ్మొగిన్ మాకనుడున్.

క. నరపతి వల్లె యని యా, గ్గురునకుఁ గైదండ యిడుచుఁ గొమరొప్పఁగ నా
యిరవుకఁ దోడ్కొని తనమం, దిరమునకుం దెచ్చి యునిచి తిర మగుభక్తిన్.

గీ. అర్ఘ్యపాద్యాదు లొసఁగి ప్రహృష్టుఁ జేసి, యిలు వెడలివచ్చితగఁ దనవెలఁదికనియెఁ
గలికి ! యిన్నాళ్ళు నాయక్కుఁ గౌఁగిలించు, వరుసనీజంగమయ్య కీవలయుఁ జుమ్ము.

క. కాదేని దునియలుగ వడి, మోఁదెద నని చేత ఖడ్గముం బూని మహా
హాదమున నుండె నొకదరి, నాదిత్యకులాంబునిధిశశాంకుఁడు పేర్మిన్. 172

ఉ. అయ్యెడఁ జల్లమాంబ విభు నానతిఁ గైకొని వాఁడిచూపు లొ
య్యొయ్యన మీఱ లేనగవు లొప్పఁగ జెక్కులఁ బాఱఁ దీవి మైఁ
బయ్యెదజాఱ ముద్దునుఁబల్కులు చెల్వలరార నవ్విటుం
జయ్యనఁ జేరి మ్రొక్కి నెఱజాణగు టెల్ల నెఱింగి రంగుగన్. 173

క. చెఱకులు గొబ్బరియును శ, ర్కరయుం బాలును ఘృతంబు కలపంబులునున్
నెఱి ఫలరసాన్నములు క్రొ, వ్విరులు న్గడు నొసఁగి యంత వేడ్కలుమీఱన్. 174

గీ. పండుటాకులుకపురంబుబాగములును, ముత్తియఁపుఁజూర్ణమునుగూర్చిముగ్ధవిడెము
చుట్టియొసఁగుమఁ బవళించి సుభగలీల, నున్నయద్దేవుచరణంబు లొత్తుచుండె.

క. పరిభాషింపఁగఁ జూచిన, మఱి యావిటుఁ డించుకైన మాటాడక సు
స్థిరముగ నుండిన నమ్మద, కరిగామిని యతనితోడఁ గడువడి ననియెన్. 176

సీ. ఏవిచారములేక యిటు లున్నఁ జెంతను జేరిన మే లేమి వారసతికిఁ
బల్కరించిన మాఱుపల్కవు మూఁగలాగున రతిసేయంగఁ గోర విపులు
సిగ్గుచేఁ బొరియంగ శిశువ వింతయుఁ గావు కడురూఢి నున్నావు గండుమీఱి
యిత్తఱి నీకింత మెత్తతనం బేల జాగు మానుము ప్రొద్దు చాల నరిగెఁ

తే. బఱుషుఁ డొగిఁ జేయి సేయకే పొలఁతిచేయి, చేయరాదనిచూచినఁ జెలఁగియున్న
కొదువ లెన్నఁదలంచియో గుట్టుతోడ, నున్నవాఁడవు? నీ కిది యొప్ప దనఘ! 177

చ. సరసము మీఱఁ గేరుచును శయ్యకుఁ దారిచి కౌఁగిలించి సు
స్థిరముగ మోవి యాని నునుఁజెక్కులు గోళ్ల నొత్తి లీలఁ బ
ల్మఱు మరుకేళిఁ గూడి చెలిమానసముం గఱఁగింపనున్న నె
న్నరు నరు లింతయు న్మగతనం బని పూని భుజంగపుంగవా! 178

క. అనుఁ గాని లెమ్మటంచుం, జిగురాకుంబోఁడి యతనిఁ జెనకినఁ దా ని
మ్ముగ లేవక స్థాణు వనం, దగియున్న మహాత్ముఁ జూచి తనలో ననియెన్. 179

చ. శివశివ! నేనెంతయును జేసినఁ గైకొనఁగాని యీవిట
ప్రవరున కించుకేనియును బాఱదు మోహము నెమ్మనంబునం
దవి లిపు డెంత లెమ్మనుచుఁ దా బతిమాలినఁ గఱంగఁ డీ
భువిఁ జలికూటిపై నిడినఁ బొం దలరారెడు వెన్నకైవడిన్. 180

సీ. నిక్కువంబుగఁ దూర్పుదిక్కు వెల్వెలఁ బాఱెఁ జక్కనొక్కటవేఁగుఁజుక్క పొడిచె
దామ్రచూడంబులు తవిలి కూయఁదొడంగెఁ జదలున నుడులు తేజంబు తప్పె
జారచోరాదులసంచారములు వాసెఁ గమలాప్తుఁ డుదయించుసమయ మయ్యె
నిపు డైన మరుకేళి నిచ్చ సేయఁడు మంకుజంగ మివ్విటచిహ్న చనునె యెందు?

తే. నీశ్వరా యెట్టిచిత్రంబొ యిది! యటంచుఁ, దత్తరింపక విభునిచిత్తంబుగాను
బలిమినైనను గామింతు నలర నితని, ననుచు విరిపాన్పుపై నెక్కె నవ్వధూటి.

సీ. ఘనతరంబుగ దీపకళికలు నల్గడ వెలుఁగఁ గప్రపుధూపములు చెలంగఁ
గాంచి సమంచితఘంటానినాదము ల్మొఱయఁ బుష్పాదిభూతికరణిఁ దనరఁ
బరిమళాదులవింతబాగులు చెలువార సొగనుపల్కులు శివస్తోత్రములుగ
నలర సన్మణిగణంబులు హారతులలీల నమరంగ ఫలరసాన్నములు చాల

తే. లింగనైవేద్యములభంగి రంగుమీఱ, నలిన శివరాత్రి చేసెడుగతిని దనర
దేహ మథవున కర్పింపఁ దివిరి యపుడు, కరయుగము చాఁచి తుదిలేసెఁ గౌతుకమున.

క. ఆలింగని నొనరఁగఁ దా, నాలింగనమునకుఁ దివియ నమ్ముద్దులప్రో
యాలింగని మెచ్చి హరుం, డాలో నెలనాళ్లబాలుఁడై తగ నిల్చెన్. 183

తే. శంభుఁ డాచల్లమాంబహస్తములలోన, నివ్విధంబున బాలుఁడై నివ్వటిల్లి
యవ్వేలందుక మదిగట్టిదనుమ నోలిఁ, జనులఁ జేఁబూర వాపోయెఁ జన్నుఁగుడువ.

సీ. అది విని చాటున నొదిగియున్న నృపాలుఁ డనె సతి కద్భుతస్వాంతుఁ డగుచుఁ
బొలఁతిరో! యిది యేమి పుట్టుగొడ్రాలవై యున్న దానికిఁ జోద్య మొప్ప నిట్లు
శిశువు వాపోయెడిఁ జెప్పు మటంచుఁ దా లోపలి కేగక లోఁతు దెలియ
నడిగిన నిట్లను నవనీశ! కంటివా మెచ్చుగా మిండఁడై వచ్చినట్టి

తే. రొడయఁ డిప్పుడు బాలుఁడైయుండి పొగులు, చున్నవాఁడనఁ గ్రమ్మఱ నువిదతోడఁ
దరణివంశాంబునిధిశీతకిరణుఁ డైన, ఘనుఁడు భల్లాణధారుణీకాంతుఁ డనియె. 185

క. బాలుని కివ్విటపద్ధతు, లేలా వల దనుచుఁ జెక్కు లిడుగడ నొనరన్
వ్రేలుమును వేసిఘృతమును, బాలును బోయుము చెలంగి బాలేందుముఖీ! 186

తే. నావుడు లతాంగి యిట్లను భూవరేణ్య, పాలు ద్రావఁడు కొట్టంగఁ గేలు రాదు
మూఁడుకన్నుల నలరి యున్నాఁడు చూడ, నితరులకుఁ జెల్ల దివ్వింత యింతయైన.

తే. అనుడు నృపుఁ డింతిఁ దోడితెమ్మనియొడయని, నివ్వలికి మూఁడుకన్నులయీశ్వరుండు
వెఱ్ఱిగొఱ్ఱెను జేసి నన్ వేశ్య నడిగి, కొసరి మనభక్తి దెలియంగఁ గోరెనిటుల. 188

క. అనుటయు బాలునిఁ దోడ్కొని, వనితారత్నంబు వేగ ద్వారము వెడలన్
ఘనుఁ డాశంకరుఁ డంతట, మునుపటితనచిఱుతచందములు మానె వెసన్. 189

సీ. జడలలో మిన్నేఱు జాబిల్లిసికపువ్వు పులితోలు నునుశూలు పునుకసరులు
చేత ముమ్మొనవాలు చిలువసూడిగములు నొసలుమిక్కిలికన్ను విసపుఁగుత్తుక
వలిమిడి మెయిపూఁత తెలిగిబ్బ తత్తడి సగమేన గట్టువసామిపట్టి
మొగమునఁ జిఱునవ్వు మిగులఁ గూరిమిచూపు వన్నెమీఱెడుపాఁపజన్నిదములు

తే. నలర నలువయు వెన్నుండు నఖిలసురులు, మునులు ప్రముఖులు గొల్వ సమ్మోదమునను
భవుఁడు సాక్షాత్కరించెఁ గృపాసముగ్రుఁడగుచు భల్లాణు నెదుట నత్యద్భుతముగ.

తే. అవ్విధంబునఁ బ్రత్యక్షమైనయట్టి, యవ్విరూపాక్షుఁ గాంచి సాష్టాంగ మెఱఁగి
ముదముతోడుతఁ గేల్దోయి మొగిచి యువని, నాయకుం డిట్టులనినుతి సేయఁదొడఁగె.

చ. జయ జయ నీలకంఠ! పురశాసన! శంకర! ద్విడ్భయంకరా!
జయ జయ శాంభవీరమణ! చంద్రవిభూషణ! భక్తపోషణా!

జయ జయ దేవదేవ! మదసామజభంజన! యోగిరంజనా!
జయ జయ ఫాలనేత్ర! విలసద్గుణమండన! దైత్యఖండనా. 192

స్రగ్ధర. నారదతుషారకలపారదపటీరతరశారదవిశాలతరనీరదనిభాంగా!
దారుణసురాహితవిదారణ! జగద్భరణకారణ! మహాభయనివారణ! భృతైణా!
సూర! గణనాథ! శ్రుతిపారగ! జగన్నుత! ఘనోరగవిభూష! రిపుహార! గరళాంకా!
సారసభవార్చిత! సుధీర! సముదంచితకృపారససముగ్ర! ఘనసారసమహాసా. 193

దండకము. జయ గిరిశ! సురేశ ముఖ్యామరస్తోమమౌళిస్థిత స్నిగ్ధచామీకర రోచద్గ్రరత్న ప్రయుక్తావతంసప్రభాసంచయాంచత్పదాంభోరుహా! భక్తలోకామరోర్వీరుహా! హారనీహార కర్పూర డిండీరమందార గోక్షీర హారావళీ చారుకీర్తిప్రకాశా! మహేశా! కపర్దాంచితేందుప్రభామండలప్రస్ఫుటద్దివ్యకల్లోలినీకైరవేందీవరా! ధీవరా! గ్రావరాట్కన్యకాచారువక్షోరుహద్వంద్వలిప్తాంగరాగప్రదీప్తోరుదోరంతరా! సంతతోద్యత్సరోజాతజాతాండభాండోదరా! భూరివేదండ చర్మాంబరా! తాండవాడంబరా జంభజిద్రత్నశోభావిడంబోజ్వలత్కంఠ హాలాహలా! వాలఖిల్యాదియోగీంద్రహృత్పంకజేందిందిరా! సుందరాకారా! లోకైకవీరా! సువర్ణాద్రిధీరా! భుజంగేంద్రహారా! మహోదార! వారాశిగంభీర! నారాయణస్తోత్రపాత్రాంచితానందచారిత్ర నీదివ్యచారిత్రముల్ శ్రీశ వాగీశ భోగీశ దేవేశులున్ వర్ణనల్ సేయఁగాఁ జాల రే నెంతవాఁడన్ మహామోహమూఢుండ నీవు కారుణ్యభావంబుతో నన్నురక్షింపనూహింప నీకీర్తి బ్రత్యక్షమైనిల్చి బ్రహ్మర్షులున్ సిద్ధయోగీంద్రులున్ గానలేమందు నీపాదకంజాతయుగ్మంబు వీక్షింపఁగాఁ జేయుటం జేసి నేధన్యతం జెందితిన్ బూని లోకంబులన్ సత్పదార్థంబుఁ గానంగ లేమందు చందాన నత్యంతమాయాంధకారంబు చేఁజిక్కి నిం గానఁగాలేక దైవంబు లంచున్ వడిన్ బాలనెల్లన్ సమర్చించియుం దేమియున్ మేలు నొందంగ లేకుంది రంచన్ ఘనుల్ గొంద జిమ్మైనసుజ్ఞానదీపంబు దీపింపఁగాఁ జేసి తత్త్వంబునుం గాంచి వాంఛార్థముల్ గొందు రానందలీలన్ చిదానందునిన్ గొల్చి ముక్తికాంతామణిం జెంది శశ్వద్విభూతిం బ్రకాశింతు మన్నట్టిసద్భక్తసంఘంబులంబోలె నన్నుం గృపాదృష్టి నీక్షించి రక్షింపు మీశా! వియత్కేశ! పాపౌఘనాశా! నమస్తే నమస్తే నమః. 194

క. ఇచ్చెద నేవరమయినను, హెచ్చుగఁ బ్రార్థింపు మిప్పు డిమ్ముగ మాతో
నెచ్చటనైనం దుల యన, వచ్చు నిజం బైనభక్తవరు లిలఁ గలరే? 195

చ. అడిగిన లేదటంచు విడనాడక నీదగుభక్తి చక్కఁగాఁ
గడుఁ గడముట్టఁ జేసితివి కౌతుకముం జెలువార మేలు నీ

పడఁతిని వారకాంతఁగను బ్రౌఢి నొసంగితి నన్న సంశయం
బుడుగుము ధారణీతలవరోత్తమ ! నిక్కము మానసంబునన్. 196

తే. సుతుఁడ నైయుంటి నీ కిపు డతులితముగ, జనకుఁడవు నీవు నీసతి జనని మాకుఁ
దిరముమీఱంగ నమ్ముమా దేవితోడ, సాటిసుమ్ము ధరిత్రీశ ! నేటు సేయు! 197

చ. అని కృపఁ జేసి శంభుఁ డపు డంబిక కిట్లను నోవెలంది! యి
య్యనఘుల నాత్మఁ జంద మిపు డీప్సితరం గనుఁగొంటె ! నేను వే
శ్యను వెసఁ గోర నియ్యకొని సద్గుణి కాంగన గల్గనున్నచోఁ
దనకులకాంతనే యొసఁగెఁ దథ్యముగా వెలయింతి బాగుగన్. 198

క. ఇతఁ డింత విరహయోగుం, డితనికి మనలోక మిప్పు డిత్తమె యనినం
బతిపల్కులు తగ విని పా, ర్వతి దా నిట్లనియె మిగులఁ బ్రమదముతోడన్. 199

సీ. ఇంచుకీరిట ! నీ కే క్తమైనఁ బ్రాణం బొసంగును భాగ్య మొసఁగుఁ
దలఁ దెంచి యొసఁగును లలిఁ దనూజునిఁ గూరఁగా వండియొసఁగును గానియిటుల
మానంబు దిగనాడి మానిని నీరాదు మాన మిచ్చుటఁ జేసి మానవేశుఁ
డధికనిశ్చలభక్తుఁ డత్యంతసజ్జనుం డితనికి మనలోక మీయవలయు

తే. ననిన శర్వాణిపలుకుల కలర నభవుఁ, డంతమునులును బ్రహ్మాదు లభినుతింపఁ
దొగలుముకుళింపఁ బద్మముల్ తగ వికసింప, ధరణియుదయాద్రిపైఁ దోఁచెఁ దక్షణంబ.

సీ. దివి నప్సరోజనుల్ దవిలి నృత్యంబాడఁ గర మొప్ప గంధర్వపతులు పాడ
సకలదేవతలును బ్రకటించి పొగడంగ శుభలీల దివ్యదుందుభులు మ్రోయఁ
బుడమి నెల్లెడలను బుష్పవర్షం బొప్ప నరు లెల్లఁ దలలెత్తి యరసిచూడ
భల్లాణధరణీశుభామల నిరుపమభర్మవిమానంబుపైని వేడ్కఁ

తే. దనర నెక్కించుకొని కడు ఘనతమీఱఁ, బూని భల్లాణుతో జగంబులు నుతింపఁ
దనర వృషభంబు నెక్కి భూతలమునుండి, ధవళుఁడు వెంచేసెఁ గైలాసభవనమునకు.

సీ. అనిన నయ్యీశ్వరుం డానందచిత్తుఁ డై గౌరియుం దాను ఘనతతోడ
భల్లాణభూపాలుఁ బ్రమథులలోఁ బెద్దఁగాఁ జేసి పట్టంబుగట్టి మిగుల
మంగళగీతంబు లంగనల్ వెసఁ బాడ శంఖాదిరవములు సరవి మ్రోయ
నిరుగడ బ్రహ్మాదిసురలు సేవింపంగఁ బ్రమథగణంబులు బలిసి కొల్వ

తే. రమణతోఁ దానె తగ పరబ్రహ్మమగుచు, జగములన్నియు నేలుచు శాశ్వతముగ
రత్నసింహాసనస్థుఁడై రాజసమున, నవిరళం బగుసుఖలీలఁ దవిలి యుండె. 202

సీ. అనుచు సూతుఁడు నైమిశారణ్యవాసులై యలరుచుండెడు శౌనకాదులకును
రమణీయబసవపురాణోక్తమైనయీ భల్లాణరాయభూపాలచరిత

వినిపించు క్రమమున బనిమీఱ నానేర్చువిధమున రచియించి విమలభక్తి
దనర మీకొసఁగితిఁ దగ మీర లిందులతప్పులు క్షమచేసి దయదలిర్ప

తే. నిమ్మహాకావ్య మెప్పుడు నిద్ధరిత్రి, నేర్పుతో విస్తరిల్లి బుధేంద్రులెల్లఁ
బొగడ నాచంద్రతారార్క మగుచునుండు, నటులనొనరించి నను బ్రోవుమయ్య శర్వ!

క. నరవరులకుఁ గృతు లిడి యి, ద్ధరణిం గవివరులు సంపదలఁ బొందుదు రా
నెఱి నిహపరసుఖముల కై, యురుబుద్ధిని నీకుఁ గావ్య మొసఁగితి నభవా! 204

క. ఈకథఁ జదివిన వ్రాసినఁ, బ్రాకటముగ వినినయట్టి భవ్యులకెల్లన్
శ్రీకరముగ నభిమతములు, చేకుఱఁగాఁ జేసి కరుణఁ జేయు మనంతా. 205

వ. అని యివ్విధంబున విన్నవించి. 206

క. కరతలభరితకురంగా!, చిరతరకరుణాంతరంగ! సింధునిషంగా!
కరిదనుజమదవిభంగా!, గురుజనహృత్పద్మభృంగ! కుక్కుటలింగా. 207

మణి. మురహరశరవర! మునిజనశరణా!, సురవరవరద! సుమశరహరణా!
చిరతరగుణ! విలసితకరహరిణా!, పరమపురుష! నిరుపమశిఖరణా! 208

మాలిని. సదమలతరరూపా! సర్వలోకప్రదీపా!
ముదితబుధకలాపా! ముఖ్యసత్యానులాపా!
విదళితఘనతాపా! విశ్రుతోద్యత్ప్రతాపా!
కదనతలసకోపా! కాంచనాహార్యచాపా! 209

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాద లబ్ధ కవితా సామ్రాజ్య ధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మయ నామధేయ ప్రణీతం బైన రాజశేఖరవిలాసం బనుమహాకావ్యంబునందు సర్వంబును దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ ఆంధ్ర భాషానిలయము

చెన్నపురి: 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము. —1924